

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVljen 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257
9 771451 425001

BROJ
505

Subotica, 30. studenoga 2012. Cijena 50 dinara

IZBORNA SKUPŠTINA
ZAJEDNICE PROTJERANIH

U POZADINI RASPRAVE
O PRORAČUNU

ŠOKAČKO VEČE U SONTI

INTERVJU
JOSIP STANTIĆ

Folklorizacija identiteta

- u 19. st. jezična i nacionalna integracija kao odgovor na izazove modernizacije
- danas separacija kao bijeg od modernizacije u pasatišćki kulturni ideal
- "vrijednosna dobra" - kulturni oblici koji nisu relevantni za suvremeni način života
- brza asimilacija u dominantnu kulturu koja nudi relevantnu alternativu

NA FILOZOFSKOM FAKULTETU U ZAGREBU

O IDENTITETU BUNJEVAČKIH HRVATA

SUBOTICAGAS

Јавно комунално предузеће “Суботицагас” - Суботица

Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat - Szabadka

Javno komunalno poduzeće “Suboticaplin” - Subotica

24000 Subotica, Jovana Mikića 58

tel: 024/641-200, fax: 024/641-220

Dežurna služba: 024/641-211

RBV

RAZVOJNA BANKA VOJVODINE

Ponuda za desetku!

OROČENI DEVIZNI DEPOZIT S ISPLATOM

5+5=5,50%

Vrsta depozita	OROČENI DEVIZNI DEPOZIT SA ISPLATOM DEPOZITA I PRIPADAJUĆE KAMATE PO ISTEKU ROKA OROČENJA			
Valuta	EUR			
Iznos depozita	5.000,00			
Visina stope Poreza na prihod od kapitala	15,00%			
Rok 10 mjeseci	Visina godišnje NKS	EKS	iznos poreza	Ukupan iznos depozita za isplatu
	5,50%	4,67%	34,18	5.193,66
Promjenljivost kamatne stope	fiksna			

infotelefon

021 488 4433

www.rbv.rs

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

6Mbit/s

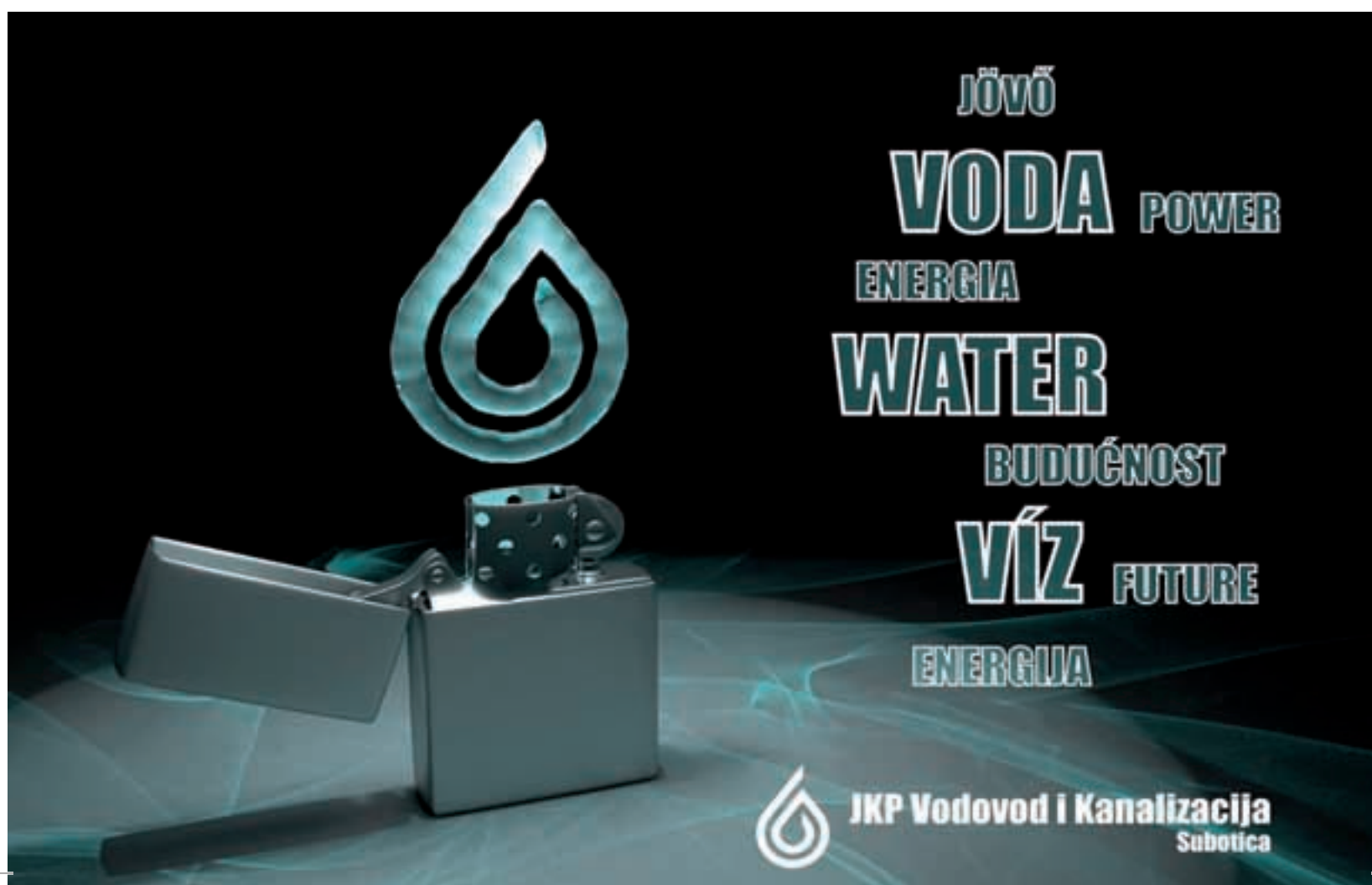
5Mbit/s

UBRZAJTE SA NAMA! 3Mbit/s

OSTALI POVEĆAVAJU CENE,
MI POVEĆAVAMO BRZINE!

TIPPNET
INTERNET
www.tippnet.rs

JÖVÖ

VODA POWER

ENERGIA

WATER

BUDUĆNOST

VÍZ FUTURE

ENERGIA

 JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica

Slike i prilike

Vojvođanska skupština je od petka do petka bila pravo »poprište« događanja, sastanaka i konferencija vezanih izravno ili posredno uz nacionalne manjine u Vojvodini. Od petka do petka događale su se konferencije koje su za temu imale ili manjinsku problematiku, ili multikulturalizam u teoriji i praksi. U prošli je petak potpredsjednica Skupštine AP Vojvodine i predsjednica Nacionalnog vijeća Slovaka Ana Tomanova-Makanova, skupa s predstavnicima ostalih nacionalnih vijeća, održala radni sastanak s direktorom Vladinog Ureda za ljudska i manjinska prava Dušanom Ignjatovićem i njegovim suradnicima, na kojem je razgovarano o rješavanju problema s kojima se u svom radu susreću nacionalna vijeća, s posebnim osvrtom na njihovo financiranje.

U utorak su održane dvije konferencije, jedna na temu »Pozitivna aktivna uloga manjina u Srbiji – Vojvodini, u procesu brže integracije Srbije u EU«, a druga na temu: »Kultura u Vojvodini dio Kreativne Europe - perspektive, vizije mogućnosti« s naglaskom na višejezičnost i multikulturalnost Vojvodine. U srijedu je održana konferencija pod nazivom »Multikulturalizam i politika identiteta u Srbiji«. U četvrtak je održana prva regionalna konferencija posvećena medijima na jezicima manjina pod nazivom »Prisutni, vidljivi i dovoljno snažni«. Za danas je najavljen sastanak potpredsjednika Vlade AP Vojvodine i pokrajinskog tajnika za kulturu i javno informiranje s predsjednicima i suradnicima nacionalnih vijeća nacionalnih zajednica u Vojvodini iz područja kulture. Ovakva »koncentracija« sastanaka i konferencija, međutim, nije ostavila nekog traga u medijskom prostoru Srbije. Osim na službenoj internetskoj prezentaciji Vlade AP Vojvodine i pokrajinskom javnom servisu, malo se gdje može čuti, vidjeti, pročitati bilo što o ovim skupovima, niti su ovi događaji bili povod da se o manjinama bilo što čuje na većinskim medijima. Potvrdilo se, na žalost, i ovoga tjedna da manjinska problematika »većinske« medije ne zanima, osim ako je u pitanju incident. I na žalost, incident se dogodio, i to u Hrtkovcima. Mediji su prenijeli priču o incidentu kao šturu vijest i tu je kraj. Za medije u Srbiji to nije bio povod da otvore osjetljive teme, kao što je progon Hrvata iz Srijema, nerazjašnjena i neprocesuirana ubojstva ovdašnjih Hrvata tijekom devedesetih. Još nije vrijeme. Ili možda baš sada nije vrijeme? Možda bi to kvarilo sliku koja se stvara ovih dana u Srbiji o nedavnoj povijesti.

J. D.

30. studenoga 2012.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Incident u Hrtkovcima

OBISTINILA SU SE STRAHOVA-NJA.....6-7

TEMA

Znanstveni skup na Filozofskom fakultetu u Zagrebu

O IDENTITETU I KULTURI U POVIJESNOM I POLITIČKOM KONTEKSTU.....8-10

INTERVJU

Josip Stantić, novinar i urednik

PRIVATIZACIJA JE POGUBNA PO MANJINSKE MEDIJE.....12-13

SUBOTICA

Zastupnici DSHV-a i SVM-a za sada bez čvrstog stava

AMANDMANI UVJET POTPORE...21

DOPISNICI

Održano XI. šokačko veče u Sonti

NEPRESUŠNO VRELO ŠOKADIJE.....24-25

KULTURA

Okrugli stol o Anti Jakšiću u središnjici Društva hrvatskih književnika

NEPOZNATI OPUS ZNAČAJNOG KNJIŽEVNIKA.....35

SPORT

Marta Žderić, vratarka hrvatske reprezentacije

TEŠKA SKUPINA U NOVOM SADU..49

INCIDENT U HRTKOVCI

Obistinila su se sti

Svi pripadnici hrvatske zajednice koji budu imali problema sličnih ovima u Hrtkovcima odmah trebaju obavijestiti policiju, kao i HNV i njima najbliži ogranak političke stranke DSHV-a, rekao je Petar Kuntić

Oslobađajuća presuda Žalbenog vijeća Haškog tribunala hrvatskim generalima *Anti Gotovini* i *Mladenu Markaču* još uvijek u Srbiji izaziva burne reakcije, a u utorak, 27. studenoga, u mjestu Hrtkovci pokraj Rume dogodio se i incident. Skupina prosvjednika s kokardama nosila je transparente na kojima je pisalo »Krajina moja zemlja heroja«, »Ustaški sud«, »Oluja zločin koji traje«, te pjevala četničke pjesme i pjesme koje pozivaju na ubojstva i progon Hrvata. Poslije dolaska policije koja je legitimirala nazočne, okupljeni su se ubrzo razišli,

dok su dvojica mladića oko 13,45 sati ušla u dvorište rimokatoličke crkve sv. Klementa mučenika i na autu svećenika *Ivice Živkovića* strgala hrvatske (đakovačke) registarske oznake. Nakon što ih je svećenik ugledao i pošao prema njima postavljajući pitanje što to rade, mladići su s otrgnutom registarskom pločicom pobjegli. Župnik Živković pozvao

Župnik Ivo Živković

je odmah policiju koja je brzo došla i napravila očevid, a uskoro i uhitila krivce.

Hrtkovci su prije Domovinskog rata bili selo od tri tisuće stanovnika s većinskim hrvatskim stanovništvom, a nakon masovnog egzodusa srijemskih Hrvata početkom devedesetih godina prošloga stoljeća u tom mjestu je ostalo samo 500 katolika, i to polovica Hrvata, a polovica Mađara.

»Nije dobro ovo što se dogodilo u Hrtkovcima s obzirom na veliki animozitet koji je pokazan prema Hrvatskoj nakon oslobađajuće presude generalima ovdje u Srbiji. Nitko nema prava ulaziti ni u čije dvorište i uništavati imovinu, a imajući u vidu da je to bilo ciljano, i s obzirom na štetu koja je napravljena, nesumnjivo je da je incident izrazito na nacionalnoj osnovi. To je sigurno«, kaže predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini *Petar Kuntić*.

Sjećate li se početaka masovnog emitiranja TV sapunica? U starom sustavu serije su prikazivane jednom tjedno, to je bilo nešto što se čeka i prati, te je radi toga moralo posjedovati kvalitetu. Dramske priče, obrti, glumci, scenografija, režija, sve je to moralo opravdati pozornost gledatelja.

Mnogima je u sjećanju ostala problematika bogate obitelji Carrington iz serije *Dynasty*, problemi s kojima su se susretali liječnici klinike Schwartzwald, ili policija u talijanskoj *Hobotnici*.

Dok smo ih pratili, bili smo povezani s tim slobodnim svijetom u kojem su ljudi dakako jurili za novcem, ali su zadržali neki dio svoje slobode te su se povremeno bavili i moralnim ili obiteljskim problemima tijekom svojih virtualnih života.

U crnoj dekadi nije bilo sredstava ni za takvu kvalitetu, pa smo se adaptirali na Kasandru i Ljovisnu. U naše srednjoeuropske intelektualne mozgove dopro je senzibilitet Latinske Amerike i prenapadna emotivnost španjolskog jezika. Uz skromnu scenografiju i postavku, navikli smo se gledati scene u kojima se sva događanja odvijaju između četiri zida. Nekoliko prelijepih eksplozivnih žena, neke nadmene, a neke zanemarene, u raznim kombinacijama s naivnim muškarcima izazivale su neviđene obrte. Nečija bi mu ljubavnica na kraju ispalila polusestra, sluškinja se na kraju pretvarala u majku, tajne su se prepletale i otkrивale pred našim očima. Sve je to bilo začinjeno velikim oslobađanjem emocija, vikom, prijetnjama, plakanjima, tučama, ekskomunikacijama i slično. Psiholozi su govorili kako te serije služe kao bijeg od realnosti te da kroz njih prorađujemo svoje probleme s kojima se nismo spremni suočiti.

Prije nekoliko godina stigle su nam i indijske serije, praćene čak titlovima na devanagari pismu. Kroz te serije pratimo borbu tradicije i modernog svijeta, mlade Hinduse kako se bore u životu da ispune i dug prema precima, a da se ne izoliraju od suvremenog. Tu je manje emocija a više introspekcije, svi su zamišljeni, konzultiraju svoje unutarnje snage radi donošenja važnih i nevažnih odluka.

Ali, nema nam serije doli Sulejmana Veličanstvenog. Ušao je tiho u naše domove, i izgleda da mu se tu sviđa. Ne smijemo ga baš izravno kritizirati kako ne bismo ispali netolerantni. Nakon američkih, njemačkih, talijanskih, španjolskih, latinoameričkih, indijskih serija, zašto pikirati baš neku tursku, ne bi bilo fer. Neobična podudarnost u ovom slučaju je što se ova serija emitira i na srpskim i na hrvatskim postajama, te dobivamo dvostruku dozu, nešto kao što je bilo s primarijusom doktor Houseom. No, fabulu Sulejmana ipak ne možemo tek tako preskočiti. Makar kako mudar vladar, pažljiv suprug, dobar sin on bio, ipak nije došao na ove prostore u miru. Njegova era baš nije upamćena po dobrom. Da su producenti napravili seriju po nekoj anonimnoj osobi, ne bi bilo problema. Ali, uzeta je povijesna ličnost koja se glorificira, to je sporno. Zamislite da nam za 10 godina dođe romantizirana gruzijska serija o drugu Josifu Visarionoviču Staljinu, ili mongolska sapunica o trgovačkom putniku *Džingis Kanu*, zar ne bi bilo skandalozno? Francuzima ne bi palo na pamet da prave šaradu od *Napoleona*, niti Nijemcima da razbijaju glave nad međusobnim odnosima *Bizmarkovih* ljubavnica. Nešto se ne uklapa. Ako je turbo folk bio glazbeni predložak 90-ih godina razvijen da nas baci u krv Balkana, možda nam sada Sulejman dolazi kao znak naših euro-integracija.

Nikola Perušić

trahovanja

Međutim, ističe Kuntić, »i u ovako teškoj situaciji i prisutnom velikom animozitetu po prvi puta je policija reagirala promptno, te se osim uobičajene policije odmah pojavila i kriminalistička i u roku kraćem od 24 sata počinitelji su pronađeni, registarske oznake su vraćene, što daje nadu svim Hrvatima u Srbiji da policija neće tolerirati nikakve incidente. Stoga savjetujem svim pripadnicima hrvatske zajednice koji u nekom skorijem vremenu eventualno budu imali problema sličnih ovima u Hrtkovcima, da odmah obavijeste policiju, kao i Hrvatsko nacionalno vijeće i njima najbliži ogranak političke stranke DSHV-a. Naime, pokazalo se i u jučerašnjem danu da razmjena informacija ide veoma brzo i da je najlakše djelovati kada se radi ekipno«.

Kuntić ocjenjuje kako je »ovo pojedinačni slučaj i imajući u vidu da je kod počinitelja bila ustanovljena i veća doza alkohola, nadam se da će ovo ostati na tome i da će se sve ovo uskoro završiti«.

Na pitanje jesu li političari u Srbiji posredno odgovorni za ovaj incident imajući u vidu ozračje neprijateljstva prema hrvatskom narodu i hrvatskoj državi koje je stvoreno posljednjih dana, Kuntić odgovara da »izjave političara u ovom slučaju samo preslikavaju općeprisutno javno mnijenje u državi. Pitanje je, naime, misle li tako ili tako govore kako ne bi odudarali od općeg javnog mnijenja i kako bi bili na tom fonu koji je dominirao u proteklih nekoliko dana. Zato treba biti obazriv kod tumačenja izjava

političara, jer zapravo jedan govori na jednome fonu, a drugi političar istoga ili nešto malo nižeg ranga na državnoj razini govori na sasvim drugom fonu pomirbe i smirivanja situacije. U konačnici smatram da bi pod najhitnije trebalo doći do susreta između dva predsjednika – *Ive Josipovića* i *Tomislava Nikolića*, kako bi se situacija, kakva nije bila na ovim prostorima još od 1995. godine – nakon redarstvene operacije Oluja, umirila i kako bi konačno počeli živjeti i raditi normalno onako kako smo to navikli na ovim prostorima«.

Kuntić dodaje kako će nastaviti pratiti što će se događati s ovim slučajem, hoće li počinitelji biti procesuirani i kakva će biti kazna, te da se rezultati procesuiranja ovakvih slučajeva prate i u Komisiji za žalbe Hrvatskog nacionalnog vijeća. »HNV je osigurao za sve one koji su bili ugroženi na osnovi nacionalne pripadnosti odvjetničku kuću iz Novog Sada i tamo se mogu dobiti sve informacije na kojem stupnju su ti sudski procesi«. Do sada je HNV osigurao pomoć kod sličnih slučajeva u Slankamenu, Bođanima, Baču i sada u Hrtkovcima. Međutim, kaže Kuntić, sva ta pomoć i anga-

žiranje HNV-a, ne bi značila mnogo ukoliko policija ne bi promptno reagirala«.

Predsjednik tijela Hrvatskog nacionalnog vijeća – Odbora za predstavke i žalbe *Tomislav Žigmanov* kaže: »Na žalost, obistinila su se strahovanja predstavnika hrvatske zajednice da najnoviji nesporazumi u hrvatsko-srpskim odnosima mogu za posljedicu imati i etnički motivirane incidente. Ovog puta objekt nasilja bio je župnik iz Hrtkovaca, koje za Hrvate u Vojvodini imaju simboličko značenje, budući da je ono jedno od mjesta gdje su Hrvati tijekom 90-ih godi-

na platili visoku cijenu zbog svoje pripadnosti hrvatskom narodu. Ono što ohrabruje jest promptno djelovanje policije koja je otkrila počinitelje, vratila pločice od automobila župniku, a treba vidjeti hoće li i na koji način pravosudna tijela u Republici Srbiji tretirati ovaj nemili događaj i hoće li on imati određenu vrstu sankcija u obliku izricanja kazne onima koji su počinili djelo«, kaže *Tomislav Žigmanov*, te dodaje kako očekuje ka lokalni, pokrajinski i republički političari snažno osude ovaj incident.

Jasminka Dulić

LSV osudila incident u Hrtkovcima

Incident je osudila i Liga socijaldemokrata Vojvodine koja je priopćila kako očekuje najstrožije kazne za one koji su uznemiravali svećenika u Hrtkovcima. U priopćenju LSV-a navodi se da je svemu što se dešavalo u Hrtkovcima prije 20 godina prethodilo upravo uznemiravanje lokalnog svećenika.

»Osim Šešelja nitko drugi nije odgovarao zbog svega što se dogodilo u Hrtkovcima. Zato je u Srbiji, koja danas na čelu ima Šešeljevog četničkog vojvodu, bilo pitanje dana kada će neko poželjeti iskoristiti povoljan trenutak i nastaviti tamo gdje je stao devedesetih godina«, navodi se u priopćenju.

LSV je poručila kako neće dozvoliti da bilo tko uznemirava susjede Hrvate. »Nismo se bojali ni *Miloševića* ni Šešelja. Ne bojimo se ni *Miloševićevih* ni Šešeljevih nasljednika«, poručila je ta stranka.

ZNAISTVENI SKUP NA FILOZOFSKOM FAKULTETU U ZAGREBU

O identitetu i kulturi bunjevačkih Hrvata

Četverodnevni znanstveni skup »Bunjevci u vremenskom i prostornom kontekstu« održan je kroz deset sesija na kojima su razmatrane teme vezane za bunjevačke identitete, istaknute pojedince, jezik i govor, te povijesne i etnološke teme, a posljednjeg dana skupa organiziran je i stručni izlet u Krasno i Senj

U Fakultetskoj vijećnici Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu održan je od 20. do 23. studenoga Domaći skup s međunarodnim sudjelovanjem »Bunjevci u vremenskom i prostornom kontekstu« u organizaciji Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta

ravnatelj Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata iz Subotice i prof. dr. sc. Milana Černelić.

Četverodnevni znanstveni skup »Bunjevci u vremenskom i prostornom kontekstu« održan je kroz deset sesija na kojima su razmatrane teme vezane za etničke identitete, istaknute pojedince,

Vlaha-katolika do Hrvata«, dr. sc. *Marko Šarić* govorio je o »Seobi Bunjevaca u Podunavlje iz 1608. godine u svjetlu osmanske politike prisilnog preseljenja stanovništva ('sürgün')«, dok je *Stevan Mačković* govorio o »Utjecaju državne ideologije i prakse na subotičke Bunjevce (1918.–1941.)«.

»Našavši se u novoj južnoslavenskoj državnoj tvorevini, gdje su Srbi nastupali kao ratni pobjednici kojima pripada slava, ali i ratni plijen, a to su pored same vlasti u prvo me redu bili upravo teritoriji odcijepljeni od Monarhije, u ovome slučaju Bačke, Banata, Srijema i Baranje, bunjevačkim Hrvatima odredit će u najvećoj mjeri potonju sudbinu upravo država, njena ideologija i praksa«, rekao je Mačković uz napomenu kako je to kod njih dovelo i do reakcije koja ih je podijelila na dva suprotstavljena pola. Jedan, koji je na polju nacionalnog osvješćivanja i samopotvrđivanja smatrao da su Bunjevci dio hrvatskog naroda, te se i na političkom planu borio u oporbenim redovima, i drugi, koji je stajao na stanovištu da su im Srbi bliži – time negirajući hrvatstvo Bunjevaca. »Ta je skupina mahom bila predvođena djelatnicima koji su izvlačili pogodnosti za sebe od bliskosti s beo-

gradskim režimom, dok ih je on koristio za svoje ciljeve u obračunu s protivnicima. Između njih nalazila se velika skupina Bunjevaca koji nisu aktivnije sudjelovali u društvenom-političkom životu Subotice, suočavajući se s izazovima svakodnevice. Raznorodni i široki utjecaji, pritisci, kojima je država djelovala na novozaustetim teritorijima, pa tako i u Subotici, ostavili su duboke posljedice na proces nacionalnog sazrijevanja Bunjevaca, a ti trago vi sežu do danas«, zaključio je Mačković.

O JEZIKU I GOVORU

Drugu sesiju o jeziku i govoru otvorila je doc. dr. sc. *Sanja Vulić* izlaganjem »Današnji govor Krivog Puta« koje sadržava dijalektološku i sociolingvističku analizu govora Krivog Puta, ponajprije zaselka Veljun Primorski, na temelju terenskoga istraživanja provedenog u studenom 2010. Premda je u vrijeme terenskoga istraživanja taj zaselak imao samo šestero stalnih stanovnika (u dobi između 53 i 84 godine), autorica smatra kako je na temelju njihova govora moguće izvršiti jasnu jezičnu analizu. »Pokazalo se u kolikoj mjeri taj govor korespondira s glavninom govora štakavskog poddija-

Otvaranje znanstvenog skupa

Sveučilišta u Zagrebu. Skup je organiziran u sklopu znanstvenog projekta »Identitet i etnokulturno oblikovanje Bunjevaca« voditeljice prof. dr. sc. *Milane Černelić*, a otvorili su ga 20. studenoga prof. dr. sc. *Damir Boras*, dekan Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, doc. dr. sc. *Tanja Bukovčan*, pročelnica Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju, prof. dr. sc. *Drago Roksandić*, voditelj znanstvenog programa »Triplex Confinium«, *Tomislav Žigmanov*, prof.,

jezik i govor, te povijesne i etnološke teme, a posljednjeg dana skupa organiziran je i stručni izlet u Krasno i Senj.

POVIJESNE TEME

Prvu sesiju koja se bavila povijesnim temama otvorila je dr. sc. *Tea Mayhew* sa svojim radom »Mletačko naseljavanje Morlaka u velebitsko Podgorje u drugoj polovici 17. stoljeća«, nastavio je dr. sc. *Drago Roksandić* s temom »Ličko-krbavski Bunjevci u 'dugom' 18. stoljeću: od

lekta novoštokavskog ikavskog dijalekta kojem i sam pripada, a kao primjer mogu poslužiti istovjetni rijetki ekavizmi u inače dosljedno ikavskom govoru. Također se pokazalo u kolikoj je mjeri zastupljen utjecaj obližnjih čakavskih sustava i na kojim jezičnim razinama (npr. u kontaktnoj sinonimiji i općenito na leksičkoj razini, ali i u pojedinim oblicima imenica). Govor Krivog Puta usporedila je i s bunjevačkim govorima u Bačkoj koji, naravno, pripadaju istom dijalektu i poddijalektu. Međutim,

sti o Bunjevcima» analizirajući pri tome radove srpskih znanstvenika, a pogotovo povjesničara, o Bunjevcima od 1980-ih godina do danas. »Ideološki promatrano, gotovo svi autori nastavljaju se na velikosrpsku ideološku matricu iz razdoblja između dvaju svjetskih ratova prema kojoj Bunjevci nisu Hrvati, već zaseban narod ili etnička skupina, da bi se priješlo integriranje vojvodanskih Bunjevaca u hrvatsku naciju«, rekao je dr. Bačić ustvrdivši kako sa stručne strane, radove karakterizira veoma

Žigmanov ustvrdivši kako je nijekanje hrvatskog podrijetla Bunjevaca aktualizirano u Srbiji koncem 80-ih godina XX. stoljeća te da je ovaj složeni proces do danas imao različitu dinamiku i intenzitet, a generirali su ga brojni subjekti i odvijao se na različite načine u brojnim područjima društvenog života.

POLITIKA PAMĆENJA

Mario Bara, znanstveni novak, govorio je o »Pseudoznanstvenom pristupu istraživanju identiteta bačkih Bunjevaca: primjer zbornika radova 'Etnolingvistička i historijska istraživanja o Bunjevcima'« i naglasio kako su posljedice povijesnih okolnosti koje su utjecale na procese i dinamiku nacionalne integracije bačkih Bunjevaca u suvremenu hrvatsku naciju vidljive i u sadašnjosti. »Subetnička osnova u dijelu vojvodanskih Hrvata postala je polazna točka za obnovljeni projekt razbijanja njihove identitetske jezgre. Srbijanske državne, znanstvene i kulturne institucije od 1990-ih snažno podupiru rad Bunjevaca koji se ne smatraju Hrvatima, pri tome aktivno sudjelujući na oblikovanju tzv. 'bunjevačke nacije'. Kako bi se ovim aktivnostima dao znanstveni legitimitet pokrenuti su i znanstveni skupovi koji tematiziraju podrijetlo i identitet Bunjevaca, a zbog nepostojanja znanstvenih resursa i stvaralačkih potencijala među dijelom bačkih Bunjevaca koji se ne smatraju Hrvatima, u tim aktivnostima značajnu ulogu imaju članovi srbijanskih znanstvenih i kulturnih institucija. Radnja se temelji na kritičkoj analizi radova objavljenih u Zborniku radova sa naučnog skupa

'Etnolingvistička i historijska istraživanja o Bunjevcima' koji je izdala Matica srpska i NIU Bunjevački informativni centar«, zaključio je Bara.

Docent dr. sc. Petar Vuković izložio je svoj rad »Politika pamćenja u bačkih Bunjevaca ne-Hrvata« ustvrdivši kako se u konstruktivističkim teorijama identitet smatra dubinski arbitrarnim i kontingentnim te definiše kao subjektivno viđenje objektivnih kulturnih obilježja, koje je uvelike situacionski određeno i promjenljivo. Stabilnijim i čvršćim identitet postaje tek u zajednicama s razvijenom tradicijom, no i u njima ostaje krhak sve dok njegovi kulturni sadržaji nisu fiksirani u domeni politike te diseminirani u šire slojeve djelovanjem stabilnih institucija te manifestacijama tzv. Banalnog nacionalizma. Takvo ustaljivanje identiteta dobro je proučeno osobito u vezi s nastankom modernih nacija, no u novije vrijeme u sklopu onoga što neki autori nazivaju globalizacijom slični se procesi zbivaju i u mnogim manjim zajednicama diljem svijeta. Jedna je od njih i zajednica bačkih Bunjevaca koji se ne smatraju Hrvatima – i oni svoj kulturni identitet učvršćuju političkim djelovanjem, redefinirajući ga pritom u hodu i prilagođujući ga aktualnim okolnostima kako bi postigli političko priznanje i osigurali pogodnosti koje iz njega proizlaze. Iako se politički aktivizam zajednica toga tipa katkad izjednačuje s djelovanjem interesnih skupina, koje je motivirano u prvom redu »instrumentalnim dobrima«, ona su u znatnijoj mjeri dostupna samo vodećim pojedincima i mobilizacija šire zajednice bila bi nemoguća da se ne opire i o »vrijednosna dobra«, odno-

Skup je organiziran u sklopu znanstvenog projekta »Identitet i etnokulturno oblikovanje Bunjevaca« voditeljice prof. dr. sc. Milane Čermelić

i jedni i drugi govori bili su u novoj sredini izloženi utjecajima susjeda. Zato je pri istraživanju bunjevačkih govora bitan i sociolingvistički aspekt, ponajprije kao posljedica međudijalektalnih prožimanja«, rekla je dr. Vilić.

Dr. sc. Živko Gorjanac govorio je o »Nekim svojstvenostima bunjevačkih govora u Bajskom trokutu u Mađarskoj«, a Jelena Gazivoda o »Živku Mandiću i borbi za očuvanje hrvatskog jezika kroz javna glasila«.

O IDENTITETU

Treću sesiju o bunjevačkom identitetu otvorio je dr. sc. Slaven Bačić govoreći o »Suvremenoj srpskoj znano-

slabo poznavanje povijesti Bunjevaca, naglašena jednostranost analiza i tumačenja, te prešućivanje neusporedivo brojnije literature o hrvatstvu Bunjevaca, te da je u njima osobito naglašeno politikanstvo kao posljedica činjenice da srpska znanost ima političku zadaću pružanja stručne potpore onim vojvodanskim Bunjevcima koji se ne smatraju Hrvatima, jer bez njih ova zajednica koja pretendira na nacionalnu i etničku samosvojnost, nema ni elementarnih kapaciteta za artikuliranje vlastitih nehrvatskih jezičnih, kulturnih i političkih programa.

O nijekanju hrvatstva Bunjevaca, u zborniku radova sa simpozija »O Bunjevcima« govorio je Tomislav

sno o kulturne sadržaje koji se predstavljaju kao okosnica identiteta vrijedna »očuvanja«. Predmet ovoga rada upravo je konstrukcija kulturnoga pamćenja u političkom djelovanju bačkih Bunjevaca koji se ne smatraju Hrvatima. Pristup se temelji na analizi materijala iz mjesečnika Bunjevačke novine, glavne periodične publikacije zajednice, te s mrežnoga mjesta www.bunjevci.net, na kojem se mogu naći mnogobrojne informacije o njezinom javnom životu. U žarištu su pozornosti pritom karakterističan izbor i specifična interpretacija kulturnih sadržaja oko kojih se konstruira kolektivni identitet.

KULTURA SJEĆANJA

Četvrta sesija se također bavila temama identiteta, a otvorili su je *Mihovil Gotal* i *Kristina Vugdelija* izlaganjem »Od rijeke Bune – društveno sjećanje o podrijetlu među hrvatskim Bunjevcima u Vojvodini«, doc. dr. sc. *Nevena Škrbić Alempijević* i *Tihana Rubić* govorili su o »politikama pamćenja, kulturama sjećanja« na primjeru Dužijance u Subotici, dr. sc. *Jadranka Grbić-Jakopović* izlagala je o »Jezično-govornoj situaciji i identitetu kod Bunjevaca u Mađarskoj«, dr. sc. *Dinko Šokčević* o »Slici Bunjevaca u djelima mađarskih autora u doba dualizma i između dva svjetska rata«, a dr. sc. *Robert Skenderović* govorio je »Bunjevačkom i dalmatinskom identitetu u ugarskom Podunavlju u razdoblju od 17. do 19. stoljeća«.

»Istaknuti pojedinci« bila je tema pete sesije koju je otvorila umirovljena ekonomistica *Ana Tomljenović*

govoreći o »Najistaknutijim Bunjevcima iz Smiljana, Trnovca i Bužima od naseljavanja 1686. do danas«, dr. sc. *Stjepan Blažetin* izložio je rad »Sudbina bunjevačkih Hrvata u djelima Antuna Karagića«, dok je *Silvester Balić* govorio o »Poeziji Katice Sendrei i Katice Varga – kontinuitet bunjevačko-hrvatske književne tradicije u Mađarskoj nakon 1945«.

ETNOLOŠKE TEME

Šesta sesija obrađivala je etnološke teme, a otvorio ju je profesor emeritus dr. sc. *Vitomir Belaj* temom »Drevna mitska baština oko Svetoga brda«, dr. sc. *Boris Olujić* izložio je rad »Moja iskustva s Bunjevcima tijekom istraživanja povijesne baštine na prostoru Nacionalnog parka sjever-

Bunjevci«, *Mario Katić* je govorio o »Običajima obilježavanja mjesta odmaranja s pokojnikom kao pokazatelj migracije Vlaha-Bunjevaca u dalmatinskom zaleđu«, dok su dr. sc. *Milana Černelić* i *Danijela Birt Katić* obradili temu »Oblici zadružnog života u drugoj polovici 20. stoljeća u Kruševu i Medvidi (Bukovica)«.

Osmu sesiju na kojoj je moderator bio Tomislav Žigmanov otvorila je *Katarina Čeliković* s »Analitičkim prikazom etnografskih sadržaja u 'Subotičkoj Danici'«, nastavila je *Dubravka Luić-Vudrag* radom »Značaj i uloga pokretanja časopisa 'Klasje naših ravni' (Subotica, 1935. – Zagreb, 1944.)«, *Ljubica Vuković Dulić* govorila je o »Slikarstvu bunjevačkih žena u kontekstu naivne umjetnosti 20. stoljeća«, umirovljeni

Bunjevaca: Etnološko istraživanje u subotičkom i somborskom kraju«, *Marijeta Rajković-Iveta*, *Tea Gorup* i *Ana Klopota* govorile su o »Božićnim običajima podunavskih Hrvat Bunjevaca«, prof. *Bojana Poljaković* izlagala je na temu »Rodne uloge u tradicijskoj prehrani bačkih Hrvata Bunjevaca«, *Kristina Pavlović* govorila je o »Prehrani kod Hrvata Bunjevaca u Mađarskoj – što se u 'bunjevačkom loncu' promijenilo od prve polovice 20. stoljeća do danas«, dok je prof. *Sonja Burčar* obradila temu »Bački salaši - vrednovanje baštine u funkciji razvoja turizma«.

Etnološke teme bile su prisutne i na desetoj sesiji koju je otvorila magistra etnologije *Renata Santo* s temom »Da ne urekne! - Magijski postupci prevencije i liječenja djece kod Bunjevaca u Mađarskoj«, *Antonija Prstačić* govorila je o »Uskršnjim običajima Hrvata Bunjevaca u Mađarskoj«, *Marta Fiočić* o »Dječjoj kulturi u Bunjevaca – primjeri iz južne Mađarske«, *Tea Krnjak* o »Obiteljskom životu Bunjevaca u Mađarskoj« i *Kristina Bernik* je zaključila skup sa radom »Kultura stanovanja u okolini Baje«.

Osim znanstvenih izlaganja na skupu »Bunjevci u vremenskom i prostornom kontekstu« otvorena je u auli nove knjižnice Filozofskog fakulteta izložba postavljena povodom 85. obljetnice Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju, u sklopu koje je bila prikazana retrospektiva etnografskih filmova u autorstvu predavača i studenata Odsjeka.

Zlatko Žužić

ni Velebit (2006. - 2012.)«, *Matija Dronjić* upoznala nas je s »Primorskim Bunjevcima između planine i mora«, dok se dr. sc. *Tihana Petrović Leš* bavila »Odijevanjem u Lici, na primjeru obitelji Japunčić i Kovačević«.

U sklopu etnoloških tema sedme sesije mr. sc. *Jasna Andrić* izložila je rad »Kazivanja o imenu

pravnik *Naco Zelić* predstavio je rad »Obiteljski nadimci Bačkih Bunjevaca kao značajka njihovog hrvatskog identiteta«, a *Marinko Piuković* je govorio o »Tradiciji i kulturi 'utkanih' u liku bandaša i bandašice«.

Devetu sesiju s etnološkim temama otvorila je prof. *Biserka Jaramazović* temom »Materice i Oce kod Hrvata-

Prostor za obnovu povijesti i reflektiranje sadašnjosti

U Fakultetskoj vijećnici Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu 21. studenoga je predstavljen treći broj Godišnjaka za znanstvena istraživanja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, znanstvenog časopisa kojeg odlikuje visoka kvaliteta znanstvenih istraživanja i recentnost tema, a obrađuje sve aspekte društvenog života Hrvata u Vojvodini, bilo u povijesti, bilo u sadašnjosti. Predstavljanje je održano u okviru programa domaćeg skupa s međunarodnim sudjelovanjem »Bunjevci u vremenskom i prostornom kontekstu«, što ga je od 20. do 22. studenoga organizirao Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

PROMOCIJA ZAJEDNICE

O ovoj publikaciji ZKVH-a prvi je govorio dr. sc. *Ivica Martinović*, znanstveni savjetnik na Institutu za filozofiju u Zagrebu. »Pokretanje ovakvog znanstvenog časopisa od strane jedne manjinske zajednice izuzetno je važno, kako za promociju same zajednice, tako i za otvaranje i širenje prostora znanstvenog promišljanja i raspravljanja o temama važnim za društveni i kulturni život vojvođanskih Hrvata. Časopis krasi širina tematike, teritorijalna širina i interdisciplinarna širina. Također, iz imena autora priloga u Godišnjaku vidljivo je da se od časopisa nastoji napraviti medij koji će oku-

pljati već afirmirane znanstvenike koji se bave tematikom kulture i povijesti vojvođanskih Hrvata, ali i da se oko njega okupljaju i svoje prvijenice objavljuju i mladi znanstvenici koji su tek na početku svoje znanstvene karijere. Tako Zavod kroz izdavanje ovog časopisa postaje pravi inkubator znanstvenih istraživanja iz raznih područja koje međusobno spaja zajednička

ce koja ga je iznjedrila, nego i na pozadini širih intelektualnih i idejnih tradicija iz kojih i unatoč kojima izrasta. »Godišnjak nije izolirana pojava, nego dio moderne i promišljene, a iznad svega sadržajne i bogate kulturne politike koja se u toj zajednici vodi. Etablira se u njoj kao platforma za sustavno, analitičko i kritičko promišljanje svega onoga što za hrvatsku

mjestom nacionalnih manjina u suvremenom svijetu i njihovom izbavljanju od suprotstavljenih dominantnih ideologija između kojih su stiješnjene«, zaključio je Vuković.

PROFILIRAN ČASOPIS

Zadnji je govorio ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i glavni i odgovorni urednik Godišnjaka *Tomislav Žigmanov*, ustvrdivši kako Godišnjak pokriva najslabije zastupljeno područje aktivnosti hrvatske zajednice u Vojvodini – znanstvenu djelatnost, odnosno da je to prvi znanstveni časopis Hrvata u Vojvodini. »Pri tom moram naglasiti da je

Leksikon podunavskih Hrvata - Šokaca i Bunjevaca, koji izdaje Hrvatsko akademsko društvo, a uređuje dr. sc. Slaven Bačić, bio ona inicijalna kapisla Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata da okupi znanstvenike svih profila na projektu Godišnjaka«, rekao je Žigmanov i dodao, kako je uz postojeća glasila i časopise važne za njegovanje i očuvanje jezika, identiteta i kulture vojvođanskih Hrvata Godišnjak, kao znanstveno profilirana publikacija, učinio značajne pomake u afirmiranju vojvođanskih Hrvata i u znanstvenom pogledu te da je vidljiva njegova namjera da potakne i prezentira znanstvenu refleksiju o različitim područjima i dimenzijama hrvatske manjine u Vojvodini.

Zlatko Žužić

Godišnjak su predstavili Tomislav Žigmanov, dr. sc. Ivica Martinović i dr. sc. Petar Vuković

tema kulturnog identiteta vojvođanskih Hrvata«, rekao je dr. Martinović.

PIONIRSKI POTHVAT

Docent dr. sc. *Petar Vuković* sa Filozofskog fakulteta sveučilišta u Zagrebu, član Uredništva, ustvrdio kako je Godišnjak pionirski pothvat u kojem pripadnici jedne nacionalne manjine u vlastite ruke uzimaju intelektualno promišljanje onoga što je relevantno za život njihove zajednice. Taj pothvat, za koji nema puno presedana, zaslužuje veliku pozornost ne samo s obzirom na specifičnosti zajedni-

ca zajednicu u Vojvodini ima važnost. Štoviše, bez takve politike Godišnjak teško da bi bio i zamisliv, jer je analitički diskurs i moguć samo kao vrhunac kulturnoga djelovanja, sa širokom bazom drugih aktivnosti. On u tom smislu označava važnu prekretnicu u kulturnom životu vojvođanskih Hrvata, jer otvara prostor za obnovu njihova povijesnoga pamćenja i reflektiranje sadašnjosti te im tako omogućuje da se razvijaju u samosvjesnu i modernu manjinsku zajednicu. Povrh toga, Godišnjak ima i širu važnost jer je postao akter u globalnom procesu traganja za

JOSIP STANTIĆ, NOVINAR I UREDNIK

Privatizacija je pogubna po manjinske medije

Razgovor vodio: Zvonko Sarić

U tijeku je priprema nove Medijske strategije u Republici Srbiji, a samim tim i u AP Vojvodini. O značajnim pitanjima i aktualnoj problematici glede položaja medija na jeziku hrvatske manjinske nacionalne zajednice, kao i o medijima u Srbiji, razgovarali smo s dugogodišnjim novinarom i urednikom u vođanskim radijskim i televizijskim programima na hrvatskom jeziku, te dopisnikom Hrvatske izvještajne novinske agencije, TV emisije Glas domovine i Hrvatskog radija, Josipom Stantićem.

HR: Prilikom nedavnog sastanka pokrajinskog tajnika za kulturu i javno informiranje Slaviše Grujića s predstavnicima nacionalnih vijeća nacionalnih manjina u Vojvodini glede poboljšanja položaja medija na jezicima nacionalnih zajednica, posebice je naglašeno kako se stečena prava nacionalnih zajednica u području informiranja na materinjem jeziku ne smiju umanjiti. Je li bilo takvih slučajeva?

Prema odluci Republičke radiodifuzne agencije donesenoj 2007. godine, Radio Subotici nije dodijeljena regionalna frekvencija. Baš od te godine program na hrvatskom jeziku, koji se među ostalima emitira na Radio Subotici, prelazi na trosatni dnevni program, ali gubitkom

regionalne frekvencije veliki broj slušatelja koji su pratili program na hrvatskom jeziku, a žive u široj regiji Subotice, izravno su pogođeni nemogućnošću daljnjeg slušanja tog programa, tj. programa Radio Subotice. Smatram to vrlo štetnom i uznemirujućom odlukom, koja je postala neminovnost i stvarnost i s tim se dalje živi, ali to je »de facto« jedan od primjera umanjivanja stečenih manjinskih prava u području informiranja na manjinskom, materinjem jeziku.

Treba reći kako je Radio Subotica bio prvi elektronički medij u Srbiji koji je otvorio vrata za program na hrvatskom jeziku krajem devedesetih godina. Program se i dan-danas kreira i emitira na dnevnoj bazi, što je vrlo respektabilno.

HR: Na spomenutom sastanku bilo je riječi i o vlasničkoj transformaciji i privatizaciji svih medija, ali je istaknuto kako će Pokrajinsko tajništvo za kulturu i javno informiranje nastaviti subvencionirati tiskana izdanja na jezicima nacionalnih manjina. Što mislite o mogućnosti privatizacije manjinskih medija?

Baveći se ovim poslom iskusio sam i kako je to raditi u mediju koji se financira iz državnog proračuna, a radio sam u neovisnim produkcijama, kada sam s kolegama pro-

ducirao program na hrvatskom jeziku. To je tema o kojoj sam često dolazio u konfrontaciju s kolegama iz NUNS-a, koji zagovaraju privatizaciju medija pod svaku cijenu, pa čak i medija koji informiraju na manjinskim jezicima. Njihovo je stajalište da sve medije treba prepustiti tržištu, uz projektno financiranje tih manjinskih medija. Prije svega, prema mojem iskustvu, mediji su manje ovisni o političkim utjecajima kada su na »državnim jaslama«. Sjećam se vremena kada smo trebali osiguravati sredstva po projektima za produkciju TV emisija. Ukoliko želiš da taj tvoj projekt, televizijsko informiranje na hrvatskom jeziku bude financiran, primjerice, iz gradskog ili pokrajinskog proračuna, podrazumijevalo se da onda moraš lobirati, sjesti i pričati s predstavnicima određenih političkih stranaka i pitati ih bi li oni podupri taj projekt. Govorili su kako će poduprijeti projekt, ali da očekuju da budu prisutni u tim programima i da se malo više govori o njihovom radu i tako dalje, i to jest vid i primjer ovisnosti, a dok sam radio u medijima koji su pod patronatom grada ili države, od mene to nitko nije tražio. Poanta je da su mediji koji informiraju na manjinskim jezicima, bar moje iskustvo tako govori, manje podložni utjecajima, manje su predmetom poli-

*Smatram da svaki dan imam o čemu pisati u vezi naše zajednice koja je dovoljno velika i angažirana i njome se možemo kroz novinarske teme baviti svaki dan. To nije getoizacija * Poanta je da su mediji koji informiraju na manjinskim jezicima manje podložni utjecajima, manje su predmetom političkih uvjetovanja i pritisaka ukoliko se redovito financiraju iz proračuna grada, pokrajine ili države*

tičkih uvjetovanja i pritisaka ukoliko se redovito financiraju iz proračuna grada, pokrajine ili države, nego ukoliko bi bili projektno financirani, ili kao samostalne produkcije koje su izložene borbi s drugim produkcijama, koje opet po pravilu imaju veću prolaznost, nego manjinske, zbog jako osjetljivog utjecaja politike i lobiranja da bi određeni projekt bio prihvaćen i financiran iz proračuna grada, pokrajine ili republike i zato smatram da bi privatizacija bila pogubna po manjinske medije

HR: Prate li srbijanski mediji na adekvatan način događaje iz života hrvatske manjinske zajednice?

To je »vječito« pitanje, a ono što mogu vidjeti iz medija koje pratim, jest da su te teme podzastupljene. Možda

već otrcano zvuči ponavljanje kako se sva ta pitanja iz života hrvatske zajednice svode na incidentne situacije koje onda dospijevaju u javnost. Pretpostavljam da je to priča i svih drugih manjina. Informira se još i u slučaju ako je u pitanju službeni posjet visokih dužnosnika Republike Hrvatske, što je onda povod da se samo malo s površine načne i neka tema o ovdašnjim Hrvatima i našim problemima. Za mene je problematično i kada se dotaknu površinski te osjetljive teme, kao što je progon Hrvata iz Srijema, nerazjašnjena i neprocesuirana ubojstva ovdašnjih Hrvata tijekom devedesetih. Iako se neka od tih pitanja rijetko odškrinu, ona bivaju i dalje otvorena i nikada se ne zatvaraju, a za rezultat u biti nemamo ništa, jer ne primjećujem da je zbog toga javnost postala više senzibilizirana za ta pitanja ili za pitanja o sadašnjem položaju hrvatske manjine.

HR: Čudi li vas što ni srbijanski mediji koji nisu senzacionalistički, ne obraćaju posebnu pozornost na činjenicu da u Srbiji žive i Hrvati?

To jest zanimljivo pitanje, ali teško nalazim odgovor. Činjenica je da čak i ti mediji vrlo rijetko izvještavaju o događajima iz života hrvatske zajednice. Tzv. žuti tisak time se ne bavi, dakle o ozbiljnim temama kojih je mnogo, osim kada su u pitanju međunarodni incidenti, ali postoje mediji okrenuti javnosti koja podržava, da tako kažem, građanski koncept. Pretpostavljam da se i ti mediji ravnaју prema tržišnim principima, a izgleda kako je njihova procjena da takve teme ne interesiraju širu srbijansku javnost. Praksa sustavnog novinarskog praćenja manjin-

ske problematike ne postoji ni u tim medijima.

HR: Kako gledate na informiranje o problematici i životu hrvatske zajednice u ovdašnjim manjinskim medijima na hrvatskom jeziku?

Upravo se baš iz onih krugova koji su građanski orijentirani najviše spočitava da su manjinski mediji previše getoizirani. Moj odgovor na to je – a gdje bismo inače našli pitanja i odgovore i čitali o problemima i temama koji se tiču manjina? Očigledno je da za to nema prostora u main-stream medijima. Onda nam jedino preostaju mediji koji se obraćaju manjinskoj zajednici na materinjem jeziku. Smatram kako svaki dan imam o čemu pisati u vezi naše zajednice koja je dovoljno velika i angažirana i njome se možemo kroz novinarske teme baviti svaki dan. To nije getoizacija. Normalno da smo fokusirani na vijesti i teme koje su važne za hrvatsku zajednicu, ali imamo i šire priče.

HR: Radite kao videonovinar hrvatske redakcije na RTV-u. Razmišlja li se o proširenju i obogaćivanju ovog programa?

Naša redakcija ima dnevni program, od ponedjeljka do subote, dakle informativnu emisiju »Dnevnik«. Onaj tko se malo bavi TV produkcijom zna kako to nije nešto što impresionira, ali isto tako treba znati da je TV produkcija najzahtjevnija medijska forma, koja podrazumijeva i mnogo tehničke opreme koja nije jeftina, a uz novinarsko znanje, zahtijeva i tehničko znanje za opsluživanje tog medija. Dakle, ja radim u našoj redakciji kao videonovinar, što konkretno znači da radim i novinarski, snimateljski, tonski i montažerski

posao, ali hoću reći kako je to upravo razlog zbog čega naša redakcija može biti aktualna dovoljno u odnosu na druge manjinske redakcije, jer RTV ima velikih financijskih problema i tu dolazi do problema – nemogućnosti korištenja automobila ili kamera. U nedostatku novca, ako otkaže kamera, nema se na čemu snimiti događaj, ako otkaže računalo, nema se gdje izmonitrirati materijal, ako otkažu linkovi, onda nema komunikacije sa serverima u Novom Sadu, dakle u ovom poslu ima jako puno problema, to je stalno hod po nekom rubu održivosti sustava. Pored vijesti, naša redakcija priprema i emisije »Izravno« i »Svjetionik«. Pokušavam pratiti sve događaje u hrvatskoj zajednici, a činjenica je da kolege u Novom Sadu nemaju stalno na raspoloaganju tehniku koja je neophodna za rad. Nemoguće je raditi TV program bez kamere, snimatelja tonca, vozača, a to je njima u Novom Sadu mnogo teže izvesti nego meni, koji sam to sve rješavam. Zbog toga imamo u programu agencijske vijesti, čitane vijesti, a malo priloga. Problem je što u RTV-u u cijeloj kući u finkcioniranju RTV-a redovito nedostaje novca za opremu, a kad nema opreme TV teško radi. Razmišljati o proširenju i obogaćivanju našeg programa je čak iluzorno i bojim se kako ne postoje ni naznake za takvo što, zbog navedenih financijskih problema.

HR: Što vas je opredijelilo da se počnete profesionalno baviti novinarskim poslom?

Za moje bavljenje novinstvom zaslužan je moj otac Josip. Želio sam biti šumarski inženjer. Činilo mi se kako urbana sredina nije ono što meni odgovara. U biti, želio sam raditi i živjeti u

prirodi, završio sam srednju poljoprivrednu školu i upisao Šumarski fakultet u Beogradu. Međutim, zapeo sam na matematičari, koja je bila teška za tu struku budućih šumarskih inženjera. Otac mi je sugerirao da još nešto upišem, dok rješavam taj ispit matematike, kao rezervnu opciju, zanimanje, vještinu. Početkom devedesetih u Subotici je otvorena prva Sorosova škola novinarstva. Završio sam taj višemesečni tečaj novinarstva koji je vodio novinar *Ljubomir Đorđević* i tako me je zaintrigiralo novinstvo. Prvo sam počeo honorarno raditi za Subotičke novine i vremenom je novinstvo postalo moje dominantno interesiranje, a šumarstvo je palo u drugi plan. U to je vrijeme urednik Subotičkih novina bio *Milovan Miković* i on je ponudio za nekoliko nas koji smo zvršili Sorosovu školu novinarstva radno mjesto. Vremenom sam počeo surađivati s Hrvatskim radiom kao dopisnik od 1996. i onda me počeo privlačiti rad u elektroničkim medijima. Radio sam i u hrvatskoj redakciji Radio Subotice početkom 2000. i tamo ostao nekoliko godina.

Zainteresirao sam se i za rad na televiziji i tako sam počeo s kolegama *Dušicom Jurić* (danas *Dulić*) i *Zvonimirom Sudarevićem* proizvoditi i programe na hrvatskom jeziku u sklopu nezavisnih produkcija odmah po »oslobođenju« države i medija režimske stege od 2001. Počeli smo s polusatnim emisijama na subotičkoj mjesnoj televiziji, da bi smo nedugo poslije toga prešli na suradnju s Radiotelevizijom Novi Sad, koju je tada vodio *Aleksandar Kravić*. Tako sam se našao u ovome poslu, suprotno od moje želje da budem što dalje od urbane sredine.

U POZADINI RASPRAVE O DRŽAVNOM PRORAČUNU

Radikalnim mjerama, preko konsolidacije, do oporavka

Državni proračun za iduću godinu prošloga je tjedna bio predmetom važne rasprave u Skupštini Srbije. Fokus rasprave bilo je pitanje položaja pokrajine Vojvodine u proračunu Srbije, to jest pitanje Ustavom zajamčenih 7 posto. Sjednica Skupštine već je počela činjenicom da prijedlog dopune Zakona o proračunskom sustavu, koji je podnijela Skupština Vojvodine, prije svega nije prihvatila Vlada Srbije.

RADIKALAN PRIJEDLOG

Prijedlog republičkog proračuna predviđa ukupne prihode od 956,4 milijarde i rashode od 1.078,3 milijarde dinara, što znači kako je predviđeni deficit 121,9 milijardi dinara, dakle 3,3 posto bruto domaćeg proizvoda. Državni tajnik Ministarstva financija *Vlajko Senić* ocijenio je kako je prijedlog proračuna za iduću godinu realan, kao i da predstavlja pravi korak prema fiskalnoj konsolidaciji. On je, govoreći za medije, istaknuo kako su na sugestiju Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) i Fiskalnog vijeća uveli kvartalnu kontrolu trošenja sredstava, te da neće biti povećanja. »Uz radikalne mjere fiskalne konsolidacije možemo očekivati oporavak Srbije«, kazao je Senić.

Agrarni proračun za sljedeću godinu iznositi će 45

milijardi dinara, što predstavlja 4,5 posto ukupnog proračuna, izjavio je u petak ministar poljoprivrede *Goran Knežević*.

POKRAJINA UPITNA

Predstavnici pokrajinskih vlasti unaprijed su se plašili sjednice Skupštine Srbije nakon što je Vlada Srbije odbila pokrajinsku dopunu Zakona o proračunu. Predsjednik Vlade Vojvodine *Bojan Pajtić* najavio je obraćanje Ustavnom sudu radi ocjene ustavnosti cijelog proračuna.

»Vojvodina nije problem i ispunjavanje ustavnih obveza prema Vojvodini ne bi smjelo biti problem«, rekao je Pajtić i dodao kako je ustavna odredba o zajamčenih 7 posto republičkog proračuna za pokrajinu i tri sedmine za kapitalne investicije, kako se izrazio, »jedini član Ustava koji se svjesno ne poštuje u Republici Srbiji, i koji republičke institucije svjesno ignoriraju«.

»Žalosno je što se ne poštuje samo onaj dio Ustava koji se odnosi na Vojvodinu. A mi smo kao pokrajina itekako poštovali i one odluke Ustavnog suda koje smatramo problematičnim.«

DNEVNI RED

Predstavicima Vojvodine ulazak u Skupštinu Srbije nije bio mali korak. U posljednjih

12 godina samo su tri prijedloga Vojvodine došla na dnevni red i to u vrijeme vlade *Zorana Đinđića*, a u posljednjih devet godina nijedan. »Odluka predsjednika Skupštine Srbije *Nebojše Stefanovića* je iskorak, jer nije samo proceduralno pravno pitanje, već i pitanje povjerenja« - naglasio je predsjednik Skupštine AP Vojvodine *István Pásztor*.

RASPRAVA

Pripreme za raspravu počele su 15. studenoga kada je dogovoreno da se pokrajinski amandmani uvrste u dnevni red skupštinskog zasjedanja. Potporu vojvođanskim dopunama Zakona o proračunskom sustavu u republičkom parlamentu najavili su LSV, LDP i DS, dok su SNS, URS, SPS i DSS najavili protivljenje.

SNS nije želio podržati predložene dopune s obrazloženjem da kontrola sredstava koja se troše u Vojvodini mora biti bolja, jer je, po njihovom mišljenju, posljednjih godina vojvođanska Vlada sredstva neravnomjerno raspoređivala. SPS je smatrao kako nema dovoljno uvjerljivih argumenata za potporu predloženim dopunama, te je podržao stav Vlade Srbije, a to dijeli i URS, čiji su zastupnici naveli kako će proračun Vojvodine u sljedećoj godini biti veći za šest milijardi dinara, a ne manji

za devet milijardi dinara. LSV je u raspravi upozorio kako će proračun Vojvodine biti oštećen za 9,6 milijardi dinara ne izglasa li se pokrajinski prijedlog, a LDP je poručio kako je on opravdan i utemeljen u Ustavu, te da ova stranka ima razumijevanja za tu inicijativu. I DS je najavio podršku predloženim dopunama, ali je i najavio kako će i sam inicirati donošenje posebnog zakona o financiranju Vojvodine i pokrajinskim nadležnostima. Budući da su zastupnici URS-a tijekom debate spomenuli pitanje funkcioniranja Fonda za kapitalna ulaganja i Razvojne banke Vojvodine, odgovorio im je predsjednik Skupštine APV: »Bilo bi zgodno da se prestane s procesom sotoniziranja izvršne vlasti u Vojvodini, vodstva Razvojne banke i ostalih institucija. Želim odavdje pozvati sva tijela države da rade svoj posao. Ako se utvrdi da se bilo tko ogriješio o zakon, neka se povuče potez i neka to ima posljedice«, rekao je Pásztor.

DS IZMEĐU JUČER I SUTRA

Zastupnici oporbene Demokratske stranke predložili su da se u Skupštini Srbije hitno donese poseban zakon o financiranju Vojvodine kako to više ne bi bilo uvjetovano promjenom političke vlasti. Zastupnik DS-a *Srdan*

Miković rekao je novinarima u parlamentu kako su dopune Zakona o proračunskom sustavu koje je predložila Skupština Vojvodine jednoglasno prihvaćene na Odboru Skupštine Srbije za ustavna pitanja i zakonodavstvo, te je ocijenio kako predloženi državni proračun za 2013. nije u skladu s Ustavom. Zastupnica DS-a *Liljana Lučić* rekla je kako je predloženo rješenje proračuna Srbije za 2013. godinu neustavno i da bi ugrozilo proračun Vojvodine. Zastupnica DS-a *Gordana Čomić* rekla je kako su 28. rujna usvojenim izmjenama Zakona o proračunskom sustavu neustavno prekršena prava Vojvodine o financiranju. DS sada želi, istaknula je Čomić, spriječiti da Vojvodina ostane bez 9,6 milijardi dinara, što će se dogoditi ako se usvoji prijedlog proračuna Srbije za 2013. godinu. Nakon svih ovih riječi doista je teško ne upitati zastupnike Demokratske stranke zašto ove korake nisu povukli tijekom dugih godina svoje vladavine. Prečesto su se kritike na račun stranačke centrale DS-a slušale iz pokrajine i kada je ova stranka bila na vlasti i krojila državni proračun. Sada, kada je autonomija Vojvodine, uz grad Beograd, posljednji veći bastion vlasti starog režima, tek se sada vidi kolika je količina komocije iskazivana u proteklom razdoblju.

POSljedICE

Nakon razočaravajućeg glasovanja, predsjednik Skupštine Vojvodine István Pásztor izjavio je kako je donošenjem negativne odluke izvršen udar na ustavnu garanciju i uvedena proizvoljnost koja

vodi smanjenju povjerenja između Vojvodine i Srbije. Napomenuo je kako ima stvari oko kojih ne može biti spora: »Ustav se mora poštovati i mi poštujemo odluke Ustavnog suda, bez obzira slažemo li se s nekim odlukama ili ne. Nemojte misliti da nekoga napadam, niti se radi o ambiciji rastakanja Srbije«, poručio je Pásztor.

Prema njegovim riječima, izjave i stav da je Vojvodina »lokomotiva Srbije« i njen najrazvijeniji dio predstavljaju političke floskule koje se provlače po medijima, ali, kako je rekao, danas to nije istina.

»To ne tvrdim ja, nego tvrdi i Vlada Srbije, koja je Uredbom o stupnju razvijenosti regija od 8. studenoga navela kako je Vojvodina nedovoljno razvijena i u kojoj je bruto domaći proizvod (BDP) ispod republičkog prosjeka«, pojasnio je.

On je upozorio kako samo 30 posto stanovnika Vojvodine ima kanalizaciju, da u Srednjobanatskom okrugu nijedan vodovod nije ispravan, da je Vojvodina za posljednjih 20 godina izgubila 70 posto društvenog kapitala, ili 16.000 dolara po građaninu, kao i da, u ovom trenutku, Vojvodina po prvi put ima niži prosjek zarada u odnosu na Srbiju.

KALKULACIJA

Iako je ovo ustavno i financijsko pitanje odlučivano na političkom polju, ono ima i svoju administrativnu dimenziju. Ta administrativna dimenzija je rastegljiva i ona je omogućila da Vlada upućivanje manje novca ne smatra svojim kršenjem pravila igre.

Naime, vojvođanski parlament traži da se osnovica za izračunavanje sredstava

koje će dobiti iz republičkog proračuna obračunava po metodologiji koja je bila utvrđena Zakonom o proračunskom sustavu, odnosno prije izmjena tog zakona u rujnu. To znači da se ustavnih 7 posto sredstava obračunava i na osnovi prihoda i primanja nefinancijske imovine. Ta je osnovica rujanskim izmjenama Zakona o proračunskom sustavu sužena "na rashode koji se financiraju iz poreznih prihoda", i dakle time je znatno smanjen obujam proračuna Vojvodine.

ZAŠTO SE VLADA NE SLAŽE?

U uvertiri donošenja skupštinske odluke, Vlada Srbije je bila ta koja je predložila parlamentu da ne prihvati dopune Zakona o proračunskom sustavu. To je obrazložila, pokraj ostalog, time da ključne mjere fiskalne konsolidacije na prihodnoj strani predstavljaju povećanje poreznih prihoda kroz povećanje poreznih stopa, pa na taj način ukupni transfer Vojvodini, ali i ostali dio proračuna pokrajine, prati i ključne promjene u fiskalnoj politici.

Međutim, ključni razlog promjene načina kalkulacije možemo tražiti na dva mjesta. Jedan navodi URS kada Vlajko Senić najavljuje radikalne mjere radi konsolidacije, što znači da novca nema te da se stoga niti ne može dati Vojvodini. A o ovom drugom govore dojučerašnji radikali, današnji naprednjaci, kada uvijeno kažu kako novac ne žele dati ako oni nemaju kontrolu nad njim. Stajalište SNS-a nakon donošenja negativne odluke pojašnjavao je *Oto Kišmarton* rekavši kako »onaj tko daje 7 posto mora imati uvid u to gdje

se to troši«. Nažalost, nitko ga nije obavijestio kako ta sredstva nije zaradila Vlada da bi ih »davala« nekome, već građani kojima su putem poreza uzeta i kojima trebaju biti vraćena. Predstavница LSV-a *Aleksandra Jerkov* je rekla kako bi se tim sredstvima mogao napraviti tunel kroz Frušku goru. No, i ona je bila popustljiva prema sebi, jer se prigodom nekih ranijih sličnih inicijativa LSV uzdržavao od glasovanja.

KONAC

Nakon što je Skupština Srbije svojoj pokrajini na ovaj način »uručila korpu«, uslijedio je nastavak rasprave o proračunu u cjelini. DS je izjavio kako ga ne podržava, jer je nerealan i potpuno neprimjeren trenutačnoj ekonomskoj situaciji, SVM ga ne podržava upravo zbog odbijanja amandmana Skupštine Vojvodine, LDP proračun smatra predizbornim, SPO-DHSS ga smatra ambicioznim i teško ostvarivim, stav DSS-a ovisi o predloženim amandmanima, dok ga Ljajićev SDPS podržava. Dakako, očekuje se kako će glasovima vladajuće koalicije SNS-SPS-PUPS-JS-URS i njima priklonjenih predizbornih satelita biti glatko usvojen, pogotovo nakon kratke epizode s tvitom ministra Mladana Dinkića koji je ovjekovječio zanemarljiv broj oporbenih zastupnika na raspravi u petak navečer. S obzirom da do zaključenja ovog broja proračun još nije izglasan, prema ranijim najavama, u sljedećoj epizodi nas očekuje upućivanje proračuna na Ustavni sud i konačna odluka ovog vrhovnog državnog tijela.

Nikola Perušić

Srijem se integrira u ugarski dio kraljevine

Piše: dr. Zsombor Szabó

Kako smo to već u prethodnom nastavku počeli izlagati hrvatsko-ugarsko kraljevina na početku XIII. stoljeća je bio na vrhuncu svoje ekonomske i vojne moći u odnosu na ostala kraljevstva i Nemačko-rimskog carstva u Europi. Kraljevinu spoljna vojna sila, bili ona iz susjedstva ili sa dalj-

Zašto je ovo bitno, mogu neki da se pitaju u sebi, u povijesti naselja i gradova u srednjevjekovnom Srijemu?

IZGRADNJA INSTITUCIJE U SRIJEMU

Početkom XIII. stoljeća Srijem nije više pogranična zona s Bizantijskim carstvom

Kraljica Gertrud i kralj Andrija II.

njih europskih prostora nije bila ugrožavala, šta više ona je preuzimala osvajачke pohode na teritorije susjednih »država«, prije svega prema nekadašnjim dijelovima raspadnutog Bizantijskog carstva, naročito u današnjoj Bosni i Hercegovini, kao i prema teritoriju na Balkanskom poluotoku, prema Mačvi i Braničevu tj. u Podunavlju i Posavini. Drugi pravac napada bila je teritorij današnje Ukrajine u podnožju istočnih Karpata, koja se tada zvala knjaževina Halič. Hrvatsko-ugarski kralj Andrija II. (II. András) lično ili preko vojskovođe je u periodu od 1205. do 1233. godine vodio je dva »naesta«? pohoda na ovaj teritorij da bi je priključio kraljevini. U međuvremenu je 1207. i 1208. godine »skoknuo« i u Palestinu.

i na njenom teritoriju se ne vode više borbe, nema vojnih pohoda, jer ona se u to doba već nalazi u dubini teritorija ugarskog dijela kraljevstva. To znači da polako počinje integracija srijemskih prostora u kraljevinu preko raznih institucija. Tu prije svega mislimo na osnivanje novih biskupija na južnim dijelovima ugarskog kraljevstva: dvije u Srijemu, to su: srijemska i moravička biskupija, koje su kasnije spojene u jednu sa sjedištem u Ban(m)onoštoru. To se desilo 1229. godine. Jedna nova biskupija je osnovana i u Slavoniji sa sjedištem u mjestu Valko (današnji Vukovar). Nemamo pouzdanih podataka da je istovremeno formirana i županija Srijem, ali posredno možemo pretpostaviti da je kralj ovlastio nekog da vrši

funkciju župana na teritoriju Srijema. To je možda mogao da bude *Gurwey fia Peter*, koji se naziva glavnim županom, a u nekim izvorima i banom. Svakako bio je jedan od moćnijih feudalaca u kraljevstvu, imao je svoju tvrđavu (*Peturvarad*) na teritoriju današnjeg Novog Sada i značajne posjede u Srijemu. U povijest je ušao kao jedan od glavnih organizatora ubojstva kraljice *Gertrude* (istarske princeze od *Merana*). Kraljica je ubijena 1213. godine za vrijeme (ponovnog) boravka kralja u Haliču. Simptomatično je da od urotnika jedino je on kažnjen sa smrću (nabijen je na kolac) i oduzimanjem imovine. Andriju II. su mnogo koštali ratovi u Haliču i križarski rat, morao je ubirati dodatne poreze, što je izazvalo negodovanje. Da bi umirio nezadovoljnike i svog sina princa *Belu* bio je prisiljen sazvati sabor (mađ. *országyűlés*) i 1222. godine je izdao vrlo značajni i dalekosežni dokument »Zlatnu bulu«, kojime je ograničio svoju kraljevsku vlast ali i samovolju velikaša.

UZDIZANJE HRVATSKIH VELIKAŠKIH PORODICA

Zlatna bula je vrijedila u Ugarskoj, odnosno u Slavoniji, ali ne i na području preko Save (Hrvatska i dalmatinski gradovi). Tamo su se vodile borbe za prevlast između velikaša, koje su trajale sve do početka XIV. stotie. Početak ovih sukoba datira u 1223. godinu kada je Andrija II. od kneza *Domalda* iz roda *Snačića*, tada naj-

moćnijeg hrvatskog velikaša, oduzeo najveći dio njegovih posjeda (između rijeke Krke i Zadra u Cetinskoj županiji), te ih darovao knezovima *Šubićima Bribirskim*.¹ Braća *Grgur* i *Stjepko Šubić* su položili temelje kasnijoj moći svoje obitelji (poslije nazvane *Zrinjski* prema posjedima u Zrinju). Osim njih su moćni bili i knezovi *Kačići* (omiški knezovi) dok su krčki knezovi *Frankopani* (mađ. *Frangepán*) vladari modruške županije, 1225. godine dobili i Vinodol. Hrvatski velika-

Zlatni pečat kralja Andrije II. ovakav pečat je visio na Zlatnoj buli

ši su nastojali proširiti svoju vlast na dalmatinske gradove. Poneki gradovi su sklapali obranbeni savez protiv velikaša, ili su birali članove njihove obitelji u gradske savjete. Za vrijeme ovih sukoba je u Hrvatskoj dužnost hercega obnašao kraljev najstariji sin *Bela*, koji je 1226. godine postao suvladar svoga oca, pa je za hrvatskog hercega imenovan njegov mlađi brat *Koloman* (*Kálmán*). *Bela* će 1235. godine postati hrvatsko-ugarski kralj pod imenom *Bela IV.* (*IV. Béla*). Šest godina kasnije sudbina spomenutih hrvatski velikaša i braće *Bele* i *Kolomana* će imati dramatični zaokret, ali to je već priča za sljedeći nastavak.

¹ Ladislav Heka: osam stotieć grcatko-ugarskie državne zajednice. *Bába kiadó*, Szeged-Subotica, 2011. str. 56.

U većem domazluku sa više čeljadi, koliko ih je znalo bit u velikoj obitelji ili u obiteljskoj zadrugi, u stajama i po avliji poslom su vazdan išlo tamo-vamo. Makar kad njim nije bilo zgodno uć u sobu ili kujnu salaša, jel su u njoj bila i čeljad od bebe do starina.

Svakog dana od namirivanja dok ne svane pa do namirivanja uveče čeljad imadu posla oko josaga, očisti se đubre, pomuzu se krave, stere nastor, iz guvna se donosi pīća i dr. su svakidašnji poslovi. Da bi čeljadima u poslu stvorili podesnu sobu za dana, a da ne remete one koji žive mirnije, skontali su i u gazdačkim salašima napravili obašku »malu kuću«, s većom čeljackom sobom i sa pododžakom, bliže obaškim i većim stajama. U njoj se živilo kao u čeljackom salašu, ali se skratio put do staja i bunara. Čeljad su često išla u sobu »male kuće«, u njoj su ili (jeli), otpočivali, zimi se odgrijavali u zapečku i sl.

Po izgledu i hasniranju »mala kuća« je nalik na čeljacki salaš brez čiste sobe i ambetuša tj. ima sobu okrenutu na dolonjak, »kuću« i pododžak, a nema obaško kujnu i špajc. Najčešće je šporelj/kujna nuz banak ognjišta peći u pododžaku.

U »malu kuću« ide se kroz »kuću«, iz nje oma na stranu u sobu na dolnjak, naprid u pododžak, sa bankom i ložištom za peć u sobi i katlanom. Bilo je dosta mista i za pranje košulja (rubenine). Podigdi s onu stranu stražnjeg zida u avliji je krušna peć, sa četiri stupa potpačena natkriljenom trščarom. Peć se ložila iznutra iz pododžaka, a hasnirali su je liti da se ne grije soba »male kuće«.

Čeljad su često išla u sobu »male kuće«, u njoj su ili (jeli), otpočivali, zimi se odgrijavali u zapečku i sl.

Bartul Vojnić Purčar harmonikaš iz »male kuće«

Soba je obično malo veća od sobe u salašu, ima dvatri pendžera sa vidikom na staje i kapijom u salaš. U njoj je parasnička peć, najčešće dvoje nenamišćene drvenice (kreveti) u kojima se za dana otpočivalo, noćivala su odrasla čeljad iz obitelji, obično divojke, digdi sluškinja ili guščarka. Šporelj sa lernom je bio u sobi ili najčešće u pododžaku.

Obaške »male kuće« imali su salaši »na tri zida« naši komšija, s bajmačke strane Luke i sa đurđinske strane Stipe Stantića-Svetog u Đurđinu, Nikole Stantića-Šilara, mog pradike u Maloj Bosni, Ivana Šokčića na Šebešiću i dr.

»MALA KUĆA« NUZ STAJU

U skromnijim salašima di su u istoj staji košara i volarica, »malu kuću« su obično pravili pod istim krovom sa stajom, ali nuz jedan od zabata i ispod nastrijice. Ovaka »mala kuća« je dobro izmiškulirana jel je od ketrenca kod staje, s jednog kraja ambetuša pa do »male kuće« na drugom

kraju, sve pod jednim krovom. »Mala kuća« ima istu naminu ko i obaška »mala kuća«, ali je podesnija jel je pod istim krovom sa stajom, čeljad rad josaga manje kisnu. Taki raspored je u salašima iz sridine druge polovice XIX.

vika, na priliku: salaš Paje Sudarevića (mog pradike) na Đurđinu, ili salaš iz početka XX. vika Jose i Martina Gabrića na Verušiću, braće i sestre Stantić-Zizini u Maloj Bosni, Jose i Pere Ivkovića u Maloj Bosni i dr.

SA ROGLJA

Bisni konj i mirna koza

Dobro sam se znao s bać Stipanom Stipić-Verešom, na velikom glasu kupecom konja. Nagledo sam se i naslušao kako je s kunčaftom ocinjivo i pogađo se za konja. Bać Stipan se dobro uputio u kupecovanje, jel su se tim poslom bavili njegovi otac i dida. Trgovanje s konjima bilo mu u krvi. Spominjo je velike vašare od Berlina do Istanbula, a znao je i sve jače i bliže vašare u Panonskoj niziji. Varoške (subatičke) hetije su mu bile za razbibrigu.

Jedared je na vašaru spazio lipog konja, al »pravu beštiju«, grizo se, vućo (udaro stražnjim nogama), »ne zna se s koje strane mu prič«. Kupci su ga krajčili. Bać Stipan je dokućio da je gazda s konjom postupo neljucki. Kupio je konja za »male novce«. Kad ga dovo kući, s mukom ga svezao za jaslje. Od poznanika je doveo kozu i u košari je zatvorio s konjom. Posli dva dana bezazlena koza toliko je smirila konja da mu je skočila u jaslje di su zajedno ili (jeli) zob. Bać Stipan je još malo držo konja, timario, lipo divanio s njim i prodo ga po dobroj cini.

(Koćijaš, govedar i volar dok timare svoje blago pripovijeda mu blagim rićima, s njim niguju lip odnos, a blago ih na povik bolje sluša.)

POLITEA: PREDSTAVLJENE DVIJE KNJIGE DR. VUKAŠINA PAVLOVIĆA

Složeno pitanje organizacije države

Na Otvorenom sveučilištu, u okviru tribine »Politea«, 22. studenoga održano je predstavljanje knjiga »Država i društvo« i »Politička moć« dr. Vukašina Pavlovića, profesora Fakulteta političkih znanosti u Beogradu. Autor smatra da je pitanje države i njene organizacije jedno od najsloženijih pitanja, ne samo starih, nego i modernih društava, da se usporedo s povećanjem broja država smanjuje njihova suverenost, uz stalno prisutno pitanje utjecaja društva na državu.

Osim autora o knjigama su govorili i profesori *Boško Kovačević*, *Ilija Vujačić* i *Čedomir Čupić*.

Recezent prvospomenute knjige, dekan fakulteta Političkih nauka prof. dr. Ilija Vujačić ocjenjuje da iza ovih knjiga stoji jedan ozbiljan i vrlo sustavan rad. Vujačić se osvrnuo na odnos između ekonomije i politike, rekavši da »U Srbiji u ovom momentu između njih postoji sprega, odnosno između onih koji imaju novac i onih koji imaju političku moć.« Vujačić smatra da su poslje-

dica toga monopoli, naročito u trgovini, a kao rješenje vidi – liberalizaciju ekonomije, za koju kaže da je političari ne prihvataju već 20 godina.

Recezent knjige »Politička moć« prof. dr. Čedomir Čupić smatra da politička moć u jednoj zemlji pokazuje je li to društvo, i jesu li političari u njemu ozbiljni i odgovorni, odnosno pokazuju li rezultate. »Moć je složena, višeznačajna i paradoksalna, pozitivna i negativna, ima svoje visine i dubine. Stvarnost moći je onakva kakvom je mi prikazemo, o slobodi i moći najvi-

še razmišljaju oni koji nemaju slobodu i moć«, naveo je Čupić.

Autor je istaknuo da je za rad na ovim knjigama imao više motiva. Jedan je od njih taj što se dugi niz godina bavio temama koje su smatrao alternativnim, kao i da se usprotivi oportunističnoj i pragmatičnoj liniji koja dolazi do izražaja u akademskom izučavanju, naročito uvođenjem bolonjskog sustava školovanja, i ističe da nije dobro da se zaborave politički korijeni.

N. Szabó

AGORA: RELIGIJSKA POLITIKA I PRAKSA

(Ne)suradnja između vjerskih zajednica

Posljednja tribina subotičke Agore XIV. ciklusa držana je u subotu, 24. studenoga, na Otvorenom sveučilištu. Na temu »Religijska politika i praksa – jesu li sve vjerske zajednice ravnopravne ili su neke ravnopravnije od drugih, postoji li suradnja između vjerskih zajednica i na čega se svodi«, govorili su sociolog mr. *Branislav Filipović* i filozof *Tomislav Žigmanov*.

Pokušalo se doći do odgovora funkcionira li u Subotici uopće ekumenizam? Odnosi li se država prema svim vjerskim zajednicama na isti način? Koriste li se neke stranke vjerskom terminologijom potpirujući neslaganje i čak zagovarajući neravno-

pravnost među građanima isključivo zbog njihove vjerske pripadnosti?

Mr. Branislav Filipović je u svom izlaganju iznio stav da je multikulturalnost, a samim tim i multikonfesionalnost, svedena na diskurs čiji su elementi politička korektnost i disciplina spontaniteta. Nove društvene politike dovode do novih saznanja, a gradivni element bloka društvene moći jesu velike vjerske zajednice. Ustvrdio je kako je »zajednički život uspostavljen na bogatstvu različitosti, a ne na traženju sličnih i univerzalnih vrijednosti partikularnih identiteta«.

»Suradnja i otvoreni dijalog između predstavnika tradicionalnih vjerskih zajed-

nica, kao i interakcija s predstavnicima drugih vjerskih zajednica, ne bilježi se u dovoljnoj mjeri, a paranoična samozaljubljenost u vlastitu vjeroispovijest postala je opća stvar«, ocijenio je Filipović.

Tomislav Žigmanov je istaknuo kako je Srbija tek 2006. godine donijela zakon o crkvama i vjerskim zajednicama, koji je kritiziran da u sebi ima elementa koji su diskriminacijskog karaktera. Ocijenio je da kada govorimo o institucionalnom okviru, njegov cilj je provođenje zakona i može se zaključiti kako je prisutna i nestalnost u institucionalnom okviru, dok je praksa u posljednjih deset godina bila dinamična s različitim oscilacijama, uz

elemente neravnopravnosti.

»Postoji sinkrono djelovanje crkava kada se radi o zajedničkim interesima, međutim suradnja unutar crkava ima manifestni karakter, međudržavni problemi utječu na konstelaciju odnosa unutar crkava. Srbija u svom procesu izgradnje vlasti i institucija mora imati u vidu sva tri okvira, jer je integriranje u Europsku Uniju i uvjetovano time da se mora mijenjati postojeći zakon koji bi u sebi imao pravičnije, stabilnije norme koje bi stanovnicima pružale sigurnost, jamčile ravnopravnost od strane države i njenih institucija prema vjerskim zajednicama«, zaključio je Tomislav Žigmanov.

N. Szabó

RUDOLF WEISS PONOVO PREDSEDNIK NJEMAČKOG NARODNOG SAVEZA

Ne zatvaramo oči nad prošlošću

Naši strateški zahtjevi su da nam se omogući pristup arhivama i zajedno sa srpskim povjesničarima obradimo prošlost, i da obilježimo masovne grobnice, rekao je Weiss

Ističući kako Njemački narodni savez (Deutscher Volksverband) nije organizacija koja »okuplja vesele Švabe«, te da ni nadalje neće šutjeti o masovnim grobnicama diljem Vojvodine u kojima je pokopano 67.000 njemačkih civilnih žrtava ubijenih u razdoblju od 1944. do 1948. godine, *Rudolf Weiss* je rekao kako će ova organizacija nastaviti raditi na tome da ta stratišta budu obilježena na dostojanstven način. Weiss je to rekao na redovitoj izbornoj skupštini ove nevladine organizacije na kojoj je, uz nazočnost oko 130 članova iz cijele Vojvodine, ponovno izabran za predsjednika u sljedećem četverogodišnjem mandatu. On je podsjetio kako je u organizaciji NNS-a 2002. podignut križ na masovnoj grobnici u Kikindi, dvije godine kasnije očišćeno 14.000 četvornih metara smeća s masovne grobnice i podignut križ u Gakovu u kojem je logoru smrti ubijeno 8.500 žena, djece i nemoćnih ljudi, a ove godine to je učinjeno i u Vrbasu na masovnoj grobnici u kojoj je pokopano 570 njemačkih i mađarskih civila i ljudi drugih nacionalnosti. Weiss je najavio da predstoji obilježavanje i masovne grobnice u Bačkom Jarku gdje je pokopano 6.500 ljudi njemačke nacionalnosti.

OTVORENA PITANJA

Njemački narodni savez je osnovan 1996. s ciljem očuvanja kulturnog identiteta, jezika i običaja vojvođanskih

Nijemaca i kroz 16 godina rada organizacija je pokrenula niz aktivnosti: od dramske sekcije, zbora, tečajeva njemačkog jezika, otvaranja Njemačkog kulturnog centra s bogatom knjižnicom, pokretanja radijske emisije »Unsere Stimme«, do otvaranja vrtića na njemačkom jeziku u Subotici, te organiziranja koncerata, izložbi i predstavljanja knjiga radi upoznavanja s poviješću i kulturom vojvođanskih Nijemaca.

Rudolf Weiss je na Skupštini Saveza podsjetio kako i dalje

za sve one koji su preživjeli komunističke logore od '44 do '48. Otkud nam pravo, pitao su neki. Ako je Njemačka oštećila sve žrtve nacional-socializma, i hvala Bogu što je tako, zato i mogu ovako pričati, onda apsolutno imamo i mi pravo tražiti satisfakciju za naše žrtve«, rekao je Weiss.

KONKRETNA POMOĆ NJEMAČKE

On je istaknuo kako je Njemački narodni savez

čima, a od nas je zatraženo da konkretno formuliramo kakvu vrstu financijske pomoći želimo. Prvi puta nakon Drugog svjetskog rata njemački su političari i njemačka politika jednoznačno rekli - niste zaboravljeni, stojimo iza vas i od sada ćete osjetiti da imate jednu veliku i moćnu matičnu državu. To sada čekamo da vidimo«, rekao je Weiss. On je istaknuo kako će u idućem razdoblju Njemački narodni savez intenzivirati rad s mladima, nastaviti s humanitarnim i kulturnim aktivnostima, te dalje razvijati suradnju s njemačkim organizacijama u svijetu i u regiji s Nijemcima iz Rumunjske, Hrvatske i Mađarske.

Inače, Weiss je na skupštini rekao i kako je bilo pokušaja da se organizacija »razbije iznutra«, te poručio da za šoviniste nema mjesta u Njemačkom narodnom savezu. Naime, nedavno je u anonimnim pismima on proglašen Židovom te se navodilo kako kao takav ne može biti predsjednik udruge Nijemaca. Na početku skupštine u kulturnom dijelu programa pjevačka skupina Njemačkog narodnog saveza »Lorelei« otpjevala je na hebrejskom jeziku židovsku pjesmu »Hava Nagila«, što su svi nazočni pozdravili snažnim pljeskom. Skupštini je prisustvovao i *Tomislav Beker*, predsjednik udruge Židova »Shalom – Torah« iz Pančeva s kojim je NNS osnovao Forum za dijalog Židova i Nijemaca u Srbiji.

S. Mamužić

Rudolf Weiss

stoje otvorena pitanja pristupa arhivskoj dokumentaciji komunističke policije i službe državne sigurnosti kako bi prošlost bila obrađena i na temelju povijesne građe, a ne samo na temelju sjećanja preživjelih. »Naši strateški zahtjevi su da nam se omogući pristup arhivama i zajedno sa srpskim povjesničarima obradimo prošlost, i da obilježimo grobnice. To je dio naše prošlosti, nad tom prošlošću ne zatvaramo oči, jasno kažemo što je ono što nas boli i što želimo. Tražimo i dalje moralnu i materijalnu satisfakciju

postigao značajne rezultate na diplomatskom planu. Prošle godine rad i djelovanje organizacije predstavljeni su u mađarskom parlamentu, a listopada ove godine u njemačkom Bundestagu i Bundesthausu gdje su predani zahtjevi za davanje državljanstva Nijemcima izvan Njemačke, te zatražena pomoć mladima, organiziranje omladinskih kampova, osiguravanje beskamatnih kredita za poticanje poduzetništva i pokretanje biznisa. »Ovog puta obećano nam je da pomoć neće biti samo na rije-

Saslušani osumnjičeni za prodaju placu »Tušu«

Više javno tužiteljstvo u Subotici podnijelo je zahtjev za provođenje istrage protiv petero osoba zbog osnovane sumnje da su počinili zlouporabu službenog položaja iz članka 359. Kaznenog zakonika i oštetili proračun Srbije u iznosu od 68 milijuna dinara. Kako »Politika« neslužbeno prenosi, tužiteljstvo je podnijelo zahtjev za otvaranje istrage u dijelu zamjene i kupoprodaje gradskog građevinskog zemljišta, a saslušani su T. P., bivši direktor Zavoda za urbanizam, E. T. S. voditelj u Gradskoj upravi i V. K. iz AMS-a. Dvoje osumnjičenih nisu saslušani jer se jedna osoba nalazi u bolnici, a drugoj poziv nije uručen, te će se njihovo saslušanje obaviti za dva tjedna. Slučaj zamjene i prodaje gradskog zemljišta slovenskom lancu supermarketa »Tuš« godinama je bila tema u gradu, jer su i pojedini oporbeni lideri od 2007. godine tvrdili kako je grad svoju atraktivnu lokaciju zamijenio s privatnikom koji ju je odmah preprodao »Tušu« za višestruko veću vrijednost. Supermarket »Tuš« je otvoren srpnja 2008. a zatvoren 2011. i na njegovom je mjestu travnja ove godine otvorena prodavaona namještaja.

Industrijski park u Tompi

Otvaranje pograničnih industrijsko-tehnoloških parkova bila je tema zatvarajuće konferencije prekograničnog IPA projekta Mađarske i Srbije održane u Regionalnoj gospodarskoj komori. Nositelj projekta bila je Mađarsko-srpska trgovačka i industrijska komora iz Budimpešte, a partneri – komore iz Čongrada i Subotice. Cilj projekta je tješnje povezivanje proizvođača robe i davatelja usluga i otvaranje novih radnih mjesta. Industrijski park s naše strane već funkcionira u Malom Bajmoku, a s mađarske strane nalaziti će se kod Tompe. Projektu su se priključile pogranične općine obiju regija.

Uređivanje atarskih putova

Iz novca od licitacija poljoprivrednog zemljišta u državnom vlasništvu financirani su radovi na uređenju atarskih putova, a jedna od takvih je i atarski put koji spaja Mali i Veliki Radanovac. Gradonačelnik *Modest Dulić* je rekao kako uređenjem ovih putova lokalna samouprava na taj način želi olakšati uvjete života stanovnicima tog područja, od kojih je veliki broj poljoprivrednih proizvođača. Riječ je o putu dužine od oko tisuću metara, a vrijednost radova iznosi dva milijuna dinara. Član Gradskog vijeća zadužen za poljoprivredu *Šimon Ostrogonac* najavio je za sljedeću godinu nastavak uređivanja ovog puta do Velikog Radanovca, ali i putova na Verušiću, u Žedniku kod Kočande, te na potezu između Mišićeva i Skenderova.

Svinjokoljski dani

Uorganizaciji Udruge za uzgoj rase svinja mangulica Vojvodine, na trgu u središtu grada održavaju se Svinjokoljski dani. Tijekom pet dana

tridesetak izlagača iz Srbije i Mađarske predstavlja suhomjesnate proizvode, a izloženi su i sirevi, med, domaće vino i rakija. Izlagači svoje proizvode prodaju svakog dana od 10 do 18 sati, a tijekom manifestacije, koja traje do 2. prosinca, organiziran je glazbeni program, radio-nice za djecu, a organizatori su Dječjoj ustanovi »Kolijevka« darovali vaučer o donaciji 150 kilograma kobasica.

ZASTUPNICI DSHV-A I SVM-A

Aman

Zastupnici Skupštine Srbije odlučivat će uskoro o usvajanju Zakona o poticajima u poljoprivredi i ruralnom razvoju, čiji je nacrt izradila radna grupa Ministarstva poljoprivrede 25. listopada. Međutim, ono što u trenutku pisanja teksta (utorak) još nije poznato jest je li nakon trodnevne javne rasprave Ministarstvo poljoprivrede izmijenilo tekst ili će ga u skupštinske klupe pred zastupnike staviti u izvornom obliku.

Nije, naravno, teško pretpostaviti da će ga zastupnici iz redova vladajuće koalicije prihvatiti u bilo kojem obliku, kao što nije teško niti pogoditi da će to biti sasvim dovoljno za njegovo usvajanje. Ipak, i zarad težine u smislu potpore, a još više zarad njegove kvalitete vladajućoj koaliciji ne bi bilo zgorega poslušati što o budućem zakonu misle i zastupnici iz redova oporbe.

DOBRO JE ŠTO ĆE GA BITI

Predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i jedini zastupnik te stranke u Skupštini Srbije *Petar Kuntić* kaže kako je dobro što se Zakon o poticajima u poljoprivredi donosi upravo u vrijeme kada se i europska gospodarstva, a napose krhko gospodarstvo u Srbiji, nalaze u velikoj krizi. Drugim riječima, kaže Kuntić, to znači da će novca za poticaje biti sve manje, jer već sada 10 posto ukupnog proračuna Srbije ide na otplatu kamata, a predviđanja su da će do 2018. to iznositi čak između 15 i 20 posto!

»U tako jednom izrazito nepovoljnom financijskom ozračju

A ZA SADA BEZ ČVRSTOG STAVA HOĆE LI GLASOVATI ZA ZAKON O POTICAJIMA U POLJOPRIVREDI

idmani uvjet potpore

treba jedan zakon koji će regulirati novac koji trebaju dobiti svi sudionici u poljoprivrednoj proizvodnji», kaže Kuntić.

Slično Kuntiću misli i zastupnik Saveza vojvođanskih Mađara i član Odbora

Petar Kuntić

za poljoprivredu u Skupštini Srbije *Árpád Fremond*. On kaže da je dobro što država konačno želi uobličiti transparentnu politiku poticaja u poljoprivredi, kao i da se zakonom predviđa pomoć lokalnim samoupravama kada je riječ o ruralnom razvoju. Fremond kao pohvalnu ističe i činjenicu da će javnosti biti poznati podaci o vrsti i visini ostvarenih poticaja po korisniku, te da su u tom kontekstu predviđeni i poticaji za organsku proizvodnju. Konačno, on kao najbolji dio predloženog zakona navodi ograničenje površina poticaja na 100 hektara, što se, kaže, poklapa i s nastojanjima SVM-a da pomoć

prije svega bude namijenjena malim i srednjim poljoprivrednim gospodarstvima.

NIJE KASNO DA BUDE BOLJI

Ipak, mnogo je veći broj primjedaba i sugestija koje dvojica zastupnika imaju na predloženi tekst, a one se uglavnom poklapaju sa stajalištima predstavnika udruga poljoprivrednika. Fremond, primjerice, navodi da je SVM – nakon tribine u Subotici na kojoj je bilo prisutno mnoštvo poljoprivrednika iz tridesetak udruga – Ministarstvu poljoprivrede poslalo 26 amandmana na razmatranje. Jedna od manjkavosti teksta, kaže sugovornik, je što u njemu nisu sadržana rješenja prema kojima bi Pokrajina i lokalne samouprave mogle osigurati poticajna sredstva, što je do sada u pojedinim sredinama (Bačka Topola, Kanjiža, Ada...) bio slučaj. Na taj način, smatra on, zakon će dodatno ojačati centralizaciju u raspodjeli sredstava, o čemu su građani već svjedočili i prigodom rasprave o procentualnom iznosu proračunskih sredstava za financiranje Vojvodine. S tim u vezi, Fremond kao loše navodi i to što će ministar ubuduće odlučivati o tome koja su područja nerazvijena i koja na temelju toga imaju pravo na veće poticaje, dodajući ujedno da je dosadašnja praksa poka-

zala da se u takvim prigodama Vojvodina po pravilu zaobilazila.

Nastavljajući ovu listu neslaganja Petar Kuntić kaže kako je vrlo loše što zakonom nije predviđeno da agrarni proračun čini najmanje 5 posto ukupnog republičkog proračuna. Kuntić kao lošu stvar u predloženom tekstu navodi i »široku frontu korisnika proračuna«, čime se, kako kaže, gubi

Árpád Fremond

temelj koji bi trebala činiti obiteljska poljoprivredna gospodarstva. Taj dio će, po njegovom mišljenju, dovesti do toga da novca za poticaje neće biti dovoljno, napose ako se ne površine ne ograniče na 100 hektara, a stočarska gospodarstva do 100 mliječnih krava. Primjerice, Kuntić navodi da je u Švicarskoj isti poticaj ograničen na 25 krava, pa je ta zemlja ipak jedna od najrazvijenijih u proizvod-

nji mlijeka. S druge strane, Kuntić kaže da bi svaka litra proizvedenog mlijeka trebala ući u sustav poticaja, jer nam proizvodnja i ovako ne zadovoljava domaće potrebe.

Bez obzira što načelno podržavaju izradu jednog ovakvog zakona, dvojica zastupnika kaže da će za njega glasovati samo pod određenim uvjetima. Fremond, primjerice, navodi da bi bilo dovoljno da Ministarstvo poljoprivrede usvoji četiri-pet ključnih amandmana SVM-a, pa da onda i oni podrže usvajanje zakona. Kuntić, koji u Skupštini Srbije sjedi sa zastupnicima Demokratske stranke, kaže da će DSHV o tomu donijeti odluku tek kada se zakon nađe u skupštinskoj proceduri. Drugim riječima, Zakon o poticajima u poljoprivredi potporu će od jedinog zastupnika DSHV-a, a vjerojatno i DS-a, dobiti pod sličnim uvjetima koje navodi i Fremond: ukoliko Ministarstvo poljoprivrede prihvati primjedbe i sugestije koje su na njegovu adresu stigle tijekom javne rasprave.

Međutim, iako je javna rasprava okončana još 16. studenoga, Ministarstvo poljoprivrede nije objelodanilo informaciju ide li pred Vladu, a samim tim i pred zastupnike, s izmjenama nacrta Zakona ili bez njih, odnosno je li javna rasprava bila tek nužna šminka za javnost čije će demokratsko lice pokriti bit ranije napravljenog dogovora.

Z. R.

LJUBICA SUTUROVIĆ I ARSEN ĆOSIĆ U ORGANIZACIJI 45. MEĐUNARODNOG FESTIVALA KAZALIŠTA LUTAKA

Dometi lutkarskog umijeća

*Nakon četiri godine organiziranja radionica izrade lutaka u okviru zagrebačkog Međunarodnog festivala kazališta lutaka, Subotičani Ljubica Suturović i Arsen Ćosić ove godine pozvani da se priključe organizatorskoj ekipi na poslovima stručnih suradnika za programe festivala * Njihova suradnja sa zagrebačkim Međunarodnim centrom za usluge u kulturi traje i u drugim područjima: za posudionicu unutar Centra izrađuju lutke u prirodnoj veličini koje se koriste za prikaz narodnih nošnji*

Tvorci brojnih lutaka za kazališne i druge stvaralačke scene, Subotičani *Ljubica Suturović* i *Arsen Ćosić*, ove su godine pozvani među organizatore 45. međunarodnog festivala kazališta lutaka – PIF u Zagrebu. Bili su angažirani u svojstvu stručnih suradnika za programe ovog festivala. Odgovoran i zanimljiv angažman koji su u priprema mjesecima obavljali iz Subotice, a potom tri i pol ljetna mjeseca radili u Zagrebu. Poziv u festivalsku organizatorsku ekipu stigao je nakon uspješne višegodišnje poslovne suradnje sa zagrebačkim Međunarodnim centrom za usluge u kulturi, koji je organizator PIF-a. No, i prije uspostavljene suradnje, godinama su redovito posjećivali ovaj festival jer su oboje zaljubljenici u lutkarsko stvaralaštvo i posvećeni kreacijama lutaka, potom su pozvani da priređuju u okviru

festivala radionice za izradu lutaka, a ove godine, evo, i u ekipu organizatora i domaćina festivala.

Osim novog, organizatorskog posla, i ovoga puta su u Zagrebu u okviru festivala vodili tri lutkarske radionice, obučavajući djecu kako od materijala koji je pri ruci (spužva, perlice, komadi tkanine, kuhača...) napraviti ptičice. »Razigrane ptičice« – tako su nazvali ove radionice.

Ljubica Suturović i Arsen Ćosić članovi su Udruge lutkara Hrvatske i Udruge u Srbiji.

PROMOCIJA LUTKARSTVA

PIF (ove godine održan četrdeset i peti put) je danas poznati međunarodni festival koji okuplja najpoznatija svjetska i domaća lutkarska kazališta. U nazivu je zadržao esperantski naziv Pupteatra Internacia Festivalo u spo-

men na osnivača – Studentski esperantski klub (SEK). Ovogodišnji Međunarodni festival kazališta lutaka održan je od 4. do 9. rujna. Tijekom šest festivalskih dana

ma, izdavačkom djelatnošću, uličnim programima i drugim, predstavlja se hrvatsko i svjetsko lutkarstvo. »S Centrom za usluge u kulturi imamo dugogodišnju surad-

u Zagrebu je nastupalo 19 kazališta i lutkarskih družina iz 12 zemalja. Festival ne čine samo predstave. Izložbama, okruglim stolovima i raspravama, seminarima, lutkarskim radionicama, filmovi-

nju«, kaže Ljubica Suturović. »Na prethodnim festivalima smo držali radionice za djecu, a izrađivali smo i lutke za potrebe Centra koji, inače, ima raznoliku djelatnost. Centar ima i dio koji se bavi

ALIŠTA LUTAKA – PIF U ZAGREBU

narodnim nošnjama, te smo za te potrebe izrađivali lutke za izlaganje nošnji.«

Lutke načinjene u Subotici, čiji su autori Ljubica i Arsen, korištene su na izložbi narod-

godine, Ljubica Suturović i Arsen Ćosić djecu su obučavali kako napraviti lutke u vlastitoj izvedbi, toliko jednostavnoj da ih mogu načiniti i u dječjoj dobi. »Radionice

nih nošnji u Etnografskom muzeju u Splitu, u Mainzu u Njemačkoj, ili sada u Slatini ...

RADOST STVARANJA

Budući da je to festival kazališta lutaka, u svim radionicama, prethodnih i ove

se organiziraju uobičajeno nakon predstave. Njihov je cilj pobuđivanje kreativnosti kod djece i želje da stvore svojim rukama, motivirani predstavom s koje su izišli, i to lutku koja se može animirati. Biraju se jednostavnije tehnike i lutke kako bi cijeli proces bio zaokružen

u sat i pol vremena i dječje izišlo s gotovom lutkom. Posebna vrijednost tih radionica je kada s djetetom dođu i drugi članovi obitelji. Imali smo puno puta u tim radionicama čitave obitelji, pa nam se događalo da svatko pravi svoju lutku i svi sretni s radionice odlaze najavljujući

nažalost, bori s jakom konkurencijom u kompjutorskim igricama«, kaže Ljubica Suturović.

Djeca s veseljem izrađuju lutke. »Nema žurbe, niti straha hoće li lutka uspjeti, jer se biraju tehnike koje mogu sva djeca uraditi. Atmosfera je sjajna jer nitko nije opte-

da će doma raditi predstavu. Takvi događaji u obiteljskom okrilju jedan su od lijepih načina da se lutkarstvu kao starom vidu kazališne umjetnosti vrati zaslužno visoko mjesto, pogotovu danas u ovim vremenima kada se,

rečen krajnjim rezultatom. Uživam u stvaranju s djecom. Lutkarstvom se bavim jer ga volim i to je moja omiljena sfera interesovanja, i sretna sam kada u tome uživaju i djeca.«

Katarina Korponaić

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila,
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete

POSTANITE I VI ČLAN VELIKE PORODICE »CROATIA OSIGURANJA« D.D. IZ ZAGREBA

»Milenijum osiguranje« A.D.O. Beograd-Filijala Subotica
24000 Subotica, Karadordjev put 38, telefon +381(24) 555-867 i 552-406
e-mail: mios@tippnet.rs
www.milenijum-osiguranje.rs
Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

U POŽEGI ODRŽANA IZBORNA SKUPŠTINA ZAJEDNICE PROTJERANIH HRVATA IZ SRIJEMA, BAČKE

Izabrano novo čelništvo Zajednice

Zajednica protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, sa sjedištem u Zagrebu, održala je prošle nedjelje u Gradskom kazalištu u Požegi svoju redovitu, 11. po redu izbornu skupštinu

Skupština je održana pod pokroviteljstvom gradonačelnika Grada Požege i zastupnika u Hrvatskom saboru *Zdravka Ronka*, a okupili su se Srijemci iz cijele Hrvatske, jer Zajednica djeluje kroz devet ogranaka (Osijek, Požega, Virovitica, Koprivnica, Bjelovar, Rijeka, Poreč, Zadar i Zagreb) i

predstavnicima Vlade Republike Hrvatske i političkih stranaka, župani, dožupani i gradonačelnici gradova u kojima je najveća koncentracija

za kulturu i ravnatelj Zavoda za kulturu u Srijemskoj Mitrovici, te *Ivan Gregurić*, tajnik Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Stjepan

1991. godine, te naglasio srijemsko zajedništvo kao najveću snagu Zajednice, koja joj je i osigurala kontinuitet i 21 godinu djelovanja.

Novi – stari predsjednik Zajednice Mato Jurić

devet zavičajnih klubova koji su organizirani prema mjestu stanovanja iz kojih su se srijemski Hrvati doseljavali (Beška, Gibarac, Golubinci, Hrtkovci, Kukujevi, Nikinci, Slankamen, Petrovaradin i Srijemska Mitrovica).

Prije izborne skupštine održana je sv. misa za Srijemce, Bačvane i Banačane u crkvi sv. Petra u Kuli, koju već godinama grade izbjegli Hrtkovčani u Hrvatskoj.

Ovaj najvažniji skup iseljenih Vojvodana otvorio je predsjednik Skupštine prof. *Vlatko Fijala*. Nazočne su također pozdravili brojni gosti – saborski zastupnici,

Radno predsjedništvo izborne skupštine

protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, te predstavnici hrvatskih kulturno-prosvjetnih društava iz Srijema.

Zdravko Ronko

U ime Hrvatskog nacionalnog vijeća iz Vojvodine Skupštinu je pozdravio i uspješan rad poželio *Mato Groznica*, vijećnik Hrvatskog nacionalnog vijeća iz Subotice i pomoćnik pokrajinskog tajnika za obrazovanje, a u izaslanstvu su još bili i *Andrej Španović*, član Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća zadužen

Radić« iz Novog Slankamena.

Jedan od utemeljitelja Zajednice i aktualni počasni predsjednik *Antun Plivelić* u svom se pozdravnom govoru podsjetio na masovni egzodus srijemskih Hrvata početkom i sredinom devedesetih godina prošloga stoljeća, koji su zapravo i rezultirali osnivanjem Zajednice u prosincu

Mato Groznica

KUPOVINA RODNE KUĆE BANA JOSIPA JELAČIĆA

Predsjednik Zajednice *Mato Jurić* podnio je izvješće o radu u proteklom razdoblju te naznačio osnovne smjernice njenog djelovanja u budućem radu te posebno podržao inicijativu gradonačelnika *Zdravka Ronka* o osnivanju fonda Zajednice u svrhu kupovine rodne kuće bana Josipa Jelačića u Petrovaradinu, s tim da bi inicijalna sredstva u tom fondu odmah uplatio Grad Požega. Također, ova hvala vrijedna inicijativa išla bi u smjeru da i ostali gradovi u Hrvatskoj svojim donacijama pomognu ovu akciju, a kada se prikupi dovoljno sredstava za kupnju kuće završetak akcije pripao bi Vladi Republike Hrvatske, koja bi realizirala tu ideju.

BAČKE I BANATA

U radnom dijelu izborne skupštine izabrano je i novo čelništvo Zajednice. Za predsjednika Skupštine u novom mandatu izabran je ponovno *Vlatko Fijala*, za predsjednika Zajednice još jedan mandat dobio je dosadašnji predsjednik *Mato Jurić*, dopredsjednici su *Smiljko Barišić*, *Petar Gašparović*, *Jakov Ivančić*, dr. sc. *Luka Štilinović* i *Stjepan Šmit*, a u Nadzorni odbor izabrani su *Petar Jurčić*, *Vinko Krzmanić* i *Zlatko Lisac*. Jednoglasno je izabran i novi Glavni odbor, najviše izvršno tijelo Zajednice.

Z. Žužić

Skupština je održana u Gradskom kazalištu u Požegi

PRESUDA HRVATSKIM GENERALIMA IZ VIZURE HRVATA PROTJERANIH IZ SRIJEMA, BAČKE I BANATA

Odluka međunarodnog, a ne hrvatskog suda

Sprotjeranim Hrvatima iz Srijema, Bačke i Banata razgovarali smo o oslobađajućoj presudi hrvatskim generalima *Anti Gotovini* i *Mladenu Markaču*, koja je prošlih dana izazvala burne i emotivne reakcije, kako u Hrvatskoj tako i u Srbiji. Najkraće rečeno, svi naši sugovornici ne razumiju negativne reakcije

srbijanskih institucija koje je za posljedicu imalo zahlađenje odnosa dviju susjednih država. Naime, kao činjenicu navode da hrvatske generale Gotovinu i Markača svake krivnje nije oslobodio neki hrvatski sud nego Žalbeno vijeće Haaškog tribunala, dakle međunarodnog suda za ratne zločine, i time zapravo potvrdio činjenicu da

»Oluja« nije nikakav organizirani zločinački pothvat, već legalna i legitimna akcija oružanih snaga Republike Hrvatske koja je oslobodila okupirani dio svog teritorija i izašla na svoje međunarodno priznate (AVNOJ-ske) granice. Isto tako, nitko od sugovornika nije negirao postojanje, na žalost, zločina nad srpskim civilima i palje-

nje njihovih kuća neposredno nakon završetka »Oluj« (što, uostalom, javno potvrđuju i najviši dužnosnici Republike Hrvatske), te ističu kako je za to, naravno, netko kriv i da je sada velika odgovornost i dužnost hrvatskih pravosudnih tijela u pronalaženju pravih krivaca i njihova procesuiranja.

Z. Ž.

HRVATSKI PREDSTAVNICI U SOMBORSKOJ GOSPODARSKOJ KOMORI

Robna razmjena od 30 milijuna eura

Uposjetu Regionalnoj gospodarskoj komori u Somboru protekloga tjedna boravili su generalni konzul Republike Hrvatske *Dragan Đurić* i *Goran Masnec*, direktor predstavništva Hrvatske gospodarske komore u Srbiji. S obzirom na to da Dragan Đurić od nedavno obnaša dužnost generalnog konzula u Srbiji, na sastanku s predsjednikom RGK *Tatjanom Maglič* upoznat je s osnovnim karakteristikama Zapadnobačkog okruga, mogućnostima suradnje i ulaganja, kao i brojem poduzeća u okrugu koja su u vlasništvu kompanija iz Hrvatske, ili s njima surađuju.

Prema podacima somborske gospodarske komore u prošloj je godini iz Zapadnobačkog okruga u Hrvatsku izvezena roba

u vrijednosti od 16 milijuna eura, dok je uvoz iz Hrvatske bio 15,5 milijuna eura. U prvoj polovici ove godine izvoz iz Srbije u Hrvatsku dostigao je 3,6 milijuna eura, a uvoz je bio 5,4 milijuna eura, tako da je u robnoj razmjeni s Hrvatskom ostvaren deficit od 1,7 milijuna eura. Hrvatske investicije u regiji zapadne Bačke su: Poljoprivredno poduzeće »Ratkovo« iz Ratkova, trgovinski lanac KTC u Somboru i Apatinu, Brodogradilište »Dunav« u Bezdanu, Trgovinski lanac »Idea« u Somboru, a u vlasništvu hrvatskog poduzeća je i nekadašnja zgrada Metaloprerađivačke industrije »Bane« u Somboru.

Z. V.

FESTIVAL KAZALIŠNOG STVARALAŠTVA
U BELOM MANASTIRUNagrada i Lemešaninu
Kristijanu Kovaču

Treći festival kazališnog stvaralaštva održan je od 3. do 24. studenoga u kino dvorani Centra za kulturu u Belom Manastiru u Republici Hrvatskoj. Zaljubljenici u kazalište *Daniela Taslidžić-Herman*, *Zoran Herman* i *Branko Katalinić* 2006. godine pokrenuli su kazalište u Belom Manastiru i uspješno rade već 6 godina. Prije tri godine osmislili su kazališni festival odraslih, a ove godine i dječji kazališni festival. Na festivalu je prikazano deset amaterskih predstava iz četiriju zemalja. Ovaj događaj otvorili su domaćini predstavom »Na prvoj crti braka«, uslijedile su predstave kazališta »Mika Živković« iz Retkovaca »Kurve«, HBKUD »Lemeš« iz Svetozar Miletića (R. Srbija) »Lažljivo veče«, KUD »Primorka« Krasnica »Brmbeljača«, Amatersko kazalište Belišće »Tri seoska sveca«, Harlekin teatar Postojna (R. Slovenija) »A, E, I«, Pučka scena Hercegovac »Jukebox Melita«, Gradsko kazalište Županja »Čaruga«, Draft teatar Tuzla (BiH) »Ljubav«, a festival je zatvorilo Zelinsko amatersko kazalište ZAMKA s predstavom »Štefek soldat«.

Svečano zatvaranje festivala bilo je 24. studenoga i tom su prigodom dodijeljene brončane diplome *Zoranu Hermanu* i *Branku Kataliniću* za godine provedene u

Kristijan Kovač

kazališnom amaterizmu. Direktorica festivala *Daniela Taslidžić-Herman* dodijelila je festivalske nagrade ostalim sudionicima. Među nagrađenima je i *Kristijan Kovač* iz HBKUD-a »Lemeš« za sporednu mušku ulogu, kome to nije prva nagrada, ali je prva u inozemstvu. Kristijan Kovač svoje glumačko znanje i umijeće prenosi na mlađe generacije. Pomladak dramskog odjela

HBKUD »Lemeš« radi pod njegovim nadzorom. Postižu lijepe uspjehe i gostuju u okolnim mjestima.

L. Knezi

ODRŽANO XI. ŠOKAČKO VEČE U SONTI

Nepresušno vr

*Uzvanici i publika uživali su u programu folkloraca i tamburaša iz Sonte, Zagreba i Osijeka **
Pobjednica natječaja »Za lipu rič«, rodnom Sončanka, Marica Mikrut

Više od 350 gledatelja i uzvanika, sudeći po burnom pljesku, uživalo je u dvosatnom programu XI. šokačke večeri. Na najznačajnijoj manifestaciji Kulturno-prosvjetne zajednice Hrvata »Šokadija« iz Sonte sudjelovali su i gosti – KUU »Prigorec« iz Zagreba te folklorci i tamburaši UG-a »Šokačka grana« iz Osijeka, a publika je s oduševljenjem pozdravila i pobjednicu natječaja za najljepšu neobjavljenu pjesmu pisanu šokačkom ikavicom, svoju bivšu sumještanku, danas Somborku, *Maricu Mikrut*.

Na samom početku pjevački zbor domaćina i organizatora manifestacije izveo je svečanu pjesmu podunavskih Šokaca »Šokadija«. Ovu svojevrstu himnu napisala je i uglazbila *Sončanka Božana Vidaković*.

»Svi znate da je isključivi cilj ove manifestacije očuvanje naše bogate tradicije, kako etnološke, tako i jezične, što sve

skupa tvori i čuva naš identitet na ovim prostorima«, rekao je predsjednik »Šokadije« *Zvonko Tadijan* pozdravljajući uzvanike, a potom su sve nazočne pozdravili predsjednik općine Apatin dr. *Živorad Smiljanić* i generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici *Dragan Đurić*.

Kulturno-umjetnički program otvorila su djeca domaćina sletom šokačkih plesova u koreografiji *Ljiljane Šokac*. Već početno pjevanje bečaraca iz svega glasa osmogodišnjaka *Davida Kuruca* i plesanje i pjevanje cijele ekipe izazvali su pljesak publike. Ništa manje pljeska nisu pobrali ni članovi »Šokadijine« postave odraslih. Spoj mladosti i iskustva pokazao je na sceni sve čari starinskih plesova i pjevanja

UG »Šokačka grana« iz Osijeka

Vrelo Šokadije

Izvođenje svečane pjesme »Šokadija«

KUU »Prigorec« iz Sesevetskog Kraljevca

Sonte, složenih u vrlo dinamičnu koreografiju *Aljoše Mihaljeva*.

Gosti iz zagrebačke općine Sesevetski Kraljevec, folklorci i tamburaši Kulturno-umjetničke udruge »Prigorec«, predstavili su se s pjesmama i plesovima karlovačkoga Pokuplja i sesevetskoga Prigorja. Nastup folkloraca pratili su njihovi tamburaši. I gosti iz osječke »Šokačke grane« u dva izlaska na pozornicu, na veliko zadovoljstvo publike, pokazali su kako se vesele slavonski Šokci. Ne može se a ne osvrnuti i na nastup tamburaškog sastava »Sončanski biseri«. Njihova svirka pokazala je da je Sonta nepresušno vrelo dobrih tamburaša. U prvom nastupu interpretirali

su karakterističnu tamburašku glazbu, a u drugom, za sam kraj programa, pokazali su kako se na tamburama može izvoditi i klasična, ali i pop-rock glazba.

U odjavi programa voditeljica *Maja Andrašić* čestitala je predstojeći imendan svima Katama, Katarinama, Katicama... i zahvalila se publici na velikom odazivu.

Pokrovitelji manifestacije bili su: Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, upravu i nacionalne manjine, te za kulturu i javno informiranje, Općina Apatin i MZ Sonta i D.o.o. »Pre-print« Novi Sad, a medijski pokrovitelji: NIU »Hrvatska riječ«, TV Apatin, Novi glas komune, Radio Dunav Apatin i Radio Apatin.

K. P.

Na natječaju »Za lipu rič« za najljepšu neobjavlenu pjesmu pisanu šokačkom ikavicom, najviše glasova tri-naestero članova prosudbenog povjerenstva dobila je pjesma »Džabe snigovi viju« autorice Marice Mikrut.

Prvih šestoro ocijenjenih pjesnika nagrađeno je knjigama izdanja »Hrvatske riječi« i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Pobjednička pjesma

Džabe snigovi viju

Uzalud trneš svitlo moji sićanja.
 Uzalud mi vraćaš otete snove.
 Sad ko da gledam mojega dida Cagu,
 koji je imo najlipše u selu konje.
 Zima kad dojde i snig zabili,
 dida upregne vrance pa sonama
 kroz selo nas provoza svud naokolo,
 priko čitava dana, sve do upodol
 do sv. Ivana...
 I onda došla druga vrmena. Sve je odno vrag.
 Prodali vrance, došli drugi »konji«.
 Danima je dida Caga sidio pod orim,
 najerio bi šešir, da mu ne vidu
 žalosne suze trag.
 Nije više zate posov, ostario si kažu!
 Al njegovi vrance stalno, priko bila
 svita na kapiju dolazu.
 Taj lipi svit moje mladosti i sad
 još tinja u srcu.
 Da pokriju staze, džabe snigovi viju.
 Džabe dušu vitrovi, što zaborav siju.
 O, nebo rodnoga kraja, spušći se
 na uzglavlje moje!
 Odnosi mi tamo di moje sve počiva,
 di još rič materina pribiva,
 do klasova žuti, vinograda plavi,
 di je svaku džombu, svaki grumen zemlje
 dotakla ruka šokca, paora težaka.
 Ej, da mi se još jedamput provozat
 sonama mojega dida Cage!
 Starca, sluge na svete zemlje, čije
 siromaštvo i patnje sakrile su bore.
 Dida Caga što je virom, očenašom
 I frakličom pozdravljo zore!

PROSLAVA JUBILEJA RIMOKATOLIČKE ŽUPE SV. KATARINE U SOTU

Župa osnovana 1742. godine

Ova proslava imala je četverostruko obilježje: nedjelja Krista kralja, kojom završava jedna liturgijska godina, proslava crkvenog goda sv. Katarine, godina vjere koju je Papa otvorio i mons. biskup Đuro Gašparović potvrdio toga dana i u Sotu

Jubilej 270 godina od osnutka rimokatoličke župe sv. Katarine (aleksandrijske djevice i mučenice) u Sotu proslavljen je u nedjelju, 25. studenoga. Svečanost je počela svetom misom koju je predvodio srijemski biskup mons. Đuro Gašparović uz koncelebraciju vlč. Zdravka Čabrajca, župnika u Sotu, vlč. Stipe Klajića, župnika u Indiji, vlč. Stjepana Vukovca, župnika u Tovarniku, gvardijana Oktavijana Nekića, župnika u Iloku i vlč. Nikice Bošnjakovića, župnika u Šidu. Pokraj velikog broja vjernika, koji se tog dana okupio na misnom slavlju ne samo iz šidske općine i Sota, misi su nazočili mnogobrojni

gosti i iz Republike Hrvatske. Iz Veleposlanstva Republike Hrvatske u Republici Srbiji bio je prvi tajnik Darko Sabljak, a iz HNV-a tajnik Željko Pakledinac.

ČETVEROSTRUKO OBI- LJEŽJE

Ova proslava imala je četverostruko obilježje: nedjelja Krista kralja, kojom završava jedna liturgijska godina, proslava crkvenog goda sv. Katarine, godina vjere koju je Papa otvorio i mons. biskup Đuro Gašparović potvrdio toga dana i u Sotu.

Prvi povijesni podaci koji govore o postanku ove crkve potječu još iz 1526. godine,

kada je pronađeno samo svetište na toj lokaciji, i smatra se da je tu bila jedna kršćanska crkva, a vjerojatno i kapela koja datira još iz 16. stoljeća, ističe vlč. Zdravko Čabrajac: »Postoji jedan glavni okosni spis iz Iloka koji govori kako o Sotu, tako i o mjestu Ljuba. Sot je prije bio određena filijala Ljubi i sve su one pripadale župi Ilok. Franjevci su 'pokrivali' ovo područje, da

bi se kasnije 1742. odlučilo da se i Sot proglasi župom, a 1743. se to sve i potvrdilo«, rekao je vlč. Čabrajac.

Zbog velikog broja vjernika nazočnih proslavi ovog četverostrukog jubileja, zadovoljstvo je izrazio i sam biskup mons. Đuro Gašparović: »Ovdje vidimo zajedništvo kako Crkve, tako i društva. Na poseban način smo zahvalni svima onima koji

OBIJEŽEN DAN ŠKOLE »IVO LOLA RIBAR« U PLAVNI

»Matoš« dio školskih manifestacija

Naša su djeca stabilna, poznata, priznata i poštovana u svijetu u koji poslije nas odlaze, kazala ravnateljica Svetlana Nedimović

Pozdravljajući goste i uzvanike, te roditelje i učenike, povodom obilježavanja Dana Osnovne škole »Ivo Lola Ribar« u Plavni ravnateljica škole Svetlana Nedimović je između ostalog kazala: »Naš je narod u selu jednostavan, običan, multinacionalan, složan, u stalnoj borbi za opstanak. Takav narod zna jednostavnu činjenicu da su

roditelji, škola i učitelji sveto trojstvo svačijeg postojanja. Znam da to trojstvo povezuje ljubav, volja i rad i da su to temelji svakog bića. Zato su naša djeca stabilna, poznata, priznata i poštovana u svijetu u koji poslije nas odlaze. Zato smo i mi ponosni na svaki napor koji u opstojanju ulažemo... Svi mi živimo kao jedna velika obitelj koja odgaja,

educira, uči, pomaže i šalje u svijet po znanju i kulturi prepoznatljivu djecu...«, poručila je ravnateljica Nedimović.

Kulturno-umjetnički program održan je u petak, 23. studenoga, u predvorju škole. Nizale su se točke pjevanja, recitiranja, igrokaza, folkloru, u kojima su sudjevala djeca svih uzrasta - od predškolskog do osmoškolo-

Svetlana Nedimović

Folklorna skupina HKD »Šid«

Opstanak

Tajnik HNV-a Željko Pakledinac je kazao da mu je izuzetno drago što je nazočio proslavi ovog jubileja: »Ovo je malo mjesto po broju stanovnika, ali ono što smo vidjeli u crkvi i poslije mise na mene je ostavilo snažan dojam. Ugodno sam iznenađen što sam u programu vidio mnogo mladih, djece, što mi daje nadu i vjeru da će naša zajednica i u ovim teškim vremenima i na ovim prostorima, ne samo u Vojvodini, Bačkoj, Banatu, nego i u Srijemu, bez obzira na sve poteškoće opstati.«

Milanom Kordićem i orkestar iz Sota.

Proslava ovog značajnog jubileja na ovim prostorima Srijema itekako je od velikog značaja pripadnicima hrvatske nacionalne zajednice, jer su i ovakvi događaji važni za očuvanje identiteta Hrvata u ovom dijelu Srijema.

Suzana Darabašić

su sudjelovali na svetoj misi i proslavi jubileja, pogotovo brojnoj mladeži koja je naša budućnost, ali i naša sadašnjost. Sveta Katarina bila je svjedokinja istine. Rodila se krajem trećega stoljeća i odgajana je u poganskoj vjeri, ali se poželjela krstiti. Zasyjedočila je istinu i Isusa Krista i govorila je o pravoj kršćanskoj vjeri. Zato je nama

itekako potrebna vjera, ljubav, milosrđe i praštanje, obiteljima, župnim zajednicama, društvima i čitavom svijetu», istaknuo je u svojoj propovijedi biskup Gašparević.

SVEČANOST

Svečanost je nastavljena bogatim kulturno-umjetničkim programom najpri-

je u crkvi, gdje su skladbe predstavili crkveni zborovi iz Šida i Sota, a potom i gosti iz Petrovaradina – VIS »Tekije«, a potom u seoskom Domu kulture gdje su se predstavili KPD »Đura Kiš« – folklorna i pjevačka skupina, HKD »Šid« – folklorna skupina, tamburaški orkestar pod vodstvom *Rastislava Mikuša* s vokalnim solistom

skog. Svojevrsno iznenađenje u publici izazvala je lijepa zborna pjesma posvećena *Ivi Loli Ribaru* po kome ova škola nosi ime.

Kao vidljiv znak afirmacije suživota u višenacionalnoj sredini bilo je različito narodno ruho u koje su pojedini učenici bili obučeni, a u programu su sudjelovali i mlađi članovi HKUPD-a »Matoš«: *Matej Šimić*, učenik drugog razreda, recitirao je pjesmu »Kako živi Antuntun« *Grigora Viteza*, a *Nataša Nikolin* pročitala je svoju pjesmu »Jesen«, koja je ove godine objavljena u zbir-

ci »Moj svijet« u izdanju KLD-a »Rešetari«.

U ovoj se školi, kao što je poznato, već treću godinu izučava hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture kao izborni nastavni predmet. U razgovoru s *Nerminom Košutić*, koja predaje ovaj predmet, doznajemo da ove školske godine hrvatski uči 25 učenika podijeljenih u tri skupine. Za uvođenje nastave na hrvatskom jeziku u ovu školu za sada ne postoji mogućnost zbog malog broja učenika.

Nakon priredbe razgovarali smo s nekim roditeljima čija djeca pohađaju predmet

Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture – svi oni imaju pozitivno mišljenje o ovom predmetu, kao i o radu mjesne hrvatske kulturne udruge »Matoš« koja zdušno podupire ovaj rad. U izjavi za HR *Bojan Petrović*, čija kći pohađa ovu nastavu, samo je kratko rekao da su se odlučili na to »iz srca«, odnosno kako bi sačuvali svoje korijene i identitet. Zbog toga po potrebi sudjeluju i u aktivnostima koje organizira »Matoš«. *Siniša Šimić* je ponosan što mu oba sina pohađaju ovaj oblik nastave i javno nastupaju kazivanjem stihova na hrvat-

skom ili sviranjem pjesama na dječjim instrumentima. »To je danas posve normalno i u Plavni već odavno nema problema s nacionalnim izjašnjavanjem, a svi se mještani međusobno poštuju«. Slično misli i *Andrijana Novosel* čija je kći *Biljana* također nastupila u kulturnom programu recitirajući jednu pjesmu.

Među uzvanicima bio je i generalni konzul Republike Hrvatske *Dragan Đurić* koji se nije službeno obratio skupu, ali je bio je srdačno primljen.

Zvonimir Pelajić

JUBILEJ SOMBORSKOG HKUD-A »VLADIMIR NAZOR«

Šezdeset brojeva »Miroljuba«

Kroz list se trudimo afirmirati našu udrugu, ali i hrvatsku zajednicu na ovim prostorima, kaže urednik »Miroljuba« Alojzije Firanj

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Vladimir Nazor« iz Sombora od 1998. godine kontinuirano uzdaje »Miroljub«, list koji priprema ova udruga i koji piše o radu društva, ali i aktivnostima drugih hrvatskih udruga iz okolice Sombora. Jubilarni 60. broj iz tiska će izići za nekoliko dana, a čitatelji će ga dobiti za godišnji koncert »Nazora« 6. prosinca, kojim se obilježava obljetnica društva.

Šah, stolni tenis, lađari...

Sportska rubrika u »Miroljubu« na početku je imala polovicu, a sada zauzima dvije stranice. »Između ostalog, u našem 'Miroljubu'

ima prostora i za bilježenje naših sportskih aktivnosti, a njih je sve više. Šah je dugo-godišnja tradicija društva, pokrenuli smo i dva memorijalna šahovska turnira, tu je stolni tenis, a odnedavno su tu i naši lađari, tako da uz zanimljivosti iz ovog područja vrlo lako popunimo dvije stranice«, kaže urednik sportskih stranica »Miroljuba« Pavle Matarić.

PETNAESTOGODIŠNJI KONTINUITET

Ideja da »Vladimir Nazor« pokrene svoj list potekla je u sekciji za njegovanje kulture Hrvata. Ovu ideju prihvatila je i uprava »Nazora« te je uslijedilo formiranje redakcije i prikupljenje sredstava za ovaj projekt. Inicijator pokretanja »Miroljuba« bio je Josip Zvonko Pekanović, koji je urednik lista bio sedam godina. Prvu redakciju osim Pekanovića činili su likovna urednica Cecilija Miler, tehnički urednik vlč. Franjo Ivanković, Zlata Pekanović (Vasiljević), Ivan Kovač, Alojzije Firanj, Franja Krajniger i Zoran Čota. O prijelomu i slaganju teksta starao se Ervin Čeliković. »Veliku potporu na samim počecima imali smo od Katarine i Ervina Čelikovića i tadašnjeg župnika crkve svetog Križa u Somboru Franje Ivankovića«, ističe sadašnji urednik Alojzije Firanj. Prvi broj »Miroljuba« izašao je za Prelo 1998. godine i od tada »Miroljub« izlazi 15 godina. Usprkos financijskim poteškoćama list je kontinuirano izlazio svih ovih godina, iako je u nekoliko navrata baš zbog financija izlazio kao dvo-broj.

Poslije Josipa Zvonka Pekanovića uredničko mjesto preuzima profesor Matija Đanić, koji je »Miroljub« uređivao pet godina.

KONCEPCIJA LISTA

Posljednje dvije godine »Miroljub« uređuje Alojzije Firanj.

»Na samom početku koncepcija lista bila je takva da su središnje teme bile aktivnosti 'Vladimira Nazora' i povijest Hrvata na ovim prostorima – u Somboru, okolnim salašima i mjestima, povijest vjerskih i drugih značajnih objekata. Vremenom smo te povijesne teme obradili, pa se mijenjala i tematika tekstova, te smo

Aktualni urednik Alojzije Firanj

pisali o istaknutim članovima društva, istaknutim članovima hrvatske zajednice. Danas su aktivnosti »Vladimira Nazora« toliko bogate da polovicu lista čine tekstovi u kojima obrađujemo teme vezane za aktivnosti udruge kao što su velike tradicionalne manifestacije, premijere, gostovanja, promocije, razgovori s istaknutim pojedincima. Ali, ne pišemo mi samo o aktivnostima i članovima HKUD-a 'Vladimir Nazor', već i o aktivnostima hrvatskih udruga iz okolice Sombora i Podunavlja«, kaže urednik »Miroljuba«.

AFIRMACIJA ZAJEDNICE

U jednom broju »Miroljuba« zna biti dvadesetak autora tekstova. O značajnim aktivnostima sekcija društva pišu pročel-

nici sekcija. »Miroljub« ima i svoje stalne suradnike u drugim mjestima, a značajan doprinos daju i suradnici »Hrvatske riječi«.

»'Miroljub' izlazi četiri puta godišnje. Prvo za Prelo, zatim za Sabor društva, za Dužionicu i na koncu za godišnji koncert, kojim u prosincu obilježavamo godišnjicu udruge. Osigurati financijska sredstva nikada nije lako, ali se uvijek snađemo. Takva borba i snalaženje bili su više-manje svih ovih 15 godina, ali ustrajali smo. Kroz 'Miroljub' se trudimo afirmirati našu udrugu, ali i hrvatsku zajednicu na ovim prostorima. Nema nas puno i mislim da je važno zabilježiti sva događanja u hrvatskim udrugama s ovih prostora«, kaže Firanj.

Z. Vasiljević

Novinar i distributer

Jedan od stalnih suradnika u »Miroljubu« je Antun Kovač, koji uglavnom prati aktivnosti pjevačke i literarne sekcije. »Radim strani-

ce na kojima objavljujemo stare vjenčane slike i šaljivu stranicu na kojoj objavljujemo bećarce, viceve. Ujedno sam i glavni distributer za okolna mjesta i vodim računa da 'Miroljub' stigne u Monoštor, Bereg, Bač, Plavnu, Vajsku, Lemeš«, kaže Kovač.

Ištvančićev film najbolji na sisačkoj Fibuli

SISAK – Sedma revija dokumentarnog filma »Fibula« održana je prošloga tjedna u Sisku, a najboljim ostvarenjem, prema ocjeni publike, proglašen je film *Branka Ištvančića* »Od zrna do slike« koji se bavi stvaralaštvom slamarki iz okolice Subotice. Na sisačkoj Fibuli ove je godine prikazano deset dokumentaraca, od kojih je osam bilo u natjecanju za nagradu Plaketa Fibule.

Predstavljanje časopisa »Kolo« u Subotici

SUBOTICA – Predstavljanje dvobroja 5-6 za 2010. godinu časopisa središnjice Matice hrvatske za književnost, umjetnost i kulturu »Kolo«, čija je »Tema broja« posvećena suvremenom pjesništvu vojvođanskih Hrvata, održat će se večeras (petak, 30. studenoga) s početkom u 19 sati u čitaonici Gradske knjižnice u Subotici.

Izbor pjesničkih ostvarenja predstaviti će: prof. dr. *Zvonko Kovač*, pročelnik Odsjeka za slavenske jezike i književnosti, mr. sc. *Ernest Fišer*, glavni urednik »Kola« i *Tomislav Žigmanov*, autor antologijskog izbora.

U izboru je zastupljeno 20 hrvatskih pjesnika iz Vojvodine sa 73 pjesme, a pjesnici su sa svojim pjesmama poredani kronološkim redoslijedom – od najstarijega do najmlađeg.

Godišnji koncert tamburaša HGU Festivala bunjevački pisama

SUBOTICA – Godišnji koncert tamburaških orkestara Hrvatske glazbene udruge »Festival bunjevački pisama« bit će održan večeras (petak, 30. studenoga) u Velikoj vijećnici Gradske kuće s početkom u 20 sati. Tijekom koncerta nastupit će, osim tamburaša Udruge, i orkestri »Klasovi« i »Derani«. Također će biti promoviran i CD s pjesmama izvedenim na ovogodišnjem XII. festivalu bunjevački pisama. Ulaznica košta 250 dinara i može se naručiti putem telefona broj 060/016-11-67, ili kupiti prije početka koncerta.

»Dani srpske kulture« u Zagrebu

ZAGREB – »Dani srpske kulture« bit će održani od 1. do 6. prosinca na četiri lokacije u Zagrebu, piše Hina. Manifestacija će predstaviti recentno filmsko, kazališno, glazbeno i književno stvaralaštvo srpskih umjetnika. »Dani srpske kulture« zamišljeni su kao dugoročan projekt, održavaju se od 2006. godine jednom godišnje, a organizira ih SKD »Prosvjeta«.

Monografija i godišnji koncert »Nazora«

SOMBOR – HKUD »Vladimir Nazor« organizira u iduću petak, 7. prosinca, promociju monografije društva. Promocija će biti održana u svečanoj sali Skupštine grada (Županija) u 18 sati. Dan kasnije, u subotu 8. prosinca, u Hrvatskom domu bit će priređen Godišnji koncert »Vladimira Nazora« na kome će sudjelovati sve sekcije društva, te biti predstavljen jubilar, 60. broj »Miroljuba«. Početak je u 20 sati.

Z. V.

Natječaj za informiranje na jezicima manjina

BEOGRAD – Ministarstvo kulture i informiranja Republike Srbije raspisalo je natječaj za sufinanciranje projekata/programa u području javnog informiranja na jezicima nacionalnih manjina u 2013. godini.

Cilj natječaja je potpora ostvarivanju prava nacionalnih manjina na informiranje na vlastitom jeziku, potpora proizvodnji tiskanih, audio i audiovizualnih radova na jezicima nacionalnih manjina, poticaj medijskog stvaralaštva u svim područjima javnog života nacionalnih manjina.

Pravo sudjelovanja na natječaju imaju osnivači javnih glasila, pravne osobe i poduzetnici registrirani za produkciju audio i/ili audiovizualnih programskih sadržaja.

Cjeloviti tekst natječaja, kao i obrazac za prijavu, možete pronaći na internetskoj stranici Ministarstva www.kultura.gov.rs. Natječaj je otvoren do 22. prosinca ove godine, a dodatne informacije mogu se dobiti na telefon 011/3398-671.

Natječaj za programe u kulturi

SUBOTICA – Grad Subotica raspisao je javni natječaj za financiranje ili sufinanciranje programa i projekata u kulturi za 2013. godinu. Pravo podnošenja prijave za financiranje ili sufinanciranje programa, odnosno projekata u kulturi, imaju ustanove kulture, amaterska kulturno-umjetnička društva i drugi subjekti u kulturi, kao što su zadužbine i fundacije u kulturi, gospodarska društva i poduzetnici registrirani za obavljanje djelatnosti u kulturi i druge pravne osobe i subjekti u kulturi.

Javni poziv i Prijava na natječaj dostupni su na službenoj internetskoj stranici Grada – www.subotica.rs. Rok za podnošenje prijave je 22. prosinca 2012. godine.

KNJIŽEVNA VEČER BOGDANA MESINGERA U ŠIDU

Profesor je ostavio duboki trag

U mom radu su najznačajnije filološke studije i radovi iz područja umjetnosti koji se bave teorijom umjetnosti, istaknuo je Mesinger

U organizaciji Hrvatskog kulturnog društva »Šid« i Društva za očuvanje tradicije i običaja šokačkih Hrvata Gibarac, u Šidu je u četvrtak, 22. studenoga, održana književna večer profesora i književnika *Bogdana Mesingera*, rodome iz Šida. Književna je večer održana u Narodnoj knjižnici »Simeon Piščević« u Šidu u kojoj je proveo dane mladosti. Bogdan Mesinger je i predavao u tadašnjoj Gimnaziji »Filip Višnjić« u Šidu.

Profesor Mesinger je izrazio veliko zadovoljstvo što je ponovno u svom zavičaju, u Šidu, i svoj povratak u Šid okarakterizirao je kao povratak u jedan od svojih života, povratak kod svojih prijatelja. Ovaj svestran čovjek – znan-

na mnogo područja radim, a predavao sam na fakultetu povijesti umjetnosti i lingvistik. Najviše sam napisao likovnih eseja ali ipak u mom radu su najznačajnije filološke studije i radovi iz područja umjetnosti koji se bave teorijom umjetnosti«, istaknuo je profesor Mesinger.

PLIJENIO JE POZORNOST UČENIKA

O životu i djelu Bogdana Mesingera govorila je *Helena Sablić-Tomić*, dekanica Umjetničke akademije Sveučilišta »Josipa Julija Strossmayera« u Osijeku. Istaknula je tom prilikom da je profesor Mesinger plijenio pozornost jednim različitim pristupom znanosti i umjet-

cijatora ovog događaja je i *Slavko Žebić*, koji je pozdravio sve nazočne te večeri u ime Udruge Gibarac u Osijeku i istaknuo da je jedan od povoda, zbog čega je imao želju dovesti profesora u Šid, i to što je profesor Mesinger 1930. kršten u Gibarcu u crkvi sv. Ivana Nepomuka: »Večeras ću mu pokloniti sliku gibaračke crkve – grafiku, rad *Darka Žebića*, Šidanina podrijetlom iz Gibarca. Također ću iskoristiti prigodu čestitati mu na nagradi koju je dobio za životno djelo u Vinkovcima na Danima Josipa i Ivana Kozarca.«

PROFESORU S LJUBAVLJU

Među nazočnima su bili i nekadašnji učenici profesora, a među njima i *Tomislav Bogović*, profesor matematike u mirovini: »Sjećam se mladog profesora Mesingera kao čovjeka punog entuzijazma. Lijepo smo surađivali. Bilo je to lijepo doba, zadnja godina školovanja pred studije, na mene je osobno ostavio duboki dojam i imao sam veliku želju vidjeti ga«.

Profesoru su se ovom prigodom obratili i *Ružica Černi*, kustosica Muzeja u Iloku, predsjednik HKD-a »Šid« *Josip Hodak*, književnik *Svetislav Nenadović*, a potom vlč. *Nikica Bošnjaković*, koji je ovom prilikom pozdravljajući gosta pročitao iz Novog zavjeta proglas Ivanovog evanđelja, koje se inače čita za Božić, na dan kada je i rođen profesor Mesinger. Profesor se zahvalio, kako je rekao, na najljepšem pozdravu koji mu je ikada bio upućen i istaknuo da se u svom zavičaju prelijepo osjećao. Druženje je potom nastavljeno u župnoj kući u Šidu, uz tamburaše HKD-a »Šid«. Šidanima je ovaj događaj ostao u lijepom sjećanju, pogotovu onima kojima je profesor Mesinger bio uzor u radu i njihovom životnom opredjeljenju.

Na književnoj večeri, prepunoj emocija, nazočili i su i bivši učenici-gimnazijalci profesora Bogdana Mesingera, kao i mnogi drugi stanovnici Šida kojima je profesor ostao u lijepom sjećanju.

S. Darabašić

stvenik, književnik, likovni kritičar - imao je bogat i plodan život. Teško mu je bilo odgovoriti na pitanje što najviše voli raditi: »Najbliža mi je književnost, poezija i proza i sve ono što ide uz to, primjena teorije književnosti i teorije umjetnosti, jer

nosti i ostavljao kod svih učenika i studenata duboki trag. Tijekom večeri profesor Mesinger pročitao je dio svojih djela, balada i pjesama u prozi, a primjerke svojih knjiga darovao knjižnici u Šidu.

Osim dekanice *Helene Sablić-Tomić*, jedan od ini-

IZLOŽBA CILIKE DULIĆ KASIBE U TAVANKUTU

Prvakinja hrvatske naive u Vojvodini

Kvalitetno su snimljene sve dostupne slike kako bismo pristupili izradi monografije posvećene našoj najznačajnijoj naivnoj slikarici, istaknula je Katarina Čeliković

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame iz Tavankuta organizirali su 24. studenoga prvu samostalnu izložbu u Tavankutu slikarice *Cilike Dulić Kasibe* u Galeriji u Tavankutu. Povod je bio i njezin osamdeseti rođendan. Slikaricu je pozdravila predsjednica Galerije, povjesničarka umjetnosti *Ljubica Vuković Dulić*. Istaknula je značaj stvaralaštva Cilike Dulić, koje je uz stvaralaštvo u tehnici slame, ono na šta Tavankučani, ali cijela hrvatska zajednica trebaju biti ponosni. »Premalo poznajemo sami sebe, premalo znamo o dostignućima naših bližnjih, premalo promoviramo i podržavamo čak i one talente koji su se već dokazali. Trebalo bi se to mijenjati«, rekla je Vuković Dulić.

MONOGRAFIJA U PRIPREMI

Menadžerica za kulturu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Katarina Čeliković* istaknula je kako ta ustanova u području kulture, radi i na istraživanju i promociji likovne baštine. »Priredili smo do sada izložbe vrijednih djela i opusa istaknutih pojedinaca, kako mladih likovnih umjetnika, tako i onih već afirmiranih. Ovoga puta je to izložba Cilike Dulić Kasibe, kojom prikazujemo jednu od najzanimljivijih umjetnica u povijesti likovne naivne umjetnosti u Vojvodini, koju možemo smatrati 'brendom' hrvatske naive u Vojvodini. Zavod je poduzeo potreb-

Olga Šram, Katarina Čeliković, Cilika Dulić Kasiba i Ljubica Vuković Dulić

ne radnje kako bi se njezino djelo valoriziralo. Kvalitetno su snimljene sve dostupne slike kako bismo pristupili, sukladno mogućnostima, izradi monografije posvećene našoj najznačajnijoj naivnoj slikarici«, istaknula je Katarina Čeliković.

PREPOZNATLJIVOST I ORIGINALNOST

Izložbu je otvorila povjesničarka umjetnosti i ravnateljica Moderne galerije Likovni susret iz Subotice *Olga Šram*. »Slikarstvo Cilike Dulić Kasibe pripada području čiste likovne naive, odnosno izvorne naivne umjetnosti po svom izrazu. Naivna umjetnost ima posebne stilske karakteristike, odnosno elemente po kojima je definiramo kao naivnu umjetnicu i možemo slobodno reći da je jedinstven primjer izvornog umjetnika s našeg područja, iako znamo da su ranih šezdesetih godina još uz nju radile *Marga Stipić*, a kasnije, početkom

sedamdesetih godina javlja se još jedna grupa žena: *Nina Poljaković, Ana Skenderović, Jela Cvijanov...* Cilika Dulić je dokazala svoju vitalnost kroz 60 godina rada i potvrdila svoju izvornost, taj svoj neobičan talent koji u njenim slikama progovara potpuno. Naivna umjetnost jest jedan širi pojam, međutim, unutar toga pojavljuju se osobe koje progovaraju potpuno svojim osobnim stilom. To ja ta prepoznatljivost i to je ta originalnost«, rekla je Olga Šram.

Cilika Dulić se sa oduševljenjem prisjeća i priča o svojim počecima: »Moji počeci u slikarstvu su još u ranoj mladosti, kada sam imala 10-12 godina, slikala sam na šinama i na papiru, a kasnije sam, oko 15.-16. godine, oslikavala ambetuše. Ozbiljno sam se počela baviti slikanjem kada mi je otac umro. Prva slika mi je Šandorski most, to je bila pačirska pruga. Prvi put sam izlagala u Tavankutu početkom '60. godine. *Stipan*

Šabić i *Marko Vuković* su me poticali da se i ja uključim u tavankutsku koloniju. U samom početku nisam imala podršku u obitelji, imala sam dva brata, ja sam bila najstarija i trebala je radna snaga u obitelji, otac je bio bolestan, a ja sam bila ta koja sam radila puno, tako da nisu voljeli što sam crtala. Kasnije, poslije očeve smrti, nisu mi branili da radim. Poučavao me je i jako puno pomagao *Stipan Šabić*, mada mi je on uvijek govorio da ne želi utjecati na moje slike, nego da ja radim ono što doživljavam. *Stipan* je govorio da su slike vrednije ako iz moje duše radim«.

Nakon programa otvorenja prikazan je dokumentarni film o životu i radu Cilike Dulić, autora *Rajka Ljubića*, koji se, kao i dio izložbe, može pogledati do kraja godine u ovoj galeriji. U programu otvorenja sudjelovali su članovi tamburaškog odjela HKPD-a »Matija Gubec«.

I. D.

DESIRE FESTIVAL: PREDSTAVA »ZORAN ĐINĐIĆ« BEOGRADSKOG »ATELJEJA 212«

Znanstvena fantastika o prošlosti

raspoređene poput proletera u Svim Službama Svijeta još od izuma telefona.

ŠTO SMO MOGLI MI

Uloga Zorana Đinđića u političkom preodgoju Društva i kob koja ga je zbog toga zadesila dovoljno su izazovne da se, poput oružja u ruci popa, u glavi slobodno rodi misao kako je istoimena predstava mogla biti urađena i na mnoštvo drugačijih načina. Mogao je, recimo, »Zoran Đinđić« biti na scenu postavljen tako da njegova tragična sudbina bude Društveno Prihvatljiva čak i onima koji izvan javne scene i danas likuju zbog njegovog ubojstva. Drugim riječima mogao se »Zoran Đinđić« s »dasaka koje život znače« vinuti ravno u estetske visine jednog Hollywooda i poprimiti čvrste dramaturške kosti regionalne varijante *Johna Kennedyja* samo da se Frlić odlučio osam rola »pravilno uklopiti« u uobičajene okvire prosječne fabule. Mogao je, naravno, Frlić sebi i ansamblu s kojim je radio osigurati »umjetničko tkivo« koje će se zarad svoje »ljepote« raširiti po svim podovima značajnijih kazališta na teritoriju pokojne SFRJ i na taj ga način lišiti poluilegale u kojemu danas obitava. Pa ipak, redatelj se odlučio da *Peđa Stojanović*, *Branislav Trifunović*, *Ivan Jevtović*, *Vladislav Mihailović*, *Tanja Petrović*, *Milan Marić*, *Miloš Timotijević* i *Tamara Krcunović* rizikuju svaki nastup, jer je osam uloga -- priznat ćete -- odveć mala brojka da zamijeni likove Svih Nas...
Zlatko Romić

I bez onoga što je sve pratilo rađanje ove predstave, »Zoran Đinđić« je daleko bliže političkom projektu do li umjetničkom djelu. Pri tomu je pošteno reći i to da se Frlić (nakon »Kukavičluka« Narodnog kazališta iz Subotice) još jednom upustio u svjesno provociranje savjesti, kopajući po njoj do najvećih dubina

U zemlji u kojoj ulaz na izložbu čuva konjica, a na tribini o anti-fašizmu neonacisti premlaćuju sudionike; u zemlji u kojoj se kanibali pripuštaju kao gosti dalekovidnica, a Crkva određuje unutarnju i vanjsku politiku; u zemlji u kojoj novinari sve to kreiraju, a javni tužitelji spavaju, Bog je odavno rekao laku noć. U takvoj jednoj zemlji posve je normalna stvar da opstanak na repertoaru jedne kazališne predstave ovisi isključivo o kritičnoj masi čuvara nacionalnih vrednota, listom načitanih, kultiviranih i tolerantnih.

INVENTURA ZALA I OZBIJLNIH ŠALA

U takvoj jednoj zemlji svaka nova izvedba predstave »Zoran Đinđić« u režiji *Olivera Frlića* uspjeh je sam za sebe, a osmočlani ansambl »Ateljea 212« iz nje izlazi olakšan daleko više nego li organizam koji se na koncu ritualno ispovraća po zastavi Srbije. Pod pretpostavkom da Vas nije iritiralo ono što su Vam akteri imali prikazati,

na njih se nakon spuštanja zavjese više može gledati kao na skupinu kamikaza nego li na glumce koji su tek manje ili više uspješno odigrali ono što se od njih traži.

A i bez onoga što je sve pratilo rađanje ove predstave, »Zoran Đinđić« je daleko bliže političkom projektu do li umjetničkom djelu. Pri tomu je pošteno reći i to da se Frlić (nakon »Kukavičluka« Narodnog kazališta iz Subotice) još jednom upustio u svjesno provociranje savjesti, kopajući po njoj do najvećih dubina. Navodeći imena živih ili u međuvremenu umrlih aktera mnogih nečasnih događaja kojim je obilježena novija povijest Srbije, Frlić je na pozornicu iznio inventuru zala u kojemu je ovo društvo aktivno sudjelovalo. Nimalo ne ostavljajući prostora dvojbi, Frlić je simboličnu bačvu novije srpske povijesti upotrijebio kao mjesto u kojoj su zajednički (o)krvavili ruke i Policija i Estrada, i Crkva i Vojska, i Politika i Ekonomija. Posebno upečatljiv dio čini javno suđenje *Vojislavu Koštunici*, čime Kazalište na svoja leđa nije

samo stavilo teret kojega ovo Društvo i njegove Institucije godinama ne smiju ponijeti, nego je i načelo žanrovsko pitanje znanstvene fantastike o proživljenom, a nedoživljenom vremenu.

Gledano iz današnje perspektive citat posmrtnog govora *Amfilohija Radovića* kraj odra *Zorana Đinđića* doima se ubojitijim od strojnice koju mu je Frlić u predstavi tutnuo u ruke, a još strašnije od samog episkopa djeluje čitanje dokumenata Bezbednosno-informativne agencije (BIA) o prisluškivanju do kojih su akteri predstave došli u vrijeme njezina nastanka. Uredno zavedena radna izvješća BIA-inih djelatnika o svađama i intrigama oko »Zorana Đinđića« čak niti najvećem protivniku ove predstave ne ostavlja prostora da ih shvati kao sredstvo za obogaćivanje umjetničkog doživljaja, neku vrstu »pojačivača dojma«. Dapače. Uz već poznate nedavne afere o prisluškivanju u Hrvatskoj i Srbiji, taj dio predstave svakome jasno daje do znanja koliko je mali u odnosu na tajne pretke »Velikog Brata«,

OKRUGLI STOL O ANTI JAKŠIĆU U SREDIŠNJI CI DRUŠTVA HRVATSKIH KNJIŽEVNIKA

Nepoznati opus značajnog književnika

Jakšić je u sebi nosio jedno beskrajno ljudsko i duhovno bogatstvo koje je svojim stihovima prenosio svima nama, kazao je književnik Ante Sekulić

U povodu 100. obljetnice rođenja Društvo hrvatskih književnika organiziralo je prošlog ponedjeljka u Zagrebu okrugli stol o *Anti Jakšiću*, pjesniku, pripovjedaču, romanopiscu, novelistu, rođenom 22. travnja 1912. u Beregu. Okrugli stol je u ime organizatora otvorio književnik, predsjednik Upravnog odbora DHK-a i diplomat u mirovini prof. *Duro Vidmarović*, ustvrdivši kako je ovaj istaknuti pjesnik i književnik gotovo nepoznat velikan hrvatske književnosti kršćanskog nadahnuća.

MARGINALIZIRAN ZBOG RELIGIOZNOSTI

S tim se složio dr. sc. *Nedjeljko Mihanović* i dodao kako je za to velikim dijelom kriv hrvatski književnik *Miroslav Krleža*, koji je zapravo »zadavio« liriku duhovnog religioznog nadahnuća u bivšoj Jugoslaviji, a s obzirom na činjenicu da je pjesnik Ante Jakšić bio istaknuti predstavnik tog pravca on je, kao i njegovi istomišljenici, cijelo vrijeme bio marginaliziran i ignoriran, te da je nepravda

makar djelomično ispravljena njegovim objavljivanjem u kapitalnom djelu »Stoljećima hrvatske književnosti«.

Prof. dr. sc. *Ante Sekulić* predstavio je Antu Jakšića kao svog suzavičajnika i prijatelja. »Jakšić je rođen u Beregu 22. travnja 1912, a umro u Zagrebu 30. studenoga 1987. Upoznao sam ga u prosincu 1931. i za njega mogu reći da je bio vrlo skroman, samozatajan čovjek koji je beskrajno volio svoju zemlju i vjerovao u Boga. Jakšić je svima nama bio uzor, ili još bolje rečeno naš prijatelj, nekako svima blizak i drag, jer je pisao ono što smo svi mi nosili u sebi, ono što smo voljeli. U sebi je nosio jedno beskrajno ljudsko duhovno bogatstvo koje je svojim stihovima prenosio svima nama, pisao je tako toplo i nježno o zemlji, gotovo joj tepao, a zna se da je zemlja uvijek bila naše uporište, naša snaga«, podsjetio se na svog prijatelja Sekulić.

IZNIMAN PROFESOR

O jeziku Ante Jakšića u svojim djelima govorila je doc. dr. sc. *Sanja Vulić*,

ustvrdivši kako je zbirka »Biserni đerdan«, objavljena 1931. u Somboru, jedino Jakšićevo djelo u kojem ima smisla detaljnije se osvrnuti na piščev jezik. Naime, niti u jednoj pjesmi Jakšić ne teži dijalektom pjesničkom izričaju nego se približava ili srpskoj ili hrvatskoj književnojezičnoj formi, što ponajprije pokazuje refleksom jata. »Ostala Jakšićeva djela su u jezičnom smislu pretežno neutralna, a to znači da je autor dopuštao svojim nakladnicima da njegova djela usklade s pravopisom i književnojezičnom normom vremena u kojem su objavljena«, rekla je dr. Vulić.

Akademik *Dubravko Jelčić* govorio je o Jakšiću iz kuta njegovog đaka u gimnaziji u Slavonskom Brodu, ustvrdivši kako je imao čast osobno poznavati Antu Jakšića koji je bio drag, skroman čovjek, pravi gospodin u najboljem značenju te riječi, da nikada nije povisio ton, a isijavao je neku posebnu smirenost i dobrotu. »Bio je profesor iznimnog tipa, nikada nije predavao na klasičan način već je uvijek počinjao sat s izvornim djelom pisca koji je tada bio na redu za obrađivanje. Prvi dio teksta čitao je sam, a onda bi ga dao nekome od nas da nastavimo i tek tada je počeo govoriti o tom djelu, a na kraju i o piscu. Zapravo, to i nije bilo predavanje nego razgovor u kojem smo svi ravnopravno sudjelovali, a samim tim u potpunosti

upoznali i doživjeli dotičnog autora«, rekao je Jelčić ustvrdivši kako im zahvaljujući prof. Jakšiću nastava književnosti nikada nije bila dosadna, te da bi danas kultura čitanja bila na daleko višoj razini da je bilo više takvih profesora.

Z. Žužić

Nova knjiga »Soneti«

Predstavljena je i najnovija knjiga Ante Jakšića »Soneti«, o kojoj je govorio urednik *Milovan Miković* iz Subotice. »Dva su razloga zašto smo objavili sonetski opus Ante Jakšića: prvi je taj što je sonet složena i zahtjevna pjesnička forma, te su se pjesnici njime bavili i kao jednom vrstom izazova. Razlog tome je složena vanjsko-unutarnja uzajamnost kojom se potiče pjesničko umijeće i poetski naboj, inventivnost, vlastita senzibilnost, veliko strpljenje i stalna pozornost u nastanku soneta. Drugi razlog objavljivanja ovog djela Ante Jakšića jest činjenica da je on od početka pedesetih godina do svoje smrti objavio oko 150 soneta, od kojih je većina objavljena u ovoj knjizi. Na taj način predstavljamo Jakšića iz jednog drugog ugla, ali kao dijela jednog cjelovitog hrvatskog kulturnog organizma«, rekao je Miković.

Osječani u Golubincima

Vjernici iz župe sv. Ćirila i Metoda iz Osijeka bili su prošle subote gosti župe sv. Jurja mučenika u Golubincima. Te dvije župe imaju dobru suradnju, budući da su dva župnika – bivši, *Ivica Damjanović* i sadašnji, *Vjekoslav Lulić* – svoju kapelansku službu obavljali upravo u toj osječkoj župi. Razloga za dolazak bilo je više, zbor iz Osijeka predvođen župnikom vlč. *Matom Gašparovićem* došao je na jednodnevni izlet u Srijemsku biskupiju povodom Sv. Cecilije, a drugi razlog druženja bila je njihova pomoć u izgradnji pastoralnoga centra bl. pape Ivana Pavla II. u Golubincima.

Svetu misu predvodio je osječki župnik Mato Gašparović, koji je istaknuo kako je svaki kraj ustvari novi početak, tako je i dolazak za golubinačkog župnika vlč. Vjekoslava Lulića iz Osijeka u Golubince početak suradnje i druženja dviju župa.

I. R.

Jubilej Paulinuma i predavanje o crkvenom obrazovanju

U okviru 50. obljetnice postojanja i djelovanja gimnazije i sjemeništa Paulinum, Suboticu će posjetiti prefekt (mini-star) vatikanske Kongregacije za nauk i obrazovanje kardinal *Zenon Grocholewski*.

U povodu posjeta kardinala, u utorak 4. prosinca, od 10 sati bit će održan svečani program u Velikoj vijećnici subotičke Gradske kuće. Program će se sastojati od govora, recitacije i glazbenih točaka. Povijest Paulinuma prikazat će ravnatelj gimnazije mons. *Josip Mioč*. O crkvenom obrazovanju u našoj državi govorit će zrenjaninski biskup mons. *Laslo Nemet*, a o sustavu obrazovanja Katoličke crkve kratko će predavanje održati kardinal Grocholewski.

Također 4. prosinca, poslije podne u 17,30 bit će služena svečana sveta misa u katedrali-bazilici, koju će predvoditi kardinal.

M. J.

Misa za članove »Gupca«

HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta svake godine na blagdan Krista Kralja održava misu zahvalnicu za sve žive i

pokojne članove toga društva. Nakon svete mise članovi i vodstvo udruge s gostima obilaze vječna počivališta utemeljitelja i drugih članova HKPD-a. Ove su godine posjetili i grob *Jasne Balažević*, nekadašnje članice koja je društvu oporukom ostavila svoju nekadašnju obiteljsku kuću i zemlju u Tavankutu, a nakon toga položili su cvijeće ispred spomenika Matije Gupca, koji se nalazi u dvorištu istoimene škole.

Spomenu na članove »Gupca« nazočan je bio generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici *Dragan Đurić*, zatim ravnateljica mjesne škole *Stanislava Stantić Prčić* te župnik *Franjo Ivanković*.

I. D.

Blagdan Svete Cecilije u Zemunu

Blagdan Svete Cecilije, zaštitnice glazbenika, pjesnika i slijepih i ove godine svečano su proslavili članovi zbora »Svete Cecilije« u župi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Zemunu. Popodnevnu svečanu svetu misu na spomendan Svete Cecilije predvodio je velečasni *Jozo Duspara*. Ovo euharistijsko slavlje bilo je povod i da se župljani sjete svih pokojnih članova zbora koji su svojim glasovima godinama slavili Boga. Tom prigodom u svojoj homiliji velečasni Duspara je istaknuo značaj žrtve koju pjevači čine odvajajući svoje slobodno vrijeme radi dolaska na probe i koliko je ona ugodna Bogu. Kao i puno puta do sada, članovi zbora Svete Cecilije odužili su se svojoj zaštitnici pjesmom i molitvama na svim darovima koje su njezinim zagovorom primili od Svevišnjeg. U tom duhu odpjivali su i pjesmu posvećenu Svetoj Ceciliji za koju je aranžman uradila *Višnja Dimitrijević*.

D. L.

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Priprema: Lazar Merковиć

KRONOLOGIJA od 30. studenoga do 6. prosinca

30. STUDENOGA 1987.

Premинуo je *Ante Jakšić*, pjesnik, pripovjedač, romanopisac, profesor jezika i književnosti. Objavio je 12 knjiga stihova, napisao više romana i zbirke pripovjedaka. Stih mu je nadahnut bačkim pejzažom, sudbinom bačkog šokačkog podneblja i sunarodnjaka o kojima pjeva. Rođen je u Beregu 22. travnja 1912.

1. PROSINCA 1687.

Franjevac *Bariša Benjović* ustrojio je prvu matičnu knjigu rođenih u Subotičkom šancu, koja je 1717. prepisana i sačuvana do danas.

1. PROSINCA 1700.

Prema navodima iz jednog spisa, prvi zapovjednik Subotičkog vojnog šanca i grada Szabatke bio je kapetan *Luka Sučić*, rođen u Bosni (Albana, Bijela) 1648. U ovo podneblje stigao je s brojnom obitelji 1687. Sudjelovao je u dvanaest ratnih pohoda. Pored vojne, bio je i čelnik civilne vlasti.

1. PROSINCA 2003.

Premинуo je *Geza Kopunović*, dugogodišnji prvak subotičkog kazališta, miljenik publike koja ga pamti po mnogim nosećim ulogama klasičnog dramskog repertoara, kao i popularnih komada i igrokaza. Pokraj glume i režije bio je autor humorističnog radijskog serijala (»Martin i Tona«).

2. PROSINCA 1917.

Rođen je *Geza Tikvicki*, pripadnik radničkog pokreta

između dvaju ratova, kroz cijelo poratno razdoblje visoki partijski i državni dužnosnik, te dugogodišnji veleposlanik u Mađarskoj. Umro je 12. ožujka 1999.

2. PROSINCA 1971.

U »Likovnom susretu« otvorena je zapažena samostalna izložba subotičkog slikara *Gustava Matkovića*, (1922.–1990.), vrsnog pejzažista i portretista, kojega povjesničar umjetnosti *Bela Duranci* smatra slikarem Subotice, njenih predgrađa i ulica koje nestaju. Zbog sudionništva u hrvatskom proljeću kasnije je – prešućivan.

2. PROSINCA 2001.

Iznenada, u 70. godini preminuo je mr. sc. *Josip Buljovčić*, jezikoslovac i pisac, dugogodišnji istaknuti prosvjetni i znanstveni djelatnik, kazališni kritičar, dramaturg i direktor, nadalje prevoditelj s mađarskog i poljskog jezika, te gostujući predavač na segedinskom i lektor na varšavskom sveučilištu. U jednom razdoblju izopćen je iz javnog života zbog sudionništva u hrvatskom proljeću. Rođen je 16. veljače 1932. godine.

3. PROSINCA 1980.

U 70. godini preminuo je prof. dr. *Ante Šokčić*, utemeljitelj Otorinolaringološkog odjela Gradske bolnice u Subotici, kasnije u Novom Sadu, te načelnik ORL klinike na beogradskoj VMA, gdje je i dugogodišnji predavač. Rođen je u Subotici 15. siječnja 1911. godine, studij medicine završio je u Zagrebu.

3. PROSINCA 1998.

Svečanom sjednicom u Velikoj vijećnici Gradske kuće, te izložbom fotografija »Građanstvo Subotice do I. svjetskog rata«, obilježeno je pola stoljeća djelovanja Gradskog muzeja.

4. PROSINCA 1907.

Polumjesečnik »Naše novine« prerastao je u tjednik za društvena, gospodarska i politička pitanja, kao službeno glasilo Zemaljske kršćansko-socijalne stranke. Uređivali su ga: dr. *Joso Mamužić*, *Ivan Petreš*, *Blaško Rajić*, *Matija Čatalinac*, *Bela Mesaroš* i *Stipan Subotički*. Ugašen je u jesen 1918. godine.

4. PROSINCA 1941.

Rođen je *Petar Vukov*, pjesnik, kritičar, prevoditelj s mađarskog jezika, knjižničar Gradske knjižnice u Subotici. Urednik književnog časopisa »Rukovet« od 1972. do 1983. godine. Objavio je dvije zbirke pjesama, uz jednu s *Jenőom Tusákom* i *Zvezdanom Asić*, te jedan kratak roman.

4. PROSINCA 2002.

U 90. godini preminuo je dr. sc. *Grgo Skenderović*, veterinar. Sudionik je NOP-a, istaknuti stručnjak, osnivač Laboratorija za mikrobiologiju hrane i vode, dugogodišnji djelatnik Higijenskog zavoda.

5. PROSINCA 1882.

U Subotici je otvorena Direkcija budimpeštansko-zemunske željezničke pruge, odlukom Zemaljske vlade. Direkciju je početkom siječnja 1920. preuzelo Državno povjerenstvo Kraljevine SHS.

5. PROSINCA 1918.

Dr. *Stipan Matijević* preuzeo je ured velikog župana Subotice, a ujedno je obnašao i dužnost gradonačelnika. Za velikog župana Bajje postavljen je dr. *Stipan Vojnić Tunić*, dotadašnji dogradonačelnik Subotice, a njegovu dužnost preuzeo je dr. *Joso Prčić*.

5. PROSINCA 1982.

Ulaskom parne lokomotive na peron željezničkog kolodvora, zborom radnika Subotičkog željezničkog čvorišta i drugim događanjima i priredbama, obilježena je stota obljetnica postojanja pruge Budimpešta-Zemun.

6. PROSINCA 1991.

Poznata kiparica *Ana Bešlić* darovala je Subotici bistu župnika iz Kera, mons. *Blaška Rajića*, karizmatičnog narodnog tribuna, koja je nešto kasnije postavljena u parku ispred Gradske kuće.

6. PROSINCA 1998.

U Velikoj dvorani HKC-a »Bunjevačko kolo« održana je osnivačka skupština »Hrvatskog narodnog saveza«, kojoj su bila nazočna 103 člana-osnivača, između kojih je izabrano Vijeće stranke od 20 članova.

6. PROSINCA 2001.

Odbor za informiranje Skupštine Vojvodine podržao je prijedlog zastupnika *Kalmana Kuntića* za pokretanje »NIU Hrvatska riječ«, koji je podržalo još 40 zastupnika – podnesen 28. svibnja 2001. godine.

Piše i uređuje: Branka Dulić

»Anana«... odlično voće

U svjetskim kuhinjama ananas se upotrebljava i za pripremu glavnih jela poput glazirane šunke s kolotovima i sokom od ananasa, ražnjiće s narezanom i mariniranom svinjetinom, ili pirjanom piletinom u umaku od ananasa

Sočno meso ananasa žute je boje, slatkog i aromatičnog okusa. Ananas pripada porodici bromelija (*Bromeliaceae*). Naraste do metar visine, u sredini zeljaste biljke razvijaju se do tri kilograma teški plodovi s tipičnom ljuskastom površinom nepravilna oblika i hrapave kore.

Ananas potječe s Kariba, a ne kao što se misli iz Južne Amerike, a otkrio ga je Kolumbo 1493. U Europi je bio iznimno cijenjen, skup i rezerviran za kraljevske dvorove, osobito zato jer se nije mogao uzgojiti, naime, otkrilo se kako je za uzgoj potrebna tropska klima. U Aziju, Afriku i južni Pacifik biljku su odnijeli portugalski i španjolski istraživači te se u tim krajevima ananas uzgaja i danas. Naziv ananas potječe od indijske riječi anana - što znači »odlično voće«.

Ananas, za razliku od banana, nakon berbe više ne dozrijeva. Zato je kod kupnje jako važno odabrati onaj pravi. Odabrani ananas mora biti svježeg izgleda sa zelenim listovima, kora mora biti neoštećena, bez mekanih i tamnijih dijelova. Važan je miris na donjoj strani ananasa. On mora biti nježan i sladak.

Ananas se može čuvati na sobnoj temperaturi do dva dana ili u hladnjaku, zamotan u plastičnu vrećicu, tri do pet dana. Ananas možete i zamrznuti, ali će on na taj način jako izgubiti na svojoj aromi.

PRIPREMA JELA S ANANASOM

Ananas se može guliti na razne načine, no svakako se prvo uklanja vrh s listovima i donji dio ananasa.

HAVAJSKI RAŽNJIĆI

Potrebni sastojci:

800 g mesa za ražnjiće
1 ananas
70 g smeđeg šećera
3 žlice soja sosa
sok od jednog limuna
1 žličica sitno nasjeckanog peršina
3 žlice ulja
1 žlica senfa
½ žličice papra

Priprema:

Meso narezati na kolutove. Ananas oljuštiti, izdubiti sredinu i podijeliti na 5 jednakih dijelova. Staviti u blender

središnji dio ananasa. U pire dodati sve začine i u njemu marinirati meso preko noći. Preostali ananas isjeći i zajedno s mesom redati na štapiće za ražnjiće. Peći na roštilju ili gril tavi. Od preo-

stale marinade napraviti umak, dodati malo gustina ili brašna. Umak služiti uz ražnjiće i kuhanu rižu.

TORTA OD ANANASA

Potrebni sastojci:

Biskvit:

6 jaja
6 žlica šećera
6 žlica brašna

krema:

konzerva ananasa
2 dl vode
50 g gustina
50 g šećera
250 ml slatkog vrhnja

Ananas se može narezati na kolutove ili za specijalne prilike nožem izvaditi mesnati dio i narezati ga na kockice ili oblikovati u kuglice. Može se miješati u voćnu salatu s ostalim egzotičnim voćem, poput kivija, banane, papaje i manga.

Ovo egzotično voće odlično se slaže s rumom, cimetom i đumbirom, pa ih možete dodati i šećernom sirupu u koji uronite narezani ananas.

Za razliku od naše, u svjetskim se kuhinjama ananas upotrebljava i za pripremu glavnih jela poput glazirane šunke

s kolutovima ananasa, ražnjića s narezanom i mariniranom svinjetinom, ili pirjane pileline u umaku od ananasa.

Slatki voćni okus ananasa dat će novu dimenziju i salatama. Na kockice narezan ananas pomiješan s chilli papričicama daje izuzetan prilog pečenoj tuni ili lososu.

Ananas je odličan i u obliku šejka uz dodatak naranči, limuna i crvenog grejpa, ili jednog od svjetski priznatih koktela od ananasa, kokosa i ruma – pina colade.

MOŽDA NISTE ZNALI A TREBALI BISTE ZNATI

Ananas ima, iako je siromašnog nutritivnog sastava, odlična ljekovita svojstva, poznata stoljećima u narodnoj medicini.

Od ljekovitih sastojaka ističe se bromelain, enzim koji razgrađuje proteine, što znači da pomaže u procesu probave. Učinkovito ublažava upale i smanjuje otekline kod akutnih bolesti sinusa, upale grla, artritisa, gihta i ubrzava oporavak nakon ozljeda i operacija.

Da bi učinak bio odličan preporučuje se konzumiranje ananasa između obroka. Najbolje je konzumirati ga svježeg. Bogat je vitaminom C, te pozitivno djeluje i na zaštitu organizma od slobodnih radikala koji uzrokuju aterosklerozu, bronhitis, bolesti srca povezane s dijabetesom, astmatične napade, reumatoidni artritis... Prehrana bogata vitaminom C povoljno djeluje na pravilno funkcioniranje imunološkog sustava.

DESERT - PINA COLADA

Potrebni sastojci:

1 puding od vanilije
1 konzerva ananasa
malo šećera
malo vanilin šećera
kokosovo brašno
vrhnje
keks (plazma, petit beurre, piškote...)

Priprema:

Izmiksati žumanjke sa šećerom, dodati brašno i na kraju bjelanjak. Peći u kalupu promjera 20 cm. Prerezati na pola. Ukoliko imate veći kalup, potrebna su dva biskvita. Ananas izvadimo iz limenke, nasjeckamo ga na kockice i ocijedimo. Sok od ananasa 3 dl i 2 dl vode pomiješamo s gustinom i šećerom, prebacimo ga u zdjelu i kuhamo na laganoj vatri dok ne zgusne. U ohlađenu kremu dodamo kockice ananasa i dodajemo prethodno izmiksano slatko vrhnje. Filati i ukrasiti ostatkom kreme.

Priprema:

Skuhati puding od vanilije u tekućini od ananasa uz malo kokosovog brašna i šećera. U čašice slagati ovim redom: smrvljeni keks, puding, kockice ananasa, kokosovo brašno, vrhnje i tako dok ne napunite čaše. Ohladiti i služiti.

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
 024/553-774, 024/567-495, 063/508-813, 0600/553-774, 0600/567-465

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

od 1991. sa vama

Alergotestiranje na 370 alergena, bez bola, bez krvi, pouzdano.

Poliklinika za vašu obitelj

SAJAM TORTI, KOLAČA I POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA U MONOŠTORU

Promidžba domaćih proizvoda

Četrdesetak izlagača predstavilo je svoje proizvode u subotu, 24. studenoga, u Domu kulture u Monoštoru, od kojih su većina bile torte i kolači, a u nešto manjoj mjeri ostali produkti poljoprivrednih gazdinstava.

Prvi po redu Sajam torti, kolača i poljoprivrednih proizvoda – »Agro fair« omogućio je promidžbu, razmjenu iskustava i prijatno druženje izlagača, u organizaciji Mjesne zajednice Bački Monoštor i Udruge »Podunav«. Ova manifestacija podržana je od

strane Pokrajinskog tajništva za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo. Ideja sajma bila je predstavljanje domaćih prehrambenih proizvoda, među kojima su domaće torte, kolači, peciva, džemovi, med, zimnica, suhomesnati proizvodi, začinska paprika, rakije, vina itd., povezivanje proizvođača, razmjena iskustava, edukacija, promidžba sela i okolice, s konačnim ciljem ruralnog razvoja i unapređenja položaja žena kroz njihovo angažiranje.

Izlagачi na sajmu bili su individualni proizvođači iz

Monoštora i Bezdana, udruge žena iz Bačkog Brega, Bezdana, Gakova, Stanišića i Stapara, a predstavljen je i asortiman ZZ »Agrodunav« iz Karavukova. Stručnu podršku aktivnostima vezanim za ocjenjivanje najboljih slastica na sajmu dala je Slastičarna »Gojko« iz Sombora, koja je bila i sponzor, a omogućavanju nagrada za najistaknutije izlagače doprinijela je i monoštorska zanatska radnja »Wooden art«.

Program manifestacije podrazumijevao je i prateće kulturno-umjetničke i edu-

kativne sadržaje. Otvaranje manifestacije započelo je nastupom dječje grupe KUDH-a »Bodrog« i recitiranjem pjesme monoštorskog pjesnika *Stipana Bešlina*, te pjesmom »Kraljica Bodroga«. Nakon toga, u suradnji s Poljoprivrednom stručnom službom iz Sombora, organizirano je predavanje i edukacija na teme iskustava okolnih zemalja na polju agro turizma i ruralnog razvoja, projektu agroturizma na našem prostoru, te tematiku usko vezanu za poljoprivrednu praksu. U popodnevnom satima, nakon proglašenja najljepše torte, najukusnije torte, najboljeg kolača, pekmeza i najljepše aranžiranog štanda, odigrana je monodrama »Prva bračna noć«, u suradnji s Crnogorskim kulturno-umjetničkim društvom »Nikola I.« iz Vrbasa. Završetak manifestacije obilježila je glazba sastava »Đuvegije« iz Sombora.

Organizatori su zadovoljni odazivom izlagača i posjetitelja, pa već kreću planovi za sljedeći »Agro fair«.

Z. Mitić

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo i urednica Hreka)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić
Branimir Kuntić
Josip Horvat

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

Jovan Mikić Spartak

učitelju. Ti si to i zaslužio svojim tolikim nesebičnim radom.« Pismo je potpisano njegovim prvim nadimkom – Bata, nadimkom kojim je započeo sportsku, atletsku karijeru, a završio je grandioznim nadimkom koji danas, u njegovu slavu, nosi gradsko sportsko društvo i gradski stadion u Subotici.

SPARTAKOV SPROVOD

Kao i mnogo toga u svezi s Jovanom Mikićem Spartakom, široj je javnosti manje poznat detalj o mjestu prvog sprovoda njegovih posmrtnih ostataka. Naime, uz najviše vojne počasti i nazočnost jedinica ruske armije koje su sudjelovale u oslobođenju Subotice, poznati sportaš i revolucionar pokopan je u strogom središtu grada, na Trgu slobode. Opsežan tekst o njegovu sprovodu u prvim danima oslobođenja Subotice donijela je tada »Hrvatska riječ«, a punih 68 godina kasnije, današnja obnovljena Hrvatska riječ donosi fotografiju s njegova sprovoda i priču o manje poznatim detaljima u svezi sa subotičkom poveznicom u životu velikog sportaša Jovana Mikića, koji je izgubio svoj mladi život oslobađajući grad u kome je započeo briljantnu sportsku karijeru.

Ime *Jovana Mikića Spartaka* neraskidivo je vezano uz Suboticu, a njegov sportski nadimak nosi, kao naziv, gradsko sportsko društvo koje pod svojim okriljem okuplja brojne klubove iz različitih sportskih grana. Slavu čovjeka koji je poginuo za oslobođenje grada u kojem je tijekom svoje mladosti živio i započeo briljantnu sportsku karijeru, godinama kasnije pronijeli su subotički nogometaši, košarkaši, tenisači, odbojkaši, hrvачi i svi drugi sportaši kolektivnih i pojedinačnih sportova, nastupajući u majicama sa Spartakovim grbom. Nažalost, iako je ime Spartak ovjenčano slavom, o čovjeku koji je nosio taj nadimak i danas mnogi vrlo malo znaju.

BIOGRAFIJA

Jovan Mikić Spartak rođen je 1914. godine u Opoju i tijekom svog kratkog života, prekinutog pogibijom u noći 11. listopada 1944. godine u završnim borbama za oslobođenje Subotice, uspio je pokazati iznimnu svestranost i nadasve uspješnost na nekoliko polja. Po formalnom obrazovanju bio je pravnik, rat ga je zatekao na mjestu asistenta na Ekonomsko -

komercijalnoj visokoj školi u Beogradu, a usporedo se bavio i sportskim novinarstvom. Ipak, i pored svih nabrojanih životnih dostignuća, njegova najveća ljubav i pasija bila je atletika, kojom se 1934. godine počeo baviti u SK Bačka, pod stručnim nadzorom njegova prvog trenera *Ljudevita Vujkovića Lamića – Moce*, starijeg. U to vrijeme prvih atletskih koraka, Jovan Mikić je nosio nadimak *Bata*, ali je svoj mnogo poznatiji nadimak Spartak zavrijedio kasnijim impresivnim sportskim rezultatima među kojima se izuzetnošću izdvajaju naslovi višestrukog prvaka Jugoslavije i Balkana u skoku u vis i troskoku, a 1937. godine i naslov državnog prvaka u petoboju s 2825 osvojenih bodova.

PISMO PRVOM TRENERU

Kako to često biva, ljudi koji su zaslužni za otkrivanje velikih sportskih talenata, kakav je Jovan Mikić Spartak nesumnjivo bio i isti potvrdio svojim domaćim i međunarodnim uspjesima, na koncu budu zaboravljeni slučajnim ili namjernim nemarom svojih, kasnije proslavljenih učenika ili službenih sportskih biografa.

Ovaj tekst posvećen višestrukom prvaku Balkana i Jugoslavije u skoku u vis i troskoku, mala je prigoda za prisjećanje i na čovjeka koji je zamijetio tadašnjeg Batu, prepoznao njegov raskošni atletski talent i iz gimnazijskog dvorišta odveo ga na sportski teren SK Bačke i kao prvi učitelj podučio disciplinama u kojima će kasnijih godina postati državni i balkanski šampion. Jedna rečenica iz pisma koje je Jovan Mikić nakon pobjede na Petoj balkanijadi održanoj u Zagrebu poslao svom prvom učitelju Ljudevitu Vujković Lamiću starijem, najbolje potvrđuje njegove zasluge za sportski razvoj jednog od najvećih prijeratnih subotičkih šampiona. »Sanjao sam da ću pobijediti i tako ovjenčan pobjedom da se javim tebi, koji si je u prvom redu zaslužio, mome

OČNA KUĆA
optika i ordinacija
na jednom mjestu
551-045
Subotica
Maksima Gorkog 20
KOD GLAVNE POŠTE

U SUSRET BLAGDANIMA

Stiže moćni sveti Nikola

Stigao nam je i prosinac, posljednji i najljepši mjesec u godini. A prvi najbitniji datum za svu djecu svakako je blagdan Svetog Nikole - 6. prosinca. Toga dana svijetom ide sveti Nikola, obilazi svu djecu i ostavlja im darove u njihove čizmice (može i druga obuća).

A taj sveti Nikola je stvarno moćan. Ima ga svugdje i zaštitnik je puno toga. Zaštitnik je djece, pomoraca, djevojaka, siromaha, studenata, zatvorenika, trgovaca, putnika.... Što biste više. Kažem da je jako moćan. Očekujemo ga s nestrpljenjem svake godine, a on stiže sve nas običi.

Pa ne bi bilo loše da se i mi valjano pripremimo za njegov dolazak. Još uvijek ima dosta vremena za popraviti neke stvari, ako se ima što popraviti. Uvijek imamo šansu biti bolji i krenuti iz početka.

Tko još nije napisao pismo svetom Nikoli i to može stići, jer on ima super moderan računalni program s velikom memorijom te može za par nano sekundi obraditi svako pismo i da ne pričam što sve može... jer on je sveti Nikola!

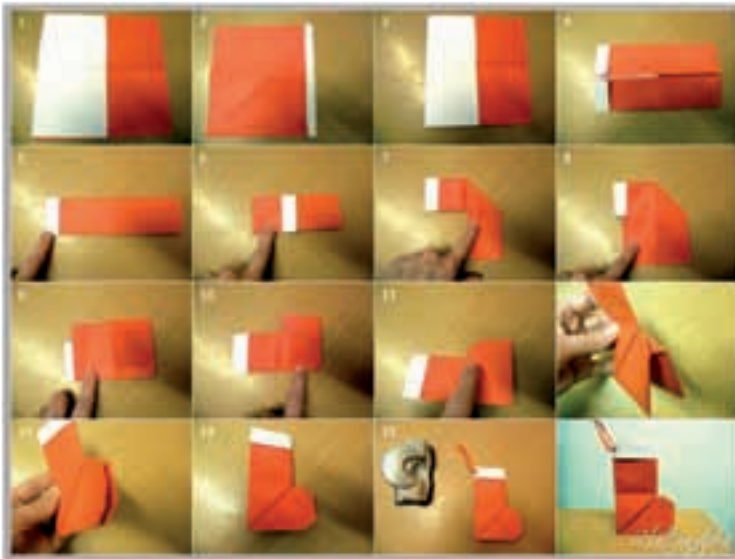
Pripremajući se za blagdane na web stranici <http://zlatna-djeca.blogspot.com/> pronašla sam upute za pravljenje origami čizmice za svetog Nikolu. Veoma je lagano i sigurno će vam se dopasti. Napravite ovu čizmicu i stavite je u prozor uz vašu pravu. Tko zna, možda i u ovoj oslane neki slatkiš!

UPUTE:

Potreban vam je jedan komad crvenog papira jednakih stranica i jedan manji komad bijelog papira.

Uzmite komad crvenog papira jednakih stranica i preko njega stavite manji komad bijelog papira (bilo bi dobro da bude nešto kraći nego na slici, jer će se lakše presavijati) onako kako se to vidi na slicici br. 1. Potom malo zavrnite oba papira zajedno na drugu stranu (sličice 2-3), pa presavijte oba kraja prema sredini (sl. 4), te ih takve još jednom presavijte na pola. Lijevi kraj (s bijelim obrubom) zavrnite na otprilike 1/3 udesno, vratite nazad, a potom do te crte presavijte desni kraj (sl. 7), raširite i oblikujte kao na slicici 8. Potom donji kraj podignite gore, pa lijevi dio prebaci-

te na desnu stranu. Malo presavijte gornji desni vrh čizme, rastvorite te slijedeći crtice, gurnite unutra (12). Zavrните malo i donje vrhove prema unutra. Na kraju još bušilicom probušite rupe na

lijevom kutu gornjeg dijela čizme, te provucite vrpcom (napravljenom od papira ili drukčiju, po želji). Time je čizmica gotova... Budući da može samostalno stajati, možete njome ukrasiti bilo kakvu ravnu površinu... Uživajte i budite još malo strpljivi - sveti Nikola stiže!

Dok čekate svetog Nikolu, naučite ovu pjesmicu. Ukoliko idete u glazbenu školu evo i nota da naučite svirati ju.

Pjesma svetog Nikole

Glazba: Ivan Golubić
Tekst: Novinka Vukob

Okretno, nježno

3. Pred prozor ću malči stati,
svakome ću poklon dati,
slikice cipela...

STIŽU MISE ZORNICE!!!!

Zapalimo prvu svijeću na adventskom vijencu

Još smo neki dan kupovali bilježnice za početak školske godine, tješili se što moramo ponovno u školu i pronalazili razne isprike zašto je sve to dobro, sada već »sitno« brojimo... još malo pa je kraj prvog polugodišta.

U nedjelju počinje advent, ili došašće, vrijeme pripreve za Božić, za rođenje Isusa, za njegov dolazak k nama. Četiri tjedna ići ćemo na mise zornice pjevajući, što bi u drugim situacijama bila nemoguća misija. Vrijedno ćemo odlaziti na župu na probe za Materice i Oce i još samo malo i kitit ćemo bor i pjevati božićne pjesme.

Stiže nam najljepše i najradosnije razdoblje godine.

Najprije ide advent. Vrijeme milosno, vrijeme kada možemo prikupiti po koji poen kod našeg dobrog oca. U nedjelju ćemo na misi zapaliti prvu svijeću na adventskom vijencu i veselo početi odbrojavanje.

Svakako si napravite adventski vijenac kod kuće i uz svijeće skupa s ukućanima molite svaki dan za nekoga. To će biti najbolja pripreva za Božić.

Adventski vijenac je obično napravljen od zimzelenih grančica i četiri svijeće. Četiri nedjelje prije Božića počinju se paliti svijeće na adventskom vijencu, što simbolizira svjetlo i nadu koju očekujemo s rođenjem malog Isusa.

Na boce možete i nalijepiti poruke koje označavaju mir, veselje, nadu i ljubav koju donosi Božić.

Lagano, lijepo i korisno... što da ne ?!

Želim vam da vrijeme koje je pred vama dobro iskoristite. Promislite dobro što sve možete učiniti, kako pomoći drugima. Uzmite Bibliju i čitajte, pjevajte i radujte se, ON uskoro dolazi!!!!

Ako ove godine ne želite kupovati klasični adventski vijenac od zimzelenih grančica, možete sami izraditi svoj originalni adventski vijenac. Možete koristiti boce vina i svijeće i napraviti neobičan vijenac. U četiri prazne boce umetnite visoke svijeće, a boce možete obojiti bojom u spreju ili omotati ukrasnim papirom i trakama.

U SUSRET BOŽIĆU

Božićne radionice u Gradskoj knjižnici 8. prosinca

Draga djeco, u nedjelju počinje advent, vrijeme pripreve za dolazak Isusa, pripreve za Božić. Stoga iz Gradske knjižnice najavljuju kako će božićne kreativne radionice za djecu biti održane u subotu, 8. prosinca. Početak prve radionice je u 9, a sljedeće u 11 sati. Istodobno si možete posuditi i neku dobru knjigu.

Kako je broj sudionika u radionici ograničen, na vrijeme rezervirajte svoje mjesto pozivom na broj 553-115 ili osobno na Dječjem odjelu. Cijena je nepromijenjena i iznosi 150 dinara, a ono što napravite, vaš uradak, nosite sa sobom kući da ljepše provedete Božić.

PETAK
30.11.2012.

05:48 Trenutak spoznaje
 06:23 Tema dana
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 07:40 Dobro jutro, Hrvatska
 10:00 Vijesti
 10:13 Mitskim putovima 4, dokumentarna serija
 11:10 Ključ u ruke 1, dokumentarna serija
 11:32 Ključ u ruke 1, dokumentarna serija
 12:00 Dnevnik
 12:44 Prkosna ljubav
 13:38 Dr. Oz 2, talk show
 14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:30 Jelovnici izgubljenog vremena
 14:55 Drugo mišljenje
 15:35 Znanstvena petica
 16:05 Luda kuća 2, serija
 16:40 Putem europskih fondova
 16:58 Hrvatska uživo
 17:00 Vijesti
 17:10 Hrvatska uživo
 18:00 Kontakt: Na dobrom putu
 18:20 Iza ekrana
 18:55 manjinski Mozaik: Manastir Krka
 19:10 Tema dana
 19:30 Dnevnik
 20:10 Pjevaj moju pjesmu
 21:40 Carstvo poroka, serija
 22:40 Dnevnik 3
 23:00 Vijesti iz kulture
 23:20 Filmski maraton: Kalendar, armensko-kanadsko-njemački film
 00:35 Filmski maraton: Trijaža, irsko-španjolsko-belgijsko-francuski film
 02:15 Filmski maraton: Legenda o Sanjivoj dolini, kanadsko-američki film
 03:45 Regionalni dnevnik
 04:05 Dnevnik 3
 04:25 Vijesti iz kulture
 04:38 Skica za portret
 05:00 Kontakt: Na dobrom putu

05:23 Mitskim putovima 4: Novi Zeland, dokumentarna serija
 06:15 Prkosna ljubav
 07:00 Mala TV:
 --- TV vrtić
 --- Oblutak: Veliki brat

oblutak, crtani film
 --- Tajni dnevnik patke Matilde: Modna revija
 07:30 Hotel Zombi, crtana serija
 07:55 Teletubbies, animirana serija
 08:20 Život s Derekom 1, serija za djecu
 08:45 Fantastični prijatelji 1, serija za mlade
 09:10 Školski sat: Video spotovi i likovna kultura...
 10:00 Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
 13:30 Legenda o Sanjivoj dolini, kanadsko-američki film
 15:10 Školski sat: Video spotovi i likovna kultura...
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:20 Županijska panorama
 16:40 Direkt: Odnosi i nesporazumi
 17:10 Briljanteen
 17:50 Paralele
 18:20 Crtani film
 18:40 Beaver Creek: Svjetski skijaški kup (M) - spust, prijenos
 20:00 Monumentalni izazovi, dokumentarna serija
 20:50 Knjiga ili život
 21:15 Opera box
 21:45 Ruta Lipinaitye i Simfonijski orkestar HRT-a pod ravnanjem Aleksandra Markovića
 22:55 Umorstva u Midsomeru 14, serija
 00:25 Retrovizor: CSI: Las Vegas 11, serija
 01:10 Retrovizor: Kojak 3, serija
 01:58 Retrovizor: Dharma i Greg 2, serija
 02:19 Noćni glazbeni program

06:40 Astro Boy, crtana serija
 07:05 Monsuno, crtana serija
 07:30 Kako vrijeme prolazi, serija R
 08:30 TV izlog
 08:45 Moja majka, serija
 09:50 TV izlog
 10:05 Izgubljena čast, serija R
 11:05 Walker, teksaški rendžer, serija R
 12:05 Zauvijek susjedi, R
 12:40 IN magazin R
 13:25 Larin izbor, serija R
 14:25 Walker, teksaški rendžer
 16:25 Zauvijek susjedi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 IN magazin
 18:05 Kako vrijeme prolazi, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Larin izbor, serija
 21:00 Masterchef, reality show

22:10 Žene s Dedinja, serija
 23:10 Pokojni, igrani film
 01:55 Svijet Diane Arbus, igrani film
 04:15 Ezo TV, tarot show
 05:40 Dnevnik Nove TV R
 06:30 Kraj programa

06:20 RTL Danas, (R)
 07:00 Moji džepni ljubimci
 07:15 Yu-Gi-Oh!
 07:40 Ben 10: Ultimate Alien
 08:05 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 08:55 TV prodaja
 09:10 Flashpoint, serija (R)
 10:05 Flashpoint, serija (R)
 11:00 TV prodaja
 11:25 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
 11:45 Krv nije voda, serija (R)
 12:45 TV prodaja
 13:00 Ruža vjetrova, serija (R)
 13:55 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
 15:00 Flashpoint, serija
 16:00 Flashpoint, serija
 16:55 RTL 5 do 5
 17:10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 18:05 Ekkluziv Tabloid, magazin
 18:30 RTL Danas,
 19:10 Krv nije voda, serija
 20:00 Druga Žikina dinastija, igrani film, komedija
 22:00 Budva na pjeni od mora, humoristična serija
 23:00 Žestoki udar, film, znanstveno-fantastični
 01:20 Stranac pred vratima, igrani film, triler
 03:10 RTL Danas, (R)
 03:45 Kraj programa

SUBOTA
1.12.2012.

05:50 Drugo mišljenje
 06:25 Tema dana
 06:57 Knjiga ili život
 07:22 Iza ekrana
 07:52 Hrvatska kronika BiH
 08:10 Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Plameća zvijezda, američki film
 09:40 Fotografija u Hrvatskoj
 10:00 Vijesti
 10:14 Kućni ljubimci
 10:45 U Komiži, na svetoga Mikulu - emisija pučke i predajne kulture
 11:15 Normalan život, emisija
 12:00 Dnevnik
 12:19 TV kalendar
 12:35 Veterani mira, emisija
 13:25 Duhovni izazovi

13:55 Prizma
 14:45 Merkatska dinastija 1, dokumentarna serija
 15:15 Reporter
 16:15 Eko zona
 17:00 Vijesti
 17:23 Odmori se, zaslužio si 4 - humoristična serija
 18:05 Lijepom našom: Delnice
 19:05 Najava programa
 19:10 Tema dana
 19:30 Dnevnik
 20:10 Loto 7/39
 20:15 Ples sa zvijezdama
 22:05 Dnevnik 3
 22:25 Vijesti iz kulture
 22:45 Inspektorica Irene Huss 2, serija
 00:25 Filmski maraton: Gubitnik, američki film
 02:05 Filmski maraton: Deveta vrata, američki film
 04:15 Filmski maraton: Čarlston za Ognjenku, srpski film
 05:50 Dnevnik 3
 06:10 Vijesti iz kulture

05:20 Najava programa
 05:25 Spektar, unutrašnje politički magazin
 06:10 Mitskim putovima 4, dokumentarna serija
 07:05 Poštar Pat, crtani film
 07:20 Moj mali planet, crtani film
 07:25 Hamtaro, crtana serija
 07:45 Mala princeza
 07:55 Ružica Šarenić, crtani film
 08:10 Gladijatorska akademija, crtana serija
 08:35 Merlin 4, serija za djecu
 09:20 Mala Tv
 09:50 Novi klinici s Beverly Hillsa 3, serija
 10:35 Hrvatski dječji festival 2012., snimka
 11:45 Navrh jezika
 11:46 Briljanteen
 12:25 Navrh jezika
 12:30 Pozitivno
 15:05 Svjetionik na Crnim vodama, američki film
 16:40 Glazbeni specijal: Mark Knopfler - Život u pjesmama, 2. dio
 17:10 Rukomet, LP (M): Pick Szeged - CO Zagreb, prijenos
 18:55 Beaver Creek: Svjetski skijaški kup (M) - super G, prijenos
 20:10 Večeras
 20:15 Uzmi mo lov, dokumentarni film
 21:50 Čarlston za Ognjenku, srpski film
 23:25 Peti dan, talk show
 00:25 Reporter

01:20 Retrovizor: CSI: Las Vegas 11, serija
 02:05 Retrovizor: Kojak 3, serija
 02:55 Retrovizor: Bez oduševljenja, molim 7 - humoristična serija
 03:25 Noćni glazbeni program

06:30 Gormiti, crtana serija R
 06:55 TV Izlog
 07:10 Pokemoni, crtana serija
 07:35 Beyblade metal
 08:00 Winx Club
 08:30 Lalaloopsy
 08:35 Bratz, crtana serija
 09:00 Power Rangers Samurai, serija R
 09:25 Power Rangers Samurai
 09:50 Larin izbor, serija R
 12:55 Ovog Božića, film
 15:15 Masterchef, reality show R
 16:25 Okusi Hrvatske, pustolovni gastro show
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:10 Provjereno, R
 18:15 Nad lipom 35, show
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Od kolijevke pa do groba, igrani film
 22:05 Iznad zakona, film
 00:00 Blade: Trojstvo film
 02:10 Vjernik, igrani film
 03:55 Ezo TV, tarot show
 05:15 Dnevnik Nove TV R
 06:05 Kraj programa

06:05 Ljubav je na selu
 07:00 Galileo, emisija
 07:55 Moji džepni ljubimci
 08:10 Yu-Gi-Oh!, (R)
 08:30 TV prodaja
 09:00 Ben 10: Ultimate Alien
 09:30 TV prodaja
 09:45 Učilica, kviz za djecu
 10:35 Bibin svijet, serija
 12:00 TV prodaja
 12:15 Kraljevi mamba, igrani film, glazbena drama
 14:10 Majstor Jack, igrani film, komedija
 16:05 Budva na pjeni od mora, humoristična serija (R)
 17:15 Smrtonosnih 60, dokumentarna serija
 17:50 Smrtonosnih 60, serija
 18:30 RTL Danas
 19:10 Galileo, emisija
 20:00 Knjiga iskupljenja, film, znanstveno-fantastični/ akcijski
 22:15 Babylon A.D., film, znanstveno-fantastični
 00:10 Andeo pravde, igrani film, akcijski
 02:00 RTL Danas, (R)
 02:35 Kraj programa

**NEDJELJA
2.12.2012.**

06:15 Duhovni izazovi, (R)
06:45 Tema dana
07:05 TV kalendar
07:20 Odmori se, zaslužio si
4 - humoristična serija
07:55 Zlatna kinoteka: Sedam godina vjernosti, američki film
09:50 Vijesti
10:00 ni DA ni NE: Homoseksualni parovi i posvajanje djece
10:55 Istrage gospođice Fisher, serija
12:00 Dnevnik
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Split: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:40 Pogled iz visine, dokumentarna serija
16:35 TV kalendar (R)
17:00 Vijesti
17:15 Vrtlarica
17:50 Volim Hrvatsku, show program
19:05 Najava programa
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 Loto 6/45
20:15 Sve u 7!, kviz
21:05 Stipe u gostima 5, humoristična serija
21:45 Nedjeljom ujutro, subotom navečer - humoristična serija
22:15 Damin gambit, talk show
23:00 Dnevnik 3
23:20 Vijesti iz kulture
23:40 Nedjeljom u dva
00:45 Istrage gospođice Fisher, serija
01:40 Strani igrani film - dnevna repriza
03:25 Prizma
04:10 Dnevnik 3
04:30 Vijesti iz kulture
04:43 Skica za portret
05:05 Sve u 7!, kviz

05:40 Najava programa
05:45 Veterani mira, emisija
06:30 Normalan život, emisija
07:00 Moomini, crtana serija
07:25 Gradić Wakkaville
07:50 Koncert klasične glazbe
08:55 Ciklus pustolovnih filmova prema Karlu Mayu: Der Schatz der Azteken, njemačko-francusko-talijanski film
10:39 Biblija
10:52 Portret crkve i mjesta
11:00 Ilok: Misa, prijenos

12:00 Crvene tenise, američki film
14:20 Ples sa zvijezdama
16:00 Olimp - sportska emisija
17:40 Beaver Creek: Svjetski skijaški kup (M) - veleslalom, prijenos 1. vožnje
18:25 Taekwondo - Svjetski kup, reportaža
18:45 Magazin Lige prvaka
19:15 Bijeli planet, francusko-kanadski dok.film
20:35 Večeras
20:40 Beaver Creek: Svjetski skijaški kup (M) - veleslalom, prijenos 2. vožnje
21:35 Amadeus, američki film
00:30 Davor Radolfi i Revijski orkestar HRT-a, snimka koncerta
01:35 Noćni glazbeni program

06:05 Supermanova smrt
07:20 TV Izlog
07:35 Gormiti, crtana serija
08:00 Pokemoni, crtana serija
08:25 Beyblade metal
08:50 Lego Ninjago
09:15 Winx Club, R
09:45 Lalaloopsy
09:50 Bratz, crtana serija
10:15 Power Rangers Samurai
10:40 Power Rangers Samurai
11:05 Larin izbor, serija R
13:10 Austin Powers: Špijun koji me hvatao, film
15:00 Ovisni o ljubavi, film
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Dan u New Yorku, film
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Lud, zbunjen, normalan
21:25 Masterchef
23:00 Red Carpet
00:00 Od kolijevke pa do groba, igrani film R
01:50 Žene s Dedinja, serija R
02:45 Iznad zakona, film R
04:25 Red Carpet, R
05:15 Dnevnik Nove TV R
06:05 Kraj programa

06:20 RTL Danas, (R)
06:55 Bibin svijet, serija (R)
07:35 Moji džepni ljubimci
07:45 Yu-Gi-Oh!, (R)
09:00 Ben 10: Ultimate Alien
09:30 TV prodaja
09:45 Galileo, emisija
10:40 TV prodaja
10:55 Ljubav je na selu, (R)
12:00 TV prodaja
12:15 Smrtonosnih 60, (R)
12:50 Smrtonosnih 60, (R)
13:25 Majstor Jack, igrani film, komedija (R)
15:15 Za ljubav ili lovu, film,

**HTV1 04.12.2012 20.10
»Korak u život« -
humanitarna akcija**

Iz KD Vatroslava Lisinskog HTV prenosi humanitarnu akciju kojom se omogućuje fakultetsko obrazovanje djeci bez odgovarajuće roditeljske skrbi. Njihova upornost, rad i trud uz našu pomoć - pozivom na broj humanitarnog telefona 060 9001 - bit će veliki korak u život odraslih.

Na koncertu sudjeluju: Zagrebačka filharmonija, solisti Zoran Todorović, Valentina Fijačko i Lana Kos te Zbor Opere HNK pod ravnanjem Ivana Repušića. Priča o "Koraku u život" krenula je iz Rotary kluba Zagreb-Kaptol u kojem je prva humanitarna akcija pokrenuta 2008. godine, i od tada se svake godine prikuplja novac za stipendiranje mladih ljudi koji su do polaska na fakultete živjeli u domovima. No, ulaskom u svijet punoljetnih i nakon završetka srednje škole gube pravo na mjesto u domovima za nezbrinutu djecu ili u udomiteljskim obiteljima.

Voditelj: Petka Coner i Duško Čurlić
Redatelj: Tvrtko Grgić

romantična komedija
17.10 Bibin svijet, serija
17.45 RTL Extra Magazin, showbiz emisija
18.30 RTL Danas
19.10 Galileo, emisija
20.00 Sulejman Veličanstveni
21.10 Sulejman Veličanstveni
22.10 CSI: Miami, serija
23.05 CSI: Miami, serija
00.00 CSI: Miami, serija
00.55 Knjiga iskupljenja, igrani film, znanstveno-fantastični/ akcijski (R)
02.50 Astro show, show
03.50 RTL Danas, (R)
04.25 Kraj programa

**PONEDJELJAK
3.12.2012.**

05:53 Mir i dobro
06:23 Tema dana
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
08:35 Vijesti
10:10 Mitskim putovima 4, dokumentarna serija
11:07 Ključ u ruke 1, dokumentarna serija
11:29 Ključ u ruke 1
12:00 Dnevnik
12:22 TV kalendar
12:43 Prkosna ljubav
13:38 Dr. Oz 2, talk show
14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:30 manjinski Mozaik: Manastir Krka
14:55 Treća dob, emisija
15:35 Glas domovine
16:05 Luda kuća 2, serija
16:58 Hrvatska uživo
17:00 Vijesti
17:10 Hrvatska uživo

18:00 Kontakt: Gradanske minute
18:20 8. kat: Optimizmom protiv bolesti, talk-show
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 TV Bingo
20:35 Potrošački kod
21:10 Nulta točka, politički talk show
22:25 Dnevnik 3
22:45 Vijesti iz kulture
23:05 Na rubu znanosti: Peter Hess - terapija zvukom
00:00 Seks i grad 6, serija
00:30 Regionalni dnevnik
00:50 Grad odbačenih, američki film
02:30 Dr. Oz 2, talk show
03:10 Dr. House 8, serija
03:52 Dnevnik 3
04:12 Vijesti iz kulture
04:25 Skica za portret
04:40 Nulta točka, politički talk show

05:15 Najava programa
05:20 Pogled iz visine, dokumentarna serija
06:15 Prkosna ljubav
07:00 Mala TV
07:30 Hotel Zombi
07:55 Teletubbies
08:20 Život s Derekom 1, serija za djecu
08:45 Fantastični prijatelji, serija za mlade
09:10 Školski sat: Ljubitelji Winnetoua
10:00 To se zove dom, američki film
11:25 Idemo na put s Goranom Milićem - A sad u Europu
12:10 Jelovnici izgubljenog vremena:
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Grad odbačenih, američki film

15:10 Školski sat: Ljubitelji Winnetoua
16:00 Regionalni dnevnik
16:20 Županijska panorama
16:40 U uredu 6, serija
17:05 Split: More
17:35 Viva Maria!, francusko-talijanski film
19:30 Slatki svijet Charlyjevih anđela, dok. serija
20:00 Gradski kauboj, američki film
22:20 Dr. House 8, serija
23:05 Zaštitnica svjedoka 3, serija
23:50 Zvezdana vrata 2: Svemir, serija
00:35 Retrovizor: CSI: Las Vegas 11, serija
01:20 Retrovizor: Kojak 3, serija
02:10 Retrovizor: Bez oduševljenja, molim 7 - humoristična serija
02:40 Noćni glazbeni program

06:40 Astro Boy, crtana serija
07:05 Monsuno, crtana serija
07:30 Moja majka, serija
08:30 TV izlog
08:45 Moja majka, serija
09:45 TV izlog
10:00 Kako vrijeme prolazi, serija R
10:55 Zauvijek susjedi, R
12:05 IN magazin R
12:45 Larin izbor, serija R
13:45 Masterchef, R
15:25 Walker, teksaški rendžer
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Larin izbor, serija
21:00 Lud, zbunjen, normalan
22:00 Masterchef
23:10 Večernje vijesti

23:30 Pobješnjeli Max 3, film
01:35 Blade: Trojstvo, film R
03:35 Demoni, serija
04:20 Ezo TV, tarot show
05:20 Dnevnik Nove TV R
06:10 IN magazin R
06:40 Kraj programa

06:05 RTL Danas, (R)
06:45 Moji džepni ljubimci
07:00 Yu-Gi-Oh!
07:25 Ben 10: Ultimate Alien
07:45 Galileo, emisija
08:40 TV prodaja
08:55 Flashpoint, serija (R)
09:50 Flashpoint, serija (R)
10:45 TV prodaja
11:00 RTL Extra Magazin, showbiz emisija (R)
11:45 Krv nije voda, serija (R)
12:55 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
14:05 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
15:00 Flashpoint, serija
16:00 Flashpoint, serija
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Galileo, emisija
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:10 Krv nije voda, serija
20:00 Ruža vjetrova, serija
21:00 Sulejman Veličanstveni
22:10 RTL Vijesti
22:30 Kralj Arthur, igrani film
00:45 CSI: Miami, serija (R)
01:40 CSI: Miami, serija (R)
02:30 Astro show, show
03:30 CSI: Miami, serija (R)
04:15 RTL Danas, (R)
04:50 Kraj programa

UTORAK 4.12.2012.

05:45 Treća dob, emisija
06:20 Tema dana
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
09:25 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:13 Mitskim putovima 4, dokumentarna serija
11:10 Ključ u ruke 1
11:32 Ključ u ruke 1
12:00 Dnevnik
12:43 Prkosna ljubav
13:38 Dr. Oz 2, talk show
14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:30 Kulturna baština
14:55 Među nama
15:30 Zagrebačke prigradske priče, dokumentarni film
16:05 Luda kuća 2, serija
16:40 TV kalendar (R)

16:58 Hrvatska uživo
17:00 Vijesti
17:10 Hrvatska uživo
18:00 Kontakt: Slova do krova
18:20 8. kat: Bila sam prostitutka, talk-show
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 "Korak u život" - humanitarna akcija
22:20 Dnevnik 3
22:40 Vijesti iz kulture
23:00 Strani igrani film
00:45 Seks i grad 6, humoristična serija
01:20 Regionalni dnevnik
01:40 Stara ljubav, američki film
03:05 Dr. House 8, serija
03:50 Jelovnici izgubljenog vremena
04:10 Dnevnik 3
04:30 Vijesti iz kulture
04:43 Skica za portret
05:00 Paravan

05:20 Najava programa
05:23 Mitskim putovima 4, dokumentarna serija
06:15 Prkosna ljubav
07:00 Mala TV:
07:30 Hotel Zombi
07:55 Teletubbies
08:20 Život s Derekom 1, serija za djecu
08:45 Fantastični prijatelji, serija za mlade
09:10 Školski sat: Bajkovit prosinac
10:00 Gradski kauboj, američki film
12:10 Glas domovine
12:40 Split: More
13:40 Stara ljubav, američki film
15:10 Školski sat: Bajkovit prosinac
16:00 Regionalni dnevnik
16:20 Županijska panorama
16:40 U uredu 6, serija
17:05 Potrošački kod
17:35 Strani igrani film
18:55 100 godina HNS-a, prijenos iz HNK
20:05 Novi Sad: Rukomet, EP (Ž): Hrvatska - Mađarska, prijenos
21:50 Dr. House 8, serija
22:35 Zaštitnica svjedoka 3
23:20 Zvezdana vrata 2: Svemir, serija
00:05 Retrovizor: CSI: Las Vegas 11, serija
00:50 Retrovizor: Kojak 3
01:40 Retrovizor: Bez oduševljenja, molim 7 - humoristična serija
02:10 Noćni glazbeni program

06:40 Astro Boy
07:05 Monsuno, crtana serija
07:30 Moja majka, serija
08:30 TV izlog
08:45 Moja majka, serija
10:00 Kako vrijeme prolazi, serija R
11:00 Walker, teksaški rendžer, serija R
12:00 Zauvijek susjedi, R
12:35 IN magazin R
13:20 Larin izbor, serija R
14:20 Masterchef, R
15:25 Walker, teksaški rendžer
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Larin izbor, serija
21:00 Lud, zbunjen, normalan
22:00 Masterchef
23:10 Večernje vijesti
23:30 28 dana, igrani film
01:35 Pobješnjeli Max 3, film R
03:30 Odbrojanje, serija
04:15 Ezo TV, tarot show
05:15 Dnevnik Nove TV R
06:05 IN magazin R
06:40 Kraj programa

06:30 RTL Danas, (R)
07:05 Moji džepni ljubimci
07:20 Yu-Gi-Oh!
07:45 Ben 10: Ultimate Alien, animirana serija (R)
08:10 Galileo, emisija
09:00 TV prodaja
09:15 Flashpoint, serija (R)
10:10 Flashpoint, serija (R)
11:05 TV prodaja
11:30 Ekkluziv Tabloid, (R)
11:55 Krv nije voda, serija (R)
13:05 Ruža vjetrova, serija (R)
14:00 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
15:00 Flashpoint, serija
16:00 Flashpoint, serija
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Galileo, emisija
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:10 Krv nije voda, serija
20:00 Ruža vjetrova, serija
21:00 Sulejman Veličanstveni
22:05 RTL Vijesti
22:30 Muško-ženske stvari, igrani film, romantična komedija
00:15 Kralj Arthur, igrani film, avanturistički (R)
02:30 Astro show, emisija uživo
03:30 RTL Danas, (R)
04:05 Kraj programa

SRIJEDA 5.12.2012.

05:45 Među nama
06:20 Tema dana
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
09:25 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:13 Mitskim putovima 4, dokumentarna serija
11:10 Ključ u ruke 1
11:32 Ključ u ruke 1
12:00 Dnevnik
12:43 Prkosna ljubav
13:38 Dr. Oz 2, talk show
14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:30 Jelovnici izgubljenog vremena:
14:55 Riječ i život
15:35 Indeks, emisija
16:05 Luda kuća 2, serija
16:58 Hrvatska uživo
17:00 Vijesti
17:10 Hrvatska uživo
18:00 Kontakt: Druga strana medalje
18:20 8. kat: Ponos Hrvatske, talk-show
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:04 Snow Queen Trophy vinjete
20:10 Loto 7/39
20:15 Globalno sijelo
20:45 Hrvatsko vođeno blago: Plitvička jezera (2.), dokumentarna serija
21:40 Horizonti, vanjsko politička emisija
22:35 Dnevnik 3
22:55 Vijesti iz kulture
23:15 Drugi format
00:05 Seks i grad 6, humoristična serija
00:40 Regionalni dnevnik
01:00 Annien vrh, američki film
02:25 Dr. Oz 2, talk show
03:05 Jelovnici izgubljenog vremena
03:25 Indeks
04:10 Dnevnik 3
04:30 Vijesti iz kulture
04:43 Skica za portret
05:05 Horizonti, vanjsko politička emisija

05:23 Mitskim putovima 4, dokumentarna serija
06:15 Prkosna ljubav
07:00 Mala TV:
07:30 Hotel Zombi
07:55 Teletubbies
08:20 Život s Derekom 1, serija za djecu
08:45 Fantastični prijatelji
10:00 Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
13:30 Annien vrh, američki film

14:55 Fotografija u Hrvatskoj
15:10 Školski sat: Čipka
16:00 Regionalni dnevnik
16:20 Županijska panorama
16:40 U uredu 6, serija
17:05 Nogometna Liga prvaka: Dinamo - Dinamo K, snimka
18:10 Novi Sad: Rukomet, EP (Ž): Hrvatska - Španjolska, prijenos
19:45 Crtani film
20:00 Nogometna Liga prvaka - emisija
20:40 Nogometna Liga prvaka: Šahtar - Juventus, 1. poluvrijeme
21:40 Nogometna Liga prvaka: Šahtar - Juventus, 2. poluvrijeme
22:35 Nogometna Liga prvaka - emisija
23:25 Zaštitnica svjedoka 3
00:10 Zvezdana vrata 2: Svemir, serija
00:55 Retrovizor: CSI: Las Vegas 11, serija
01:40 Retrovizor: Kojak 3
02:30 Retrovizor: Bez oduševljenja, molim 7 - serija
03:00 Noćni glazbeni program

06:40 Astro Boy
07:05 Monsuno, crtana serija
07:30 Moja majka, serija
08:30 TV izlog
08:45 Moja majka, serija
09:45 TV izlog
10:00 Kako vrijeme prolazi, serija R
11:00 Walker, teksaški rendžer, serija R
12:00 Zauvijek susjedi, R
12:35 IN magazin R
13:20 Larin izbor, serija R
14:20 Masterchef, R
15:25 Walker, teksaški rendžer
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Larin izbor, serija
21:00 Lud, zbunjen, normalan
22:00 Masterchef
23:10 Večernje vijesti
23:30 Netko poput tebe, film
01:25 28 dana, igrani film R
03:20 Odbrojanje, serija
04:05 Ezo TV, tarot show
05:05 Dnevnik Nove TV R
06:00 IN magazin R (od utorka)
06:35 Kraj programa

06:30 RTL Danas, (R)
07:05 Moji džepni ljubimci

07.20 Yu-Gi-Oh!
 07.45 Ben 10: Ultimate Alien, animirana serija (R)
 08.10 Galileo, emisija
 09.00 TV prodaja
 09.15 Flashpoint, serija (R)
 10.10 Flashpoint, serija (R)
 11.05 TV prodaja
 11.30 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
 11.50 Krv nije voda, serija (R)
 12.50 TV prodaja
 13.05 Ruža vjetrova, (R)
 14.00 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
 15.00 Flashpoint, serija
 16.00 Flashpoint, serija
 16.55 RTL 5 do 5
 17.10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 18.05 Ekkluziv Tabloid, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.10 Krv nije voda, serija
 20.00 Ruža vjetrova, dramska serija
 21.00 Sulejman Veličanstveni, povijesna dramska serija
 22.05 RTL Vijesti
 22.30 Mentalist, serija
 23.20 Norbit, igrani film, komedija
 01.20 Astro show, show
 02.20 Čudnovata znanost, film, znanstveno-fantastična komedija
 03.50 RTL Danas, (R)
 04.30 Kraj programa

**ČETVRTAK
6.12.2012.**

HRT 1

05:45 Riječ i život
 06:20 Tema dana
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 09:25 Dobro jutro, Hrvatska
 10:00 Vijesti
 10:13 Mitskim putovima 4, dokumentarna serija
 11:10 Ključ u ruke 1
 11:32 Ključ u ruke 1
 12:00 Dnevnik
 12:43 Prkosna ljubav
 13:38 Dr. Oz 2, talk show
 14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:30 Hrvatska kronika BiH
 14:55 Trenutak spoznaje
 15:35 Pozitivno
 16:05 Luda kuća 2, serija
 17:00 Vijesti
 17:10 Hrvatska uživo
 18:00 Kontakt: Vaše priče
 18:15 Znanstvene vijesti
 18:20 8. kat: Želja života, talk-show
 19:10 Tema dana
 19:30 Dnevnik
 20:04 Snow Queen Trophy vinjete
 20:10 Vukovar moje mladosti, dokumentarni film
 20:45 Spektar, unutrašnje politički magazin
 21:35 Paralele
 22:10 Pola ure kulture
 22:50 Dnevnik 3
 23:10 Vijesti iz kulture
 23:30 Ciklus kulturnih filmova: Bijeli pas, američki film
 00:55 Regionalni dnevnik
 01:15 Božićni gradić, kanadsko-američki film

02:35 Dr. Oz 2, talk show
 03:20 Glas domovine
 03:50 Jelovnici izgubljenog vremena:
 04:10 Dnevnik 3
 04:30 Vijesti iz kulture
 04:43 Skica za portret
 05:00 Spektar, unutrašnje politički magazin

HRT 2

05:20 Najava programa
 05:23 Mitskim putovima 4, dokumentarna serija
 06:15 Prkosna ljubav
 07:00 Mala TV:
 07:30 Hotel Zombi
 07:55 Teletubbies, serija
 08:20 Život s Derekom 1, serija za djecu
 08:45 Fantastični prijatelji
 09:10 Školski sat: Julije Klović
 10:00 Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
 13:30 Božićni gradić, kanadsko-američki film
 14:50 Fotografija u Hrvatskoj
 15:10 Školski sat: Julije Klović
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:20 Županijska panorama
 16:35 Fotografija u Hrvatskoj
 16:44 Globalno sijelo
 17:15 Mary Higgins Clark: Prije nego što kažem zbogom, američko-kanadski film
 18:55 Nogomet: Europska liga: Liverpool - Udinese, prijenos
 20:55 Nogomet: Europska

liga, sažeci
 21:25 Dan kad je umro John Lennon, dok. film
 22:20 Zaštitnica svjedoka 3
 23:05 Zvezdana vrata 2: Svemir, serija
 23:50 Retrovizor: CSI: Las Vegas 11, serija
 00:32 Retrovizor: Kojak 3
 01:20 Retrovizor: Bez oduševljenja, molim 7 - humoristična serija
 01:50 Noćni glazbeni program

NOVA

06:40 Astro Boy, crtana serija
 07:05 Monsuno, crtana serija
 07:30 Moja majka, serija
 08:30 TV izlog
 08:45 Moja majka, serija
 09:45 TV izlog
 10:00 Kako vrijeme prolazi, serija R
 11:00 Walker, teksaški rendžer, serija R
 12:00 Zauvijek susjedi, R
 12:35 IN magazin R
 13:20 Larin izbor, serija R
 14:20 Masterchef, reality show R
 15:25 Walker, teksaški rendžer
 16:25 Zauvijek susjedi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 IN magazin
 18:05 Kako vrijeme prolazi
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Larin izbor, serija
 21:00 Lud, zbunjen, normalan
 22:00 Provjereno, informativni magazin
 23:10 Večernje vijesti
 23:30 Sedam duša, igrani film

01:50 Mi smo maršal, film
 04:00 Klub otpisanih, serija
 04:25 Ezo TV, tarot show
 05:25 Dnevnik Nove TV R
 06:15 IN magazin R
 06:40 Kraj programa

RTL

06.20 RTL Danas, (R)
 06.55 Moji džepni ljubimci
 07.10 Yu-Gi-Oh!
 07.35 Ben 10: Ultimate Alien
 08.00 Galileo
 08.55 TV prodaja
 09.10 Flashpoint, serija (R)
 10.05 Flashpoint, serija (R)
 11.25 Ekkluziv Tabloid, (R)
 11.45 Krv nije voda, serija (R)
 12.55 Ruža vjetrova, serija (R)
 13.55 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
 15.00 Flashpoint, serija
 16.00 Flashpoint, serija
 16.55 RTL 5 do 5
 17.10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 18.05 Ekkluziv Tabloid
 18.30 RTL Danas
 19.10 Krv nije voda, serija
 20.00 Ruža vjetrova, serija
 21.00 Sulejman Veličanstveni, povijesna dramska serija
 22.10 RTL Vijesti
 22.30 The Show Must Go On - TV premijera, igrani film, znanstveno-fantastični triler
 00.05 Mentalist, serija (R)
 01.00 Astro show, emisija uživo
 02.00 Norbit, film, komedija (R)
 03.40 RTL Danas, (R)
 04.20 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjedionik« nedjeljom od 16,30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Starišća emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18i30 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljkom od 14,40 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Populane melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktualije' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
 • 18,15 'Vojvodanski tjedan'
 • 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
 • 20,00 Divni novi svijet
 • 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
 • 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
 • 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
 • 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

NOGOMET

Bačka 1901 zimuje na drugom mjestu

SUBOTICA – Domaćom pobjedom protiv AFK-a (2-1) u posljednjem, 15. kolu jesenskog dijela šampionata nogometaši Bačke 1901 osvojili su nova tri boda i zimu će provesti na drugom mjestu tablice Vojvođanske lige skupina Istok. U prvom proljetnom kolu Bačka na svom terenu dočekuje Budućnost iz Srpske Cmjje.

Spartak dočekuje Partizan

BEOGRAD – Neuspjeh na gostovanju protiv OFK Beograda (1-0) prekinuo je seriju od 12 susreta bez poraza, koju su nanizali nogometaši jedinog subotičkog Superligaša - Spartaka Zlatibor vode. S 21 osvojenim bodom »plavi golubovi« zauzimaju šesto mjesto na tablici, a u sljedećem, 15. kolu koje se igra u subotu, 1. prosinca, slijedi veliki derbi protiv aktualnog prvaka Partizana na Gradskom stadionu u Subotici. Susret počinje od 13 sati.

ODBOJKA

Plasman u četvrtfinale kupa

SUBOTICA – Sigurnom igrom (3-0) protiv Željezničara odbojkaši Spartaka izborili su plasman među osam najboljih momčadi u nacionalnom kupu. Igrači trenera Ilića bili su uspješni i u domaćem prvenstvu, svladavši na gostovanju momčad Vojvodine (3-2). Zanimljivo, u subotu 1. prosinca i odbojkaši, poput nogometaša, dočekuju momčad beogradskog Partizana.

Teška pobjeda

LAZAREVAC – Minimalnom, ali važnom pobjedom protiv domaćeg sastava Kolubare (3-2) odbojkašice Spartaka su

nastavile niz uspješnih prvenstvenih rezultata u Superligi. Nakon sedam odigranih kola »golubice« zauzimaju treću poziciju s 17 osvojenih bodova (6 pobjeda i 1 poraz). U sljedećem, 8. kolu na svom terenu dočekuju ekipu Željezničara.

KOŠARKA

Prva pobjeda na gostovanju

VELIKA PLANA – U derbiju začelja Druge košarkaške lige Srbije Spartak je svladao domaću Planu (72-66) i zabilježio prvi uspjeh na strani u novom prvenstvu Druge košarkaške lige Srbije. Priliku za nove bodove subotički košarkaši imaju već sutra, u subotu 1. prosinca, od 19,30 u Dvorani sportova u Subotici, kada su domaćini gostujućoj Mladosti iz Zemuna.

STOLNI TENIS

Premijerni uspjeh

SUBOTICA – Pobjedom protiv Partizana (4-0) stolnotenisači Spartaka zabilježili su prvu pobjedu u šampionatu Prve lige za muškarce, a najzaslužniji za premijerne bodove bio je Stefan Kostadinović. U sljedećem kolu subotički prvoligaš gostuje u Smederevu.

RUKOMET

Deset u nizu

BAČKI JARAK – Rukometaši Spartaka Vojputa upisali su protiv Mladosti (20-23) i desetu uzastopnu prvenstvenu pobjedu u Prvoj ligi Srbije skupina Sjever. S maksimalnim brojem osvojenih bodova Subotičani drže vrh tablice, a u 11. kolu dočekuju gostujuću ekipu Sombora.

BEČ Zlatni vikend
Šoping tura
Božićni vašar

024 555 466
www.turizam.sutrans.rs

U cijenu je uračunato:
- prijevoz turističkim autobusom na relaciji Subotica - Beč - Subotica
- smještaj u hotelu »Hofburg« na bazi noćenja s doručkom (švedski stol)
- obilazak po programu putovanja i lokalni vodič
- pratilac grupe
- osiguranje putnika
- zdravstveno putničko osiguranje

MARTA ŽDERIĆ, VRATARKA HRVATSKE REPREZENTACIJE

Teška skupina u Novom Sadu

**Hrvatska će se za prolaz
u drugi krug EP-a boriti
protiv Španjolske,
Mađarske i Njemačke**

igra u skupini C u Novom Sadu u kojoj još igraju Španjolska, Mađarska i Njemačka. »Mi smo svjesni koliko nam je teška skupina. Možda imamo i najtežu skupinu, jer tu nema ni jedne slabije niti loše ekipe, nema autsajdera. Nažalost, mi smo ostali i bez naše dvije najvažnije igračice – Tatari i Penezić. Naravno da to neće biti razlog da se ne borimo, čak se više moramo truditi. Svjesni smo težine koja nas čeka, ali trenutačno naš jedini cilj je proći u drugi krug. Naša ekipa je dosta pomlađena i to je još jedan razlog za dokazivanje. Trenutačno smo na pripremama u Poreču i moji tamošnji treninzi se razlikuju od onih koje imaju igračice, jer se više baziraju na klasičnim vratarskim specifičnim vježbama, dok se treninzi igračica više baziraju na taktici. Biti igračica je sigurno lakše od našeg vratarskog 'posla', jer vrataru ako ne krene, ako ima loš dan, to se odmah uoči. Vratara nema tko pokriti, a igračici ako ne krene napad može se izvući u obrani. Zato su pripreme jako bitne i mi ćemo na terenu dati sve od sebe i ostaviti ćemo dio sebe i srce na terenu, zajedno s našim trenerom *Vladimirom Canjugom*. Ovom prigodom željela bih pozvati što više naših navijača da nas bodre u Novom Sadu na Europskom prvenstvu, koje počinje 4. prosinca«, zaključila je razgovor vratarka hrvatske ženske rukometne reprezentacije Marta Žderić.

Djevojka koja ove godine brani mrežu hrvatske rukometne reprezentacije, karizmatična Dalmatinka *Marta Žderić*, rodom iz Ploča, već šest godina brani vrata Rukometnog kluba »Podravka« iz Koprivnice. Marta se rukometom bavi od svoje osme godine, a prve korake ostvarila je u rodnom gradu u Rukometnom klubu »Dalmatinka«. Osim što je uspješna u sportu, ova je dvadesetdvogodišnja djevojka i uspješna studentica Ekonomskog fakulteta.

»Svjesna sam koliko je fakultet važan. Rukomet je moja prva i velika ljubav, ali se škola mora završiti, jer je danas jako važno biti obrazovan. Teško je usklađivati obveze vrhunskog sportaša i fakultet, no to se jednostavno mora«, naglašava vratarka Marta.

PRVI KORACI

Mnogi je uspoređuju i sa *Šolom*, međutim, Marta sama kaže da joj ta uspored-

ba naravno prija, jer je Šola vrhunski golman, ali skromno kaže da svaki vratar ima svoje karakteristike i da se ne može uspoređivati ženski i muški rukomet, pa tako ni dva vratara.

»Prije 14 godina sam počela igrati rukomet, točnije s osam godina sam ga počela tenirati u 'Dalmatinki'. Kao mala sam trčkarala po dvorani, gdje su me primijetili moji kasniji treneri *Ante* i *Ivan Jerković*. Naravno, u početku nisam ni znala što želim igrati, međutim, poslije sam željela biti vratarka u čemu su me i moji treneri podupirali. Ivan je jako puno radio individualnih treninga sa mnom i kako je vrijeme odmicalo, ostala sam na голу do dan-danas«, s osmijehom se Marta sjeća svog početka.

KARIJERA U USPONU

»Sa svojih šesnaest godina dobila sam ponudu od 'Podravke' iz Koprivnice da igram kod njih. 'Podravka' je mene zvala i ranije, ali

sam otišla u klub tek poslije godinu dana. Kao svaki sportaš imala sam velika odricanja, ali bez toga se ne može uspjeti. Normalno je da mi moja obitelj i prijatelji jako nedostaju, kao i rodni grad, ali to je cijena bavljenja vrhunskim sportom. Svaki uspješan sportaš mora puno raditi, a mislim da moje vrijeme tek dolazi, što se i dokazalo pozivom da branim na budućem Europskom prvenstvu u Srbiji. Što se tiče mog kluba 'Podravke', odigrale smo odličnu Ligu prvaka, ali nažalost nakon ozljede naše kapetanice *Mirande Tatari* nismo ostali u drugom krugu. Sada igramo u Kupu kupova i dat ćemo sve od sebe da ostvarimo što bolji rezultat. Iako mi je velika želja bila da idem na OI u London, nažalost nisam bila i svaki put kad se toga sjetim budem tužna, ali takav je sport«.

EUROPSKO PRVENSTVO

Za koji dan kreće Europsko prvenstvo u Srbiji, Hrvatska

POGLED S TRIBINA

Ćiro

Vječiti i besmrtni Miroslav Ćiro Blažević vratio se trijumfalno u hrvatski ligaški nogomet. Najveći od najvećih trenera, prije dva tjedna je preuzeo »posmuli brod« NK Zagreba i već u drugom pokušaju potopio »plavu lađu« koja već duže vrijeme tone. Fenjeraši iz Kranjčevićeve ulice svladali su na svom terenu Champions ligaše iz Maksimira u prošlom, sedamnaestom kolu 1. HNL i uhvatili priključak za bijeg s dna tablice. Minimalnom pobjedom (1-0) Ćiro je ponovno pokrenuo »bijelu lokomotivu«, a silinom svog startnog udara zadao »završni udarac« rivalu s protivničke klupe, dojučerašnjem strategu Dinama, Anti Čačiću. Novi ligaški poraz, nakon niza neuspjeha u Ligi prvaka i sramotnog ispadanja iz Kupa, koštao je »glave« trenera koji je u jedanaest mjeseci na kormilu najtrofejnijeg hrvatskog kluba i aktualnog prvaka u 62 službene utakmice ostvario skor od 37 pobjeda, 13 remija i 12 poraza. Ovaj posljednji, u Blaževićovoj režiji, bio je presudan u odluci klupskog Izvršnog odbora da posegne za alternativnim rješenjem. Izbor je pao na Krunoslava Jurčića, trenera kojeg je upravo smijenjeni Ante Čačić prije nepunih godinu dana smijenio. Prihvaćanjem mjesta na Dinamovoj klupi, Jurčić se morao zahvaliti izborniku Štimcu na mjestu njegova prvoga pomoćnika i sada je nacionalna reprezentacija ostala bez vrsnog, mladog stručnjaka.

I za sve je to kriv, tko drugi nego – Ćiro.

Nema ni dva tjedna kako se vratio među svoje Hrvate, a već je, u svom stilu, napravio svojevrсни »kaos«. Što da se radi, kada je, složili se vi ili ne, najbolji hrvatski nogometni trener svih vremena.

Tko ne vjeruje, neka pogleda njegov trenerski CV...

I neka zašuti zauvijek!

D. P.

NOGOMET

Jurčić smijenio Čačića

Poraz na gostovanju kod Zagreba (1-0) koštao je Dinamo gubitka bodova i trenera Ante Čačića. Pobjedom protiv Intera (2-1) Rijeka je, kao najugodnije iznenađenje novoga prvenstva, skočila na drugo mjesto prvenstvene tablice.

KOŠARKA

Beograđani bolji od Zagrepčana

Deseto kolo regionalne košarkaške lige donijelo je dva pogleda zagrebačkih i beogradskih predstavnika, a obje pobjede izvojevali su »vječiti rivali«. Partizan je u Beogradu slavio protiv Cedevite (58-55), dok je Crvena zvezda projurila Zagrebom pobjedom protiv Cibone (73-61). Split je doživio katastrofu protiv Širokog (101-64), dok je Zadar domaćim porazom od MZT Skoplja (68-76) zaokružio najneuspješnije kolo za hrvatske predstavnike u sezoni 2012/13 ABA lige.

RUKOMET

Poraz Zagreba

Njemačka momčad Fuchse (Berlin) svladala je na gostovanju u zagrebačkoj Areni Zagreb CO (25-24) i ostavila hrvatskog prvaka da u sljedećim susretima izravno odlučuje o plasmanu među četiri momčadi koje će nastaviti natjecanje u Ligi prvaka. Subotnji susret protiv Szegeda (1. prosinca) tek je jedan od ključnih za »zagrebaše« ukoliko žele i na proljeće igrati u europskoj rukometnoj eliti.

HOKEJ

Medvjedi gube dah

Nakon serije pobjeda tijekom koje su u jednom trenutku bili na vrhu prvenstvene tablice regionalne EBEL lige, hokejaši Medveščaka su gostujućim porazom od LIWEST BW Linza (2-1) pali na drugo mjesto.

Na osnovi člana 10. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04, 36/09) Gradska uprava, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, Subotica - Trg slobode br. 1

OBAVJEŠTAVA

Da je podnijet zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš PROJEKTA *Višenamjenski magacin s pratećim sadržajima na katastarskoj čestici 36660 ko Donji grad, investitora Rihter Franje i Veronike.*

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nosioca projekta može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj na II. katu Gradske kuće, soba 226, u periodu od 29.11.2012. do 10.12.2012. u vremenu od 10 do 12 sati.

Molimo vas da u gore navedenom roku dostavite mišljenja, primjedbe o zahtjevu za odlučivanje o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja na životni okoliš predmetnog projekta.

NAMA JE DOVOLJNO
DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Prodaje se kuća na Makovoj sedmici sa svim sporednim prostorijama i zidanim bazenom u dvorišnom dijelu, dimenzija: 7 x 4 m i placem od 3 motike, s mogućom zamjenom za odgovarajući stan i doplatu. Tel.: 063/538-639.

Prihvatila bih čuvanje i održavanje stambene zgrade na užem i širem području grada Subotice, uz plaćanje svih režijskih i komunalnih troškova, bez plaćanja zakupnine. Tel.: 064/121-85-48.

Izdajem jednosoban komforan namješten stan – studentima ili mladom bračnom paru u Novom Sadu – blizu sportskog centra na Klisi! Tel.: 063/718-90-33.

Prodajem sliku ulje na platnu slikara Gustava Matkovića. Portret djevojčice s psom. Cijena 500 eura. Tel.: 061-4338-102.

Izdajem kompletno opremljen dvosoban apartman s četiri ležaja, čajnom kuhinjom, kupaoćicom, velikom terasom i parkirnim mjestom 150 m od plaže, u Kraljevići na hrvatskom primorju. Tel: 00381 63/7400209.

Prodajem potpuno novu motornu prskalicu STIHL SR 420. Cijena po dogovoru. Tel: 064/4088979 ili 063/7246417.

Izdajem jednosoban namješten stan kod Vatrogasaca i VTS, pogodan za studente ili radnike. Tel.: 024-562-512 i 064-1485229.

Prodajem katnicu 110 m² i dvosoban stan od 45 m² istom dvorištu s garažom i nusprostorijama, 3

kupaone, centralno grijanje (2 kombiobjera), s voćnjakom i kompletnim namještajem. U obzir dolazi i zamjena za dvosoban stan u Subotici uz doplatu po dogovoru. Nekretnine se nalaze na Senjaku, blizu gradskog vrta u Osijeku. Interesirati se u poslijepodnevnim satima. Tel.: 00-385-31 570 355.

U najljepšem djelu Kertvaroša prodajem ulični odvojeni dio obiteljske kuće od cca 64 m², potrebna adaptacija. Cijena 15500 eura. Postoji sva infrastruktura. Tel.: 572-875 ili 063-8838747.

Izdajem apartmane blizu mora u Crikvenici. Tel.: 00-385- 51 241 053.

Kupujem, prodajem i mijenjam značke. Kupujem knjige i medalje nogometnih klubova. Tel.: 024/542-310 i 062/8-528-228.

Prodaje se sijačica OLT GAMA 18 (gumeni točkovi) s lulama i JEDNOBRAZNI PLUG IMT 14 COLI. Tel.: 024/528682.

Prodaje se polovna cigla malog i velikog formata (4 din/kom) i nova električna kosilica za travu. Tel.: 024/532570.

Izdajem apartman u Novom Vinodolskom. Tel.: 00 385 51 241-610, 00 385 98 442-178.

Izdajem prazan dvosoban stan od 46 m² s grijanjem na plin. Tel.: 064-2394773.

Povoljno prodajem hrastovu kaku za vino cca 1500 litara, drvenu muljaču za grožđe, dvoredni špartač za kukuruz i razboj za tkanje. Tel.: 021-776372

Povoljno izdajem smještaj u Rovinju. Tel.: +385-52030007 ili +385-989277470, Jadranka.

Prodajem 4 slike 1x2 m ulje na platnu s ramovima – posljednja večera rad akademskog slikara. Jeftino. Tel.: 060 0242233.

Prodajem 600 kom. stare cigle velikog formata. Tel. 024 535 319.

Prihvatila bih čuvanje i njegu male djece ili starije osobe. Tel.: 064/0714938.

Prhvatila bi se održavanja stambene zgrade uz plaćanje svih režijskih troškova. Tel.: 065/5319928.

Izdaje se namješten stan na Prozivci, bračnom paru ili studentima i učenicima. Tel.: 062/1789170.

Hitno izdajem sobu za jednu ili dvije ozbiljne učenice, studentice ili uposlenice na Novom naselju, u Novom Sadu. Tel: 021/496-014.

Prodajem potpuno novu motornu prskalicu STIHL SR 420. Cijena po dogovoru. Tel.: 064/4088979 ili 063/7246417.

Povoljno izdajem skladište kod autobusnog kolodvora u Subotici. Tel.: 064-9640745.

Dvosoban stan od 60 m² Subotica – Zorka izdajem ili mijenjam za sličan u Novom Sadu. Tel.: 064 255 68 22.

Prodajem ediciju – Pet stoljeća hrvatske književnosti, izdanje 1965 god. Matica hrvatska. Tel.: 063 8886755 ili 064 2170160.

Ozbiljna, poštena, vrijedna žena srednjih godina brinula bi o starijoj osobi – radila bi u domaćinstvu – spremala, kuhala. Tel.: 064 4208423.

Hrvatska likovna udruga »CroArt« prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važiti će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Pretplatite se!

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara
☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 40 EURA
☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
 Ulica i broj: _____
 Mjesto i zemlja: _____
 Telefon i e-mail: _____

Uz popust od 20%

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * **Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje**
 * **Inozemstvo: 10 eura godišnje**

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VUBURS 22
 VOJVODANSKA BANKA
 AD MS FIL. SUBOTICA
 IBAN: RS35355000000200292421
 NIU Hrvatska riječ,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva: NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica. Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

MARICA MIKRUT, UMIROVLJENICA

Piše: Zlata Vasiljević

Sončanka u Somboru

Pjesničku inspiraciju nalazi u sjećanjima na rodni kraj

Marica Mikrut, rođena Sončanka, skoro četrdesetljeća živi u Somboru. Šest godina je umirovljenica, a slobodno vrijeme ispunjava pisanjem pjesama, pjevanjem u pjevačkoj skupini, aktivnostima u crkvenoj zajednici. No, krenimo od početka, od rodne Sonte koja u pjesničkom izričaju Marice Mikrut zauzima značajno mjesto.

SUDBONOSNI SUSRET S DALMATINCEM

Rođena je u obitelji *Miloš*, od oca *Pavla* i majke *Eve*, koja je također iz sončanske familije *Domić*. Otac Pavle bio je poznat i cijenjen majstor u selu, što bi rekli »što oko vidi, to ruka napravi«. Blizak rođak, točnije brat od strica njenog oca, bio je svećenik *Joza Miloš*, koji je bio župnik u Vajskoj i Beregu.

U Sonti je provela djetinstvo i svršila osnovnu školu, a onda ju je daljnje školovanje odvelo u Sombor, gdje je završila srednju ugostiteljsku školu. Za Maricu je Sombor bio sudbonosan, jer se tu dogodio i susret s jedinim Dalmatincem. Da pojašnimo... U to je vrijeme na školovanju u Somboru bio i *Vlade Mikrut*, Dalmatinac Imoćanin. Zapali su jedno drugome za oko, upoznali se, zavoljeli, vjenčali i skupa ostali skoro četrdesetljeća. Točnije, 40 godina braka obilježiti će iduće godine. Već šest godina naša sugovornica je umirovljenica, a u mirovinu je otišla iz Porezne uprave, gdje je provjela posljednjih

20 radnih godina. Kaže, imala je sreću rano početi raditi, pa je s 53 postala umirovljenica, te sada ima dovoljno vremena i za druge aktivnosti. Obitelj Mikrut ima dva sina – *Pericu* i *Željka*, koji su prije pet godina otišli živjeti i raditi u Zagreb, nažalost još uvijek ne poslove u svojoj struci.

Sinove često posjećuju tijekom godine, a obvezno s njima u Zagrebu Marica i Vlade provode božićne i uskrsne praznike. I roditeljima i sinovima fale obiteljska okupljanja, pa se Marica i njen suprug trude održati tradiciju, te zato i najveće blagdane provode sa sinovima u Zagrebu.

PJESME NA ŠOKAČKOJ IKAVICI

Maričina majka umrla je prije 17 godina, a otac prije dvije godine. Marica kaže da je tada postala svjesna tog životnog nestajanja koga se jako bojala. Poslije smrti roditelja obiteljska kuća je prodana, a Marica poslije toga nijednom nije otišla obići je. Kako kaže – iz straha, jer to više nije kuća u kojoj je odrastala i jednostavno želi da joj ostane u sjećanju kakva je bila kada su tamo živjeli njeni roditelji. Sonta zato intenzivno živi u Maričinih pjesmama. Priču o nostalgiji za Sontom ona opisuje jednim Kroninovima citatom: »Sjećanje je jedini raj iz koga ne možemo biti protjerani.«

Da ima afiniteta prema pisanju vidjelo se još u osnovnoj školi, ali kako to u jednoj seoskoj obitelji nije spadalo u nešto »ozbiljno« Marica taj

svoj talent nije dalje razvijala. Sve do prije 20 godina, kada se latila pera i pisanja. Najviše pjesama je o Sonti i sjećanju na drage ljude iz Sonte. »Falila mi je moja Sonta, Šokadija, naš divan i tako sam počela pisati pjesme. Isključivo o Sonti i na šokačkoj ikavici. Dosta je pjesama o mom ocu – dadi. Plašila sam se da će kada nestane ta fizička veza sa Sontom stati i inspiracije, ali nije tako. Nedavno sam napisala i prvu pjesmu o mom didi. Najvjerovatnije da pjesmama o Sonti nikada neće biti kraja, jer bilo je tamo puno dragih ljudi, puno lijepih sjećanja. Bilo mi je čudno kada sam slušala nekog pjesnika koji je govorio da je sve svoje pjesme koje je napisao, napisao noću. Sada se to i meni događa. Ako imam neku inspiraciju ja s njom liježem i ne spavam dokle god to ne prenesem na papir.

DUHOVNE PJESME

Piše naša sugovornica i duhovne pjesme. U tijeku su molitve za oca *Gerarda*, pa je Marica na nagovor oca *Miloša* napisala četiri pjesme o ocu Gerardu. »Inspiracije za duhovne pjesme uvijek ima. Dovoljno mi je da me samo jedna rečenica na misi dotakne i kad dođem kući pjesma

samo poteče. Na medijacijama koje se održavaju poslije mise, a koje su povezane s čitanjima koja su bila na misi često na inicijativu velečasnog *Marinka Stantića* pročitam neku od svojih pjesama. Drago mi je jer su župljani prihvatili te pjesme«, kaže Marica Mikrut. Do sada je napisala oko 80 pjesama. Pjesme su joj objavljivane u »Liri naivi«, u Rešetarima, u Gunji, Đeletovcima, u »Danici«, »Zvoniku« i »Miroljubu«. Ostala je vjerna šokačkoj ikavici.

»U 'Liru naivu' sam se uključila prije šest godina. Nama koji pišemo 'Lira naiva' znači mnogo kao podstrek za daljnje pisanje«, kaže Marica, a na naš upit o tome da li razmišlja o svojoj zbirci pjesama, kaže da o tome za sada ne razmišlja.

Osim što piše pjesme i aktivno sudjeluje u književnim susretima Marica Mikrut aktivna je i u pjevačkog sekciji Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor« u kojoj je član od njenog osnutka prije četiri godine.

Mnogo joj znači i to što je u svojim umirovljeničkim danima angažirana u »Vladimiru Nazoru«.

»To mi je baš onako za dušu«, kaže Marica.

Dada i njegova televizija

Jesen se produžila, pa mada je već tude i Sveta Kata, još uvijek moţ ponapolju i breţ cokula. Bazdaliko bać-Iva po straţnjemu dvoru, koišta od radila posprimo u šupu, veli da ne pokisne. Drugoga posla ni imo, pa mu već i dosadilo. Izašo na sokak, nikoga. Tijo do kuma Tune, ni on ni doma. Ništa ga pundrav čačka, pa šta će, kuće, veli otiće vidit šta radi dada. Ni daleko, tu mu pod nosim, a nikada ne znaš šta se i od koga moţe pametno čut. Mater izašla u gank u prisunje, pa malo i zadrimala za štrikanjem. Ni je tijo ni budit. A dada, šta bi drugo, neg sidi na oklice prid televizijom. I njega ništa uvalo, pa ne znaš jel gleda televiziju, jel televizija njega. Znade bać-Iva da će mu, šćim se trgne, oma tolmačit šta su divanili. A najviše se volji divanit od politike. Bać-Iva je baš i ne volji, a i ne razumi se jako u nju. Uvik misli da je sve nako kako tolmači naj što zadnji dojde u selo i da je taj baš naj pravi, da mu je svit najpridniji i to baš svit u njegovomu selu. Tako je išo na konferenciju i kad je njev bijo u selu pri izbora. Išo i kum-Tuna. E, šta su se tude naslušali, misli se bać-Iva to je štogod, a ne dada i njegova televizija. Divanili i ni što je njev priko nji ošo na državne jasle. Lipo ji se svit naslušo i još dobili i nikake klajbasove i barjačiće, pa su mavali š njima ko kad je išo u škulu, pa za štafetu. U to se i dada prezniyo i primetijo da mu dite malo došlo na divan. Televiziju ni otnijo, ne daj Boţe da mu šta promakne. Samo je popijo bukaricu vode, kaže fruštukovo urke, pa ga pali. Naljo i dva fraklića, veli zdravo je prid ručak. Oma je počo tolmačit bać-Ive kako sad njev i njegovi više ne vladu, al ope znadu svašta kazat. »Eto, dite, vaj što je najstariji, divani za sve nji, pa se naš ni ne mora patit i tako vi što vladu ni ne gledu ni ne slušu šta kažu vi što su prija vladali. A bome, jako su brezobrazni i samo skoleću ve pod kojima je naš i larmu na nji, jel kažu da su sve pokrali. A malo-malo, pa spominju i nikaku matrnju braću i kažu da se š njima ni ne moţe pod ruku«, umudrijo se dada i samo tolmači. »Dobro, dado, manite se toga divana, pa matrnju braću i čede je istorija zatrpala na đubre još na kraj velikoga rata! A i vaj najstariji bi tribo to znat, pa vima i kazat«, jedva koju uspijo reć bać-Iva. »A, dite, što se zatrpa, lagano se moţe i otrpat, samo ka se najdu pravi majstori«, veli dada i popriko ga pogleda. Bać-Iva taman zaustijo reć da bi onda toga matoroga tribalo u dom, pa nek se š drugima matorima cigra fota i domina, al se oma sitijo kako se dada razbisijo prošli put ka mu je spomenijo dom i ugrizo se za jezik. Mogo bi opet ostat breţ fraklića. »A znadeš, dite, juće su vi pod kojima je naš, izbirnili novoga prvoga, pa bi to za našega moglo bit i bolje. Eto i prvi reko da će se još više starat zo ne što su drugači i da će ji poštivat još više neg do sad. A naš ni pet, ni šest, oma mu tuko depešu i čestito mu što su ga izbirnili. Dobro je to, triba se na vrime sitit, jel ne bi bilo zgodno čestitat međ poslidnjima, on bi oma mogo pomislit da našem štogoda ni pravo«, veze dada. Bać-Iva vidi da neće nikako dojt do riči, al više ni slušat ne moţe. Počelo mu zujat u ušima, znoj probija, a što više sluša, manje čuje. Ni dočekao ni da mu se mater otme od drimeţa, samo je dade reko zbogom i naki zbunit ošo doma.

Piše: Ivan Andrašić

Muškarci ne mrze žene onoliko koliko viču na njih, niti žene vole muškarce onoliko koliko ih slušaju i trpe.

Duško Radović

Oni koji umeju govoriti, govore kratko.

Dostojevski

Velika srca vole, mala traže da budu voljena.

Tagore

Cipele spremne za sv. Nikolu!

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

Pavao Kvakan

Koje godine i gdje je rođen hrvatski biolog i botaničar Pavao Kvakan?

Gdje je stekao akademsku naobrazbu?

Na kojem je sveučilištu obranio doktorsku disertaciju?

Što je njegov najveći znanstveni doprinos?

Kojeg hrvatskog fakulteta je bio svojevrsni utemeljitelj?

Na kojem je fakultetu obnašao dužnost dekana?

Kako su se zvali časopisi koje je uređivao?

Kada i gdje je umro Pavao Kvakan?

Radio se u 26. veljače 1893. godine u Belekovcu. Na višem gospodarskom učilištu u Križevcima. Cornell University (Ithaca, SAD). Bio je jedan od najvećih hrvatskih stručnjaka za uzgoj i oplemenjivanje biljaka. Poljoprivrednog fakulteta u Zagrebu. Na poljoprivredno-šumarskom fakultetu. »Poljoprivredna znanstvena smotra« i »Gospodarski list«. Umro je 27. kolovoza 1952. godine u Zagrebu.

Tehnička podrška internet provajdera:

- Gospođice, što je sada na vašem monitoru?

- Plišani meda koga mi je dečko kupio!

Mama više na sina:

- Zašto si rekao sestri da je čudovište?! Reci joj da ti je žao, je li ti jasno!

- Nemoj plakati seko, meni je stvarno žao što si takvo čudovište.

Pita djevojka mladića:

- Da li bi volio vratiti vrijeme unatrag?

- Da.

- E, pa u subotu ti je bila idealna prilika.

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

ts tržnica AD
subotica

www.subotickatrznica.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

SUBOTICA SOMBOR APATIN SENTA BEČEJ

I U VAŠEM GRADU OVOG VIKENDA SUPER PONUDA U KTC MARKETIMA

